

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. III. - Broj 48

Ljubljana
1 decembra
1932

Izlazi svakog četvrtka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177, uprava u Narodnom domu, telefon broj 2543 - Ljubljana • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Prvodecembarske misli

Poslanica o Sokolskom prazniku

Narodi svega sveta podižu hramove svoje slave i moći: temelji su im u davni, svodovi penju se nad sadašnjicu, proroci i vrata otvaraju se u budućnost. Iz davnine preko sadašnjice vode u budućnost smeli zaleli čežnje organizovanog dela i nesalomljive volje svojim naporima kroz vihore i borbe. Samo tamo, gde se zaleli čežnje pretvara u organizovano delo, dobija volja svoju otpornu nesalomljivost; samo tamo stvara značaj, vrlina i krepost plodove samobitnosti i uslove prava na egzistencu, samo tamo lete pogledi i viju se putevi i ciljevi u budućnost.

Gde svega toga nije, tamo su začarana mesta na dnu morskih valova ili pak vrtovi sanja i maštanja u nedostizivim visinama zlatnim zracima ožarenih oblaka: sanjava i slomiva moć ne stvara zbiljskoga života. Sve pada u minulost i zaborav, što ne nosi delo, duh, volja, srce, lepota, oduševljenje, pravda i nadasve uzvišena, istinska, u božjem srcu rodna i u čoveče presadena bratska ljubav.

Nama Sokolima kamenje za podignute hrama slovenskog sokolskog bratstva nalomio je dr. Miroslav Tirš. Nalomio ga je iz živca — kamena spoznaje slovenske duše: s Urala, Karpata i Krkonoša, s Triglava, Velebita i Lovčena... Materiji dao je živu spojinu i trajno vezivu silu: iz duše uzetu reč učitelja i majstora! »Nikakova, pa ni najsjajnija prošlost, već samo zdrava i radina sadašnjost jamči našu budućnost. Narodi nazaduju, ako ne kroče napred; umiru iznutra, i sveopći tok događaja odstranjuje s puta ono, što je već i onako iscrpljeno i što više u općem životu nema vrednosti«. — »U slobodi i disciplini, u takmičenju snaga i s uzajomom ljubavlju sve braće moramo zajednički da uzgojimo pokolenje, puno životne snage i čilosti, koje neće biti samo snažno, već također i čvrste volje, koje se neće hvaliti samo slavom svojih predaka, već koje će biti sposobno da kroči za njihovim izgledom.«

Tako se to kamenje, prodahnuto dušom stvaraoca, slaže u hram života i zdravlja — u palatu ogromnog bogatstva. Učitelj i majstor ne uči samo, ne piše i ne govori; on ujedno, kada uči, piše i govori, također i radi, radi do iscrpljenja svih svojih snaga, on prenosi reč u delo i od nje stvara živ, jedinstven primer, dok nam se sav ne preda, dok izmučen ne padne u naručaj smrti. Delo je okrunjeno i posvećeno smrću, da primi blagoslov za sve vekove, dokle Slovenstvo bude živo.

Jedinstven primer u svoj istoriji slovenskih naroda! I jedino pravi put smotrenog, organizovanog, pozitivnog i tvorilačkog dela, da snaga slovenske svesti gradi svemu Slovenstvu hram duhovne kulture i fizičkog zdravlja u svoj ogromnoj prostranosti

I jedinstvena mogućnost prelaza od nebuloznog isticanja slovenske uzajamnosti k praktičnom i istinskom slovenskom bratstvu, da također i na tom mestu ponovim duboke i autoritativne reči pretsednika Čekoslovačke Republike T. G. Masarika iz godine 1926.

U tom hramu kulture i fizičkog zdravlja svega Slovenstva hoćemo mi Jugosloveni da, po načelu jednakopravnosti i slobode, zauzmemo svoje mesto, koje će nam dosuditi pravo i istina po meri naše duhovne zrelosti, da prinesemo zajednici od dobroga što je najbolje, a po meri naše telesne snage, da prinesemo celini od jakoga što je najjače. To htenje pak ne može u nas da ude iz vana, iz tuđine, kao vetar s mora, da nam hladi oznojeno čelo, nego mora da iznikne iz nas samih, da se krepko i zdravo izražava u našoj misaonosti i u pokretima našega tela i da već unapred ima siguran učinak prema vani: kao iz hridine slap, koji buči da ga se na daleko čuje, dokazujući svoju vlebnu snagu, pred kojom se uklanjaju i ruše sve zapreke.

Uredeni i svesni kod kuće tek tada možemo u širno razgranjeno Slovenstvo. Kod kuće pak treba nam najpre i pre svega duhovnoga jedinstva, do čega postoji samo jedan jedini put: integralno Jugoslovenstvo! Bez toga ostajemo raspoređeni, kao što smo bili nekoć, bez toga ostaje svaki tvrđica u stečenim vlastitim dobrima, ostaje patuljak za kućnim plotom, ostaje kratkovidan za kućnom peći. I još to, što je dobra i velika u tesnom krugu, tu se smanjuje, gubi i zaboravlja, jer nema dosta širokoga obzora, da bi se u njemu i od njega posve slobodno, veličanstveno i ponosno odražavala veličina oblika i vrednost sadržine. Ko se silomice i hotimice spušta u krtinu, zakrije ga i zasjenjuje gm. Bez integralnog Jugoslovenstva — bez duhovnog jedinstva u rodenoj kući — u času najveće ozbiljnosti i odgovornosti zastrlo je s velikim upitnikom jedinstvo defenzive i ofenzive fizičkih sila, koje jedine mogu i moraju u danom času dati pravi izraz svemu onome, što i kako u nama živi! U istoriji svih naroda i vekova imamo dokaza, da čovečja snaga popusti, kada popusti moral i svest — bistveni delovi duševnosti pojedinca i naroda.

Također i u tom pogledu poslušajmo reč Tirševu, koja je toliko jasna, otvorena i istinita: »Braćo, najpre izdašno prinosimo junaštvu i životnoj snazi svega naroda, čiji želimo da budemo prvi sinovi. Uzvišena i silna moć uznositi je cilj, kome treba jedino da bude usmereno istinsko jačanje tela i volje. Neka to bude nova pobuda i najviše posvećivanje svega našeg sokolskog stremljenja!«

Te nove pobude i toga najvišeg posvećivanja svega našeg sokolskog stremljenja trebamo svakog dana, kao što je bilju potrebna rosa i sunce, da može uspevati i radati cvet i plod. Naročito na dan, koji je naše Sokolstvo odredilo za svoj praznik, kada osobito iskreno, živo i pobožno mislimo na svoju otađbinu i na svu braću i sestre naše krvi i našega jezika, koji žive u bedi i ropstvu, u patnjama ili pak u snošljivim prilukama, blizu nas ili širom svih delova sveta — naročito na taj dan budi se u nama svest, probudena pitanjima, što smo učinili, što smo propustili, kako smo se odužili svojim dužnostima ili s čime smo se ogrešili o najviši zakon državne i nacionalne svesti: da li smo već duhovnim jedinstvom povezali brata uz brata, sestru uz sestru i približili se neprijatelju, da konačno također i njega privinemo k sebi s bratskom rukom?

Da li smo već sebe samoga podredili zahtevima, potrebama i korigiranjem zajednice i da li smo u delu i naporima, konačno težeći za općim dobrom celine, očistili svoje duše i pokazali se vredni nacionalne slobode, da možemo danas i sutra i uvek da stupimo pred sud javnosti, gledajući je slobodno očima u oči: Pošteno gledaj i pravično sudil!

Danas brojimo u 25 župa 1835 jedinica: to su temelji i stupovi našega hrama — duboko ukopani stoje po ravninama i gorama naše zemlje, dižući se u visine sokolskih ideala. Stoje postoje u dubinama rodene zemlje, gordo se uspinjite u visine sunčanih zraka, ta sastavni ste i bistveni delovi hrama slovenskog sokolskog bratstva!

E. Gangl

Prvi decembar

U životu i naroda i ljudi ima značajnih, velikih dana, koji predstavljaju sudbonosne prekretnice, u kojima se kao u žarištima usredsređuju i ispoljavaju najdublje i najsušastvenije osobine i prednosti njihova bića, i koji blistavim svojim sjajem obasjavaju i prošlost i budućnost. Oni su u isti mah i svetli spomenici minulih epoha i velikih njihovih dela na stazama novog stvaranja Sudbinom ukopani putokazi za nove vidike koji se otvaraju...

U istoriji jugoslovenskog naroda dva su dana, koji se svojim značajem i svojom veličinom, kao dva plamena stuba, visoko izdižu iznad svih ostalih istorijskih datuma, čija lepota i uzvišenost, obasjane dubokim pijetjetom i pobožnom zahvalnošću svih čestitih sinova cele Jugoslavije, bude u nama najčistija osećanja i potresaju najdubljim dubinama naših duša: Vidovdan i Prvi decembar. Iako ih, posmatrane u istorijskoj perspektivi, rastavlja više od pet vekova, po idejnoj i etičkoj sadržini svojoj usko su vezani jedan za drugi i čine jednu nerazdruživu duhovnu celinu, izvirući iz istih dubina nacionalne duše, čije su otkrovenje i preobraženje.

Velika Kosovska tragedija, sa strašnim slomom državne i nacionalne samostalnosti, našla je u Vidovdanskij misli svoj adekvatni izraz, svojoj istorijom osveštanu i u svesti celog naroda duboko urezanu idejnu formulu. Mudrost narodna, koja je svoje intuitivno saznanje istine vazda crpele neposredno iz podsvesti nacionalne duše i kroz vekove teškog i mučnog bolovanja na treperivim stranama gusala blistala kroz tamu i mrak sve do današnje dane, videla je u Kosovskoj pogibiji pobedu duha nad materijom, pobedu ideje nad silom, pobedu »carstva nebeskog nad carstvom zemaljskim«. U junačkoj smrti bezbrojnih kosovskih junaka, tih legitimnih predstavnika naših rasnih osobina, videla je ona viteško i herojsko umiranje za ideju, pobedu uzvišene ljubavi za ideal nad animalnim instinktom za goli život, nenatkriljiv primer žrtve i samopregarenja u borbi »za krst časni i slobodu zlatnu« — za slobodni i nesmetani duhovni i kulturni razvitak; visoku i plemenitu svest o časti i o dužnosti; gordo uverenje u rasnu snagu i čestitost, i iznad svega nepokolebljivu veru iskazanu na usta Majke Jugovicia: da su — ako je nestalo Sokolova — ostali »kći Sokolice«, da »naše pleme izginiti neće«. — duboku veru da ova ogromna žrtva, doprinesena na krvavoj međi Istoka i Zapada za spas i mogućnost razvika evropske kulture, neće ostati uzaludna, da velika narodna duša sa svima svojim pozitivnim i etičkim prednostima ne može propasti, i da će posle strahovitih i besprimernih patnja, vekovnog robovanja, ugnjetavanja i bezdušnog utamajivanja čitavog našeg naroda, iz nove žrtvene krvi, opet jednom da vaskrsne davno pokopano carstvo. — Časna i viteška smrt radi pobeđu duha i vera da će iz herojske žrtve iznikti novi život, to je duboki smisao Kosovskog mita i sinteza Vidovdanske misli.

Prvi decembar, koji nam je istorija u velikom i krvavom svome hodu kroz Balkanski i Svetki rat, od Kumanske bitke pa do Dobrog polja i Kajmakalana, donela kao sudbinskom nemišljivo predodređeno završnu reč ovog najkrvavijeg poglavlja našeg narodnog života, ostvarenje je tog Kosovskog sna i oživotvorenje svetog Vidovdanskog zaveta. Taj dan, koji svake godine sa radošću i pobožnošću proslavljamo, svetao je i veliki simbol našeg državnog i narodnog Ujedinjenja, u kome je to veliko ostvarenje vekovnih ideala obasjalo ceo jugoslovenski narod, od Triglava do Bregalnice, od Drave do Vardara, i dovelo ga u jedan zajednički dom, pod jedan porodični krov, na jedno slobodno ognjište, na kome se sveta vatra nacionalne slobode i kulturnog napretka nikada više ugasiti neće...

Taj dan je živi izvor nove životne snage jugoslovenskog naroda, koji izbija iz dubokih ponora njegove žarke osećajnosti i bogatih rudnika njegova idealizma, iz njegove nesalomljive volje za svojom afirmacijom i neobuzdane težnje za konstruktivnim stvaralaštvom, za uzdizanjem do onih srećnih i kulturnih naroda, kojima je sudbina bila naklonjenija i koju ne moradoše vekovima kao »antemurale christianitate« stajati na mrtvoj straži naprednog Zapada. Taj svetli dan je izraz slobodne volje jednorodnog i jednokrvalnog naroda da jednom sudbinom veže sve svoje delove za srećnu zvezdu svoje budućnosti, duboke vere u svoje sopstvene snage i žive svesti o svojim velikim nacionalnim težnjama. Iznikavši iz Vidovdanske misli, Prvi decembar nosi u sebi sve njegove snage i sve njegovo duhovno bogatstvo; sav sjaj i svu lepotu vaskrslog i obnovljenog carstva.

Put od Vidovdana do Prvog decembra posut je nadčovečanskim patnjama i stradanjima i obeležen gustim grobnim humcima i potocima krvi istočene iz bezbrojnih rana na telu jugoslovenskog naroda, dok je po nje-

mu hodio šiban nevoljama i nedaćama: i sa Istoka i sa Severa i sa Zapada. I baš taj trnovi venac, koji je ručka Usuda splela oko ta dva istorijska dana da nam zraci Slobode kroza nj osvetljavaju staze Budućnosti, veže ta dva praznika: Zrtve i Dužnosti, Slobode i Jedinstva, u jednu skladnu i harmoničnu svetkovinu i daje mu svu njihovu moralnu važnost i vaspitni značaj.

Zbog te njegove velike etičke i uzgojne snage, koja nam čisti dušu od iskušenja, zabluda i malodušnosti, i jača srce za nova stremljenja i nove podvige, Jugoslovensko Sokolstvo izabralo je Prvi decembar za svoj najveći praznik, gledajući u njegovoj ideji pohranjene svoje misli i svoje ideale.

Čehoslovaci i jugoslovenski Prvi decembar

Veličina nacionalnog praznika u tome je, što je taj dan uspomena, razmišljanja i dan osnova za budućnost. Na taj dan se najviše osećamo delom one celine, koju pobožno nazivljemo narod, i taj narod na taj dan okuplja naše misli i naše duše.

U jednome su naš 28 oktobar i Vaš Prvi decembar slični. Oba dana značili su — kod nas za sve, a kod Vas za veliki deo naroda — dan oslobođenja od tuđinskog ropstva, koje je imalo da nas uništi, i to time, što je nasiljem ubijalo otporne snage naroda i težnju i čežnju za slobodnim životom.

Ali Vaš je praznik i od nešto većeg i višeg značenja. S oslobođenjem Prvi decembar doneo je Vašem narodu i ujedinjenje!

Ujedinjenje! Kako je privlačiva ova reč za dušu svakog Slovena! Ta on je sin roda, koji sve do Vašeg svetlog primera nije znao za taj još među nama nevideni pojav, sin roda, koji se nikada nije brinuo za opomene istorije, koji nije znao da se uči iz gomila izginule braće i koji je uvek težio samo za štetnim drobljenjem celine na male jedinice, koji je umeo uvek da stvara umetne razlike, koje su rušile jedinstvo i da na njima gradi posebne svoje interese i da ih podiže iznad prirodne celine. Vaš Prvi decembar je dan istorijskog značaja, dan velike pobeđu nad tim sudbonosnim slovenskim sklopostima. Na taj dan sila jednake krvi razbila je sve prepreke građane kroz stoleća od tuđih sila i tuđih lukavih ruku. Plod učenja Vaših najvećih ljudi dozoreo je još za besnjenja svetske bure, a u trenutku, čiji spomen slavimo danas zajedno s Vama, odjeknulo je svečano spoznanje: Jedan smo narod, jedna krv i ostaćemo to na veke!

Za ovu krasnu tečevinu dan je Vašeg narodnog praznika tim uzništiji i zbog toga je predmetom poštovanja svega slovenskog roda.

Mi pak Sokoli iz Čekoslovačke imamo još posebnog razloga da se sećamo Vašeg narodnog praznika.

Bilo je za vreme teškog doba naše mlade države, kada je po dušama našeg naroda još odjekivalo pustošenje strašnog i dugog rata i kada su plemenitost i ideali stali u upornoj borbi s otrovanim dušama i u blatu ogreznog čovečjeg osećaja. Vratiti čoveka njegovom narodu, povratiti mu veru u dobro — o tome se onda radilo i o ništa manjem! I u tom momentu, kada se je Sokolstvo odlučilo na smeli čin da sa svojim prvim sletom u slobodnoj

Noseći u sebi sa pijetjetom i istinskom blagodarnošću večita sećanja na svetla dela svojih velikih predaka, naše će Sokolstvo naročito ove godine, kada pada dvadeseta obljetnica Kumanske pobede, da Prvi decembar proslavi najsvetčanije, i da u dubokoj ljubavi prema svojoj Otađbini sa ljubavim jugoslovenskim narodom oda najdostojniju zahvalnost prema velikim žrtvama, palim za Slobodu i Ujedinjenje.

I kada pred razvijenim sokolskim zastavama toga dana budu Sokoli polagali zavet vernosti jugoslovenskom državnom i narodnom jedinstvu i ideji zajednice svih Slovena, i kada budu davali svečano obećanje da će verno i savesno ispunjavati sve dužnosti koje im nalaze svetinjia sokolske misli, te njihove reči odjeknuće naročito značajno danas, kada političke magle opet prete da zamuče duhovne vidike našeg nacionalnog i državnog života.

DR. VL. BELAJČIĆ — Novi Sad.

otadžbini, kao s jakim udarom, probudi svoj narod k staroj veri u spasonosnost dobra i pravde — došli ste k nama Vi da nam junački kažete: Niste osamljeni, s Vama smo zajedno, oslobođeni jedan na drugoga u staroj ljubavi i za staru, večito inladu zvezdu Tirševu. I išli smo. Radili smo, borili se sa svime što nas nije htelo da razume. Borili smo se za blagostaje svoga naroda, za njegovo podizanje. Našu je snagu pri tome ojačalo uverenje, da s nama zajedno kroči veran drug, koji ispoveda jednaku veru u dobro, pravdu i ljubav, i koji u svojim grudima gaji jednako poverenje u radu kao mi. Petnaest 28 oktobra i petnaest 1 decembra videlo nas je kako kročimo ruku o ruku u službi naroda. Nebrojeno puta potražili smo jedan drugoga, da bi naša oči i stisci ruku ponovili zavet večite vernosti. Naš ovogodišnji slet bio je jedan od najmoćnijih dokaza te vernosti. Žrtvovali ste mu dve godine povečanog rada; Vaši vode proglasili su naš slet i za Vaš, njegov uspeh i za svoj cilj i za stvar svoje časti. Vaši načelnici odložili su vlastite potrebe i koncentrisali sve snage na uspešnu priprevu Vašeg učestvovanja na sletu, Vaši prosvetari tumačili su članstvu značenje sleta i Vi svi postigli ste, da nam je Vaše članstvo trostruko u Pragu uzvratilo ono, što smo mogli da Vam mi pružimo u Beogradu svojim učestvima!

Ovo je naše sećanje i razmišljanje na Vaš današnji praznik. A nacrti za budućnost? Nije samo svest pojačane snage, kada kročimo bratski rame uz rame, nije to samo zahvalnost za vernost, već je to iskrena ljubav, koju ništa ne može da pomuti, ljubav srca koja Vam danas dovikuje:

Naša je vernost bila već zapečaćena tolikim obećanjima, dokazana tolikim činima, naša nastojanja tako su jednaka i u pravcu i u ciljevima, da je naše bratstvo nerazrušivo za sva vremena!

Na Vaš nacionalni praznik s uznesenim mislima udružujemo naše želje s Vašima, a sa srcem, koje Vas iskreno voli, upremo svoje oči u dobrog Genija Slovenstva, da Vas jača u radu i da Vam dađe da dodete do cilja: do srećne, jedinstvene Jugoslavije!

¹ Pisac uzima ovde, da je na našem sletu 1930 u Beogradu bio svaki 71 čekoslovački Soko, a na ovogodišnjem svesokolskom u Pragu svaki 25 jugoslovenski Soko.

VINCENC ŠTJEPANEK — Prag.

Osnovne ideje Prvog decembra

Prvi decembar, koji naš narod, a u prvom redu naše Sokolstvo, proslavlja s punim i dužnim poštovanjem kao sveti nacionalni praznik našeg narodnog oslobođenja i ujedinjenja, prate stalno i neminovno refleksije, kojima je on, idejno i od uvek, bio središnja tačka i kojima je on, idejno i za sva vremena, postao ugaonom kamenom. Te refleksije određuju istovremeno i njegov pravi smisao i daju mu osobeno značenje u dugom i podvojenom životu Nacije kao celine.

Ideja koju danas stvarno, na javi i u punom bleku slobode, oličava Prvi decembar nikla je u dane kada smo izgubili slobodu, a to će reći od godine 1102, kada je slobodna i nezavisna Hrvatska stupila u političku zajednicu s Madžarima; od godine 1389, kada je knez Lazar klikovao na zajedničku borbu protiv zavojevača sa Istoka; od godine 1521, kada je na zidinama tvrdog Beograda pobeđena zelena zastava s polumesecem u sre-

dini. Od tih dana na oblačinom nebu Nacije munje su — kao u Višnjicevoj pesmi — svojim plamenim ukrštavanjima neprestano ispisivale viziju PRVOGA DECEMBRA.

Potlačena od jačih, ispremešana od obesnih po celom zapadnom delu poluostrva, Nacija je kroz vekove imala samo tri jaka i neizbrisiva osećanja: lepotu pogažene slobode, težnju robovanja i strast za kidanjem lanaca. To troje bilo je hrana duši, poticaj mozgu i uslov života. Iz toga troga niklo je docnije sve što je dovelo do današnjeg PRVOG DECEMBRA.

U prvom redu: vera u jedinstvo Nacije. Osionost i obeat političkih gospodara zbila je u guste i bratske redove bednu raju. Zajednička i istovetna patnja učila je stradalnika da se međusobno vole i smatraju jedinstvenima; i pored nezatnih jezičnih niansa i dveju vera. Osećala se ista krv i poreklo, uočavala se tegoba sa patništva jednako i mučnog za sve,

videlo se jasno, da je prut samo u snopu jak. Iz tih osnovnih istina razvijalo se postepeno Trubarovo i Budinićevo poimanje jedinstvenosti slovenskoga Juga, Gundulićevo Slovinstvo i Križanićevo Slavjanstvo. Realniji oblik erpla je ta misao iz nacionalističkih ideja Francuske Revolucije, a oslonca našla je u buđenju iz sna severnih Slovena. Tu misao afirmira Dositej svojim nepobitnim uverenjem, da se na Dalmatinskom Kosovu i u Boči Kotorskoj oseća isto tako kod kuće kao i u svom Opoivu, Vuk svojim narodnim pesmama, saкупljenim po svima krajevima naše zemlje gde se gusle čuju, Rajić prvom istorijom južnih Slovena. Najzad, ta je misao našla svoga eruptivnog izraza u Gajevom slirstvu, docnijem Jugoslovenstvu Kukuljevića, Račkoga, Štromajera, Supila i Škerlića.

Ta osnovna ideja jedinstvenosti Nacije dovela je i do drugog aksioma

praznovanja dana PRVOG DECEMBRA: želje i težnje za slobodom. Ona rada Karadžina i Miloša, svrstava u jedinstvene bojne redove Jelačićeve Hrvate i Rajčićeve Srbe, prevozu braći u pomoć dobrovoljce Stjevana Križanina, podiže Kvaternikovu Rakovičku buni, raspaljuje nevesinjku pušku i dovodi u Krajinu četničkog vojvodu Petra Mrkonjića. Kumanovo joj je kulminaciona tačka, a Kajmakalan pobeđa i trijumf.

Sve ove lapidarnim stilom pobrojane refleksije, od kojih bi svaka za se mogla da bude mala studija, prate proslavu PRVOG DECEMBRA kao nerazdvojni delovi njegovi, svrstavaju ga u red prvih praznika Nacije i obeležavaju ga za sva vremena grandioznom pobedom ideje Jugoslovenstva i Slovenstva, čije zastave visoko i s ponosom nose naše Sokolstvo.

ST. ŽAKULA — Beograd.

Naše bratstvo — naše jedinstvo

Nekoliko misli

Možda nikada nije pogodniji momenat da se kaže koja reč o našem jedinstvu nego danas, kada slavimo dan najznamenitijeg događaja u životu našeg naroda.

Za nas Sokole pitanje narodnog jedinstva nikada nije postojalo. Za nas je ono bilo jedan aksiom, koji se nije mogao dokazivati. On je po sebi bio tako jasan i očigledan, da mu čak nisu bili potrebni nikakvi dokazi. On je sam sebe potvrđivao tako, da su sva teorisanja i rezonovanja bila suvišna i nepotrebna.

I u tami vekova, koji su hučno prolazili i jedan drugom u nasledstvo ostavljali samo ropstvo, muke i patnje, stradanja i borbe — naš narod je imao osećaj, da u njemu žive tri rođena brata, zarobljena i odeljena jedan od drugoga. Taj njegov osnovni osećaj, koji nisu mogli da uguše ni silni Rim ni blistavi Bizant, kroz stoleća izbijao je kad jače kad slabije u raznim oblicima.

Nužnost istorije pokrenula je ta tri brata iz zajedničke kolevke i ostavila ih na balkanskom trouglu jednog od drugoga. Ali sudbina je došla te ih razdvojila i bacila u ropstvo dvaju gospodara. Ziveći tako razdvojeni i porobljeni, brata su znala jedan za drugoga i mislili jedan na drugoga. Bio je u njihovoj duši dubok osećaj bratstva, koji im je održavao nadu, da će doći dan, kada će se naći u svojoj zajedničkoj kući — i taj je dan došao. I kadogod se bude govorilo o našem jedinstvu, mora se u isto vreme govoriti i

o našem bratstvu, jer iz našeg bratstva potiče naše jedinstvo. Ono leži u osećaju, a ne u nekim zaključcima i dokaznim formulama. Ono nije nikakova teorija do koje se došlo nekim rezonovanjima i filozofskim dedukcijama, nego je jedna čista iskristalisanost istina i destilat naše narodne duše. Jedinstvo nisu izmislili neki dobronamerni i dobrušni ljudi — istoriči i naučnici, već je to fakat, koji je postojao još iz onog doba, kada smo bili u pradomovini, kada nas je prvi put spomenula istorija.

I pred tom činjenicom, koja od iskona postoji, ima da padnu sva skorašnja neistinita mudrovanja i da umuknu svi glasovi onih, koji viču protiv te neoborive istine. Nemoćna su sredstva i slaba oružja onih koji su ustali protiv ove žive elementarne sile, koja je naš narod održala kroz toliko iskušenja i tolike borbe, kojima je odolovao. Ono što je u duši naroda, to se ne da ničim i nikada iščupati. Ono što u duši njegovoj plamtje ne da se ugasiti. To ostaje s njim dokle god bude trajao. Uzalud se oni zabudeli sinovi našeg naroda odriču bratstva, jer je to odricanje prazna reč, nemoćna da izmeni ono što je postalo s nama i u nama samima. Naše bratstvo brani naše jedinstvo.

I mi Sokoli, slaveći dan ujedinjenja, kličemo svima:

Jedno smo bili, jedno ćemo ostati!

D. BRZAKOVIĆ — Beograd.

Sokolstvo i univerzitet

Ako se danas ozremo po jugoslovenskom Sokolstvu te pogledamo lica, koja se nalaze na vodećim mestima u Savezu i u župama pa dalje u društvima i četama, moći ćemo da utvrdimo ne baš razveseljavajuću činjenicu, da nam imamo veći broj tehničkih radnika, koji nešto obećavaju i koji su mladi — recimo poprečno — od 40 godina, a da nam pak nedostaje značajnih, snažnih ideologa, a mladih od navedene dobe pak da uopće nemamo. Ako se upitamo, koji je uzrok tome nedostatku ideologa, i ako odvažno pogledamo istinu u oči, te ako na to iskreno odgovorimo, što smo u tim očima videli, onda moramo da priznamo: da se pred nama razotkriva problem, koji bi možda najzgodnije označili rečima, koje nosi naslov ovoga našega članka, naime »Sokolstvo i univerzitet«. Neću time da kažem, da su ideološka svojstva odvisna od akademske izobrazbe; naprotiv sam svesan, da su možda svi naši ideolozi prodrli i u sokolsku ideologiju bez akademske izobrazbe ili pak čak proti izobrazbe, koju nam je pružio univerzitetski studij. Današnja akademska omladina pak odrasla je u temeljito promenjenim prilikama; zato držim, da je krivnja, što nemamo mladih sokolskih ideologa, na našem univerzitetu. Ujedno pak također i priznajem, da se s naše, t. j. sa sokolske strane, među Jugoslovenima, dosada nije ništa učinilo, da bi se pristupilo rešavanju toga problema, ako izuzmem ona tri članka, koji su bili objavljeni u lansiranoj »Sokolskoj prosveti« br. 3 i 4 kao prilozi odnosnoj anketi, koja je održana prilikom sednice zborna župskih prosvetara dne 28 marta 1931. Ti članci i na njihovoj osnovi donešene rezolucije bilo je također sve, što se je — u teoriji! — učinilo; da bi se što od toga provelo u praksu, nije se dogodilo. Ostali smo tamo, gde smo bili pred 14 godina! Pa ipak — pitam: ko je dužan da čuva u našem narodu Tirševu baštinu te da ju prilagodi uvek novim prilikama — naravno tako, da se ne udalji od svojih temeljnih načela, — nego li pak mi akademski naobraženi: mi lekari, odvjetnici, profesori, inženiri i t. d.? Opravdano bi nas pogodila optužba, ako bi kada Sokolstvo u idejnom pogledu zašlo u stranu! Zato je skrajnje vreme da se probudimo te da

kliknemo: »Tako ne smemo napred; treba naći puta i sredstva, da se u buduće uzmogne raditi svesno i smotreno u pravilnom smeru!«

Gde tome leže nedostaci? I na univerzitetskim profesorima i na svim slušateljima!

Smatram svrhu univerziteta uzvišenom — nažalost, tako ju ne shvaćaju svi univerzitetski profesori: vidim u univerzitetu instituciju, koja bi imala da gaji znanost radi znanosti same, koja bi narodu imala da pokazuje puteve, po kojima treba da kroči, da bi stigao do bolje budućnosti. Nažalost ima univerzitetskih profesora, čije je postupanje sa slušateljima takovo, kao da bi univerzitet smatrali nekom fabrikom državnih činovnika, advokata i t. d. Nažalost, ima univerzitetskih profesora, koji — zloupotrebljavajući opravdani zahtev akademske »Lehr- und Lernfreiheit«, kako to tako tačno nazivaju Nemci, — možda iz povrednog samoljublja ili ne znam, jer svojim predavanjima dokazuju toliko uskogrudnosti, da bi trebali sedeti posvuda drugamo samo ne na univerzitetskim katedrama, s kojih bi se akademskoj omladini morali otvarati široki pogledi i rasplinjavati predrađeni! (Znam, da su ove činjenice neoprjatne, ali ako želimo reparaturu, ne smemo da izgubimo s vida pogreške!). I posledica te uskogrudnosti je, da ni u jubilarnoj Tirševoj godini ni jednom univerzitetskom profesor, ni filozof, ni istoričaru kulturnom ni umetnosti, ni lekaru, u svoj Jugoslaviji, nije palo na misao da bi se s jednim predavanjem setio bar u (kraćem) letnjem semestru Tirša i njegovog dela. Češki univerzitetski profesori shvaćaju svoje visoko poslanstvo mnogo bolje od naših: ne samo da se je starodrevni praški Karlov univerzitet setio ove godine meseca juna s oficijelnom proslavom svoga bivšeg profesora, na kojoj su predavali samo univerzitetski profesori, već se o Tirševom delu čak držve već od izvesnog vremena i redoviti predavanja na istom univerzitetu i upravo se vode dogovori, da bi jedan profesor Masarikovog univerziteta u Brnu napisao potanku istoriju sokolskog pokreta. Među našim pak univerzitetskim profesorima vlada takova bezbrižnost prema Sokolstvu, bilo da joj je izvor u nekoj umišljenoj uzvišenosti nad

njim (čije delo — uzgredice rečeno — najbudnije motri veliki voda češkoslovačkog naroda, prezident CSR, filozof T. G. Masarić), bilo da joj je uzrok temeljni nepoznavanje Sokolstva te velikog njegovog upliva na razvoj slovenskih naroda — da, da, također i na razvoj našega jugoslovenskog naroda! — u svakom slučaju dokazuje ta bezbrižnost znatan defekt u misaonosti naših univerzitet. profesora! I ako hoćemo da se u buduće u tom pogledu okrene na bolje, treba taj defekt odstraniti, to znači, da će gospoda univerzitetski profesori morati početi da posvećuju više pažnje također i Tirševom, bilo zdravstvenom, bilo filozofskom, bilo umetničkom istorijskom i kritičkom delu. Ako u dogledno vreme za to ne bude vlastite inicijative, trebaće to čak zahtevati ex offo: ako Ministarstvo prosvete mora univerzitetu da uzdržava, onda će ono smeti također i da propiše gradu, koja će se morati da obrađuje u jednom turnusu predavanja. Tako će se postići, da također i akademska omladina neće na Sokolstvo gledati — prema sadanjem izgledu svojih profesora — s takovim omalovažavanjem kao do sada, a ujedno će se pak dati prilike onima, koji bi to hteli, da stručno pronicu u Tirševu delu, njegov značaj i cilj.

Nedostatak pak, kako je već rečeno, leži također i na akademskoj omladini; ali ne samo na njoj! Zašto većina naših srednjškolaca, čim dođu na univerzitet, napušta posećivanje vežbaonice, dok su — kako što znamo — još pred maturom bili najsvesniji vežbači? Ne može se ipak da tvrdi, da bi u toku nekoliko dana ili par tedana svoga bivanja u mestu univerziteta izgubili sve svoje prijašnje ideale! Uzroci naime moraju da leže mnogo dublje! Naslućujem ih pre svega u

općem, a pored toga i u sokolskom miljeju univerzitetskih gradova. Da li su svesna sokolska društva u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, kolika ih pogada odgovornost, što nisu znala da Sokolstvu očuvaju one stotine bivših srednjškolaca-Sokola, koji su napustili vežbaonice te se nato izgubili u potpunoj indiferentnosti prema Sokolstvu? Da li se je već u jednom od tih gradova vršio kada i jedan sastanak sokolskih radnika zajedno s visokoškolcima, na kome bi se raspravljalo o tome, zašto u vežbaonici nema visokoškolaca i što bi visokoškolci želeli, da bi ostali verni vežbaonici? Što se uopće dosada učinilo sa strane Sokolstva u sveučilišnim gradovima za svesno i smotreno produbljivanje sokolskog mišljenja i osećanja akademičara i akademičarka? Da li su se već kada sastala braća iz Beograda, Zagreba i Ljubljane na skupni sastanak, na kome bi se posavetovali o stvarima, da bi se u univerzitetskim gradovima provodio jedan jedinstveni postupak? Braću, ruke na srce i odgovorite na sva ta pitanja — bez opravdavanja! Bude li odgovor iskren, onda će već nešto krivice otpasti i na omladinu, a većina ove krivice ostaće na samom Sokolstvu!

Zaključujem: hteo sam da ovim člankom potaknem pitanje, koje mi se čini za daljnji razvoj i za budućnost Sokolstva silno važno. Nadam se, da sam probudio nekoliko sokolskih savesti, a da sam pak pokazao također i tamo, gde merodavni sokolski krugovi još nisu posegli. Nadam se, da će, još ove zime, od njihove strane doći inicijativa, da se probudi Beograd, Zagreb i Ljubljana, te da će probuditi iz sna takoder svoje univerzitet, i profesore i akademske redove. Mnogo uspeha! Zdravo!

ALEKSEJ JAKOVljević.

Popu — pop; bobu — bob!*

»Ni po babu ni po stričevima.« U poslednje vreme sve su više učestali glasovi o izmeni Zakona o osnutku Sokola kraljevine Jugoslavije. Donosi se i po koja rezolucija, drže se govori, pojavi se i poneki cirkular i t. d. Svi oni slažu se u jednoj tački, koja je ujedno kako iz svega izlazi najglavniji momenat i najveća zamerka koja se zakonu čini, čije se redigovanje stalno traži, a to je pitanje slobodnih izbora u društvima, župama i Savezu, pitanje samoopredeljenja u pogledu izbora sokolskih uprava, kao jedno od osnovnih načela sokolske demokratije.

Jasno i deciderano izjavljujem da sam za sprovedenje najširih sokolsko-demokratskih principa u sokolskoj organizaciji.

I baš zato, jer tako mislim i osećam, ne mogu dozvoliti, da se ma i delomični zahtev za povratak u status quo ante tretira na način, kako se to do sada činilo: sa malo upućenosti u faktično stanje, pod dojmom političkog raspoloženja, popuštanjem iz straha pred eventualnim gubitkom popularnosti, ugađanjem onima, koji Sokolstva i njegovih potreba ne poznaju.

Pokušajmo da objektivno razmotrimo i pretrasemo ovo pitanje.

Život teče svojim tokom neprekidno, prilagođavajući se općim ekonomskim, društvenim i drugim prilikama koje uslovljavaju njegov razvoj. I u koliko se više život razvija u toliko se on više komplikuje i postaje složeniji. Vidimo i u Sokolstvu na primer da ono sve više proširuje svoj sistem telovežbeni preko onoga što je nekada bilo sasvim zastopavljeno, uvodeći u velikoj meri laku atletiku, plivanje, zimski sport, odbojku i t. d. jer je život pokazao da će ovako dopunjeni rad biti mnogo svestraniji i složeniji, a kroz to i mnogo svestranijih i plodnijih rezultata. Složeniji život i rad traži i složeniji aparat za njegovo vođenje, a traži i da se sve dovede u takav sklad da usled nagomilavanja i unošenja novoga ne nastupi kolizija, da jedno drugom ne smeta, već da sve harmonira i to tako da se obezbedi onome što je važnije prevaga u srazmeri svoje dužnosti nad onim što je manje važno. Sokolstvo pre rata ili i odmah posle rata i danas, to je jedna ogromna razlika. Preturimo li arhivu jednog prosečnog sokolskog društva, to iz celokupnog materijala: zapisnika, korespondence, statistike i t. d. vidimo strahovitu razliku. Dok je nekada gotovo jedino telesno vaspitni rad postojao, danas prosvetni sve više teži da se popne na istu visinu; dok se je nekada administrativni rad u toku cele godine sastojao iz pedesetak, što do 200 akata u arhivu, u toku prošlih godina imade ih preko hiljadu; dok se je nekada tehnički rad sastojao u vežbanju na spravama i najprimitivnijim prostim vežbama, danas postoje sve moguće vrste dopunjujućih vrsta vežbanja (da ih tako nazovemo) sve se više vežbaju različnosti, ritmika, laka atletika, igre, plivanje, zatim se sve to dopunjuje izletima, letovanjima i t. d. Dok su se ne-

kada sokolske manifestacije ograničavale na jednu javnu vežbu i akademiju u godini dana i eventualno jedno učestvovanje na javnoj vežbi nekoga drugoga društva u toku cele godine, sada se dešava da u toku sezone, pogodne za ovakve manifestacije, t. j. u leto, proleće i jesen budu svake nedelje priredivane u istoj župi ponekad i dve manifestacije istovremeno na kojima stalno učestvuju članstvo svih društava i t. d. Sve ovo iziskuje mnogo složeniji aparat, iziskuje mnogo složeniji rad, iziskuje i naročito dobru i jednodobraznu organizaciju, da bi se delovanje dovelo u sklad, jer bez jednoobraznosti u radu ne može se zamisliti rad sa većim masama u raznim društvima, a to je osnovni zadatak Sokolstva da svoj rad posvećuje najširim masama.

Za rukovođenje mnogobrojnih grana u današnjem društvenom radu potrebna je čvrsta organizacija i skladnost u radu da nebi dolazilo do sukoba u nadležnosti o upotrebi članstva za pojedine grane rada i t. d. Da bi se to sve izvelo, potrebno je ne samo da je sve to organizovano jednoobrazno po svima društvima, već je potrebno dati društvima i autoritativnu direktivu pošto je sasvim logično da bi se inače kod raznog načina shvatanja i raznog tumačenja prava i dužnosti pojedinih odbora i tela dolazilo i do sasvim suprotnih rezultata. Zato se primećuje da administrativni rad postaje sve intenzivniji i složeniji, jer je i kontakt sokolskih jedinica sve intenzivniji i složeniji, a razni pravilnici organizacione i druge prirode sve su mnogobrojniji regulišući i mnogobrojnije odnose i delatnosti mnogobrojnih tela, oteka i t. d. I pored toga u većim društvima pojavljuju se potrebe kojih u drugim manjim nema. Pojavljuje se na primer potreba i za socijalnim radom, za radom koji ide zatim da se u ovim veoma učestalim manifestacijama sokolskim koje znatno otežavaju izvršenje sokolske dužnosti onima koji su materijalno slabiji, ovi pomognu akcijom društva, pa se tako osnivaju sekcije na altruističkoj bazi čije se delovanje regulisalo posebnim pravilnicima; osni-

vaju se fondovi za domove, koji također moraju biti regulisani pravilnicima i t. d. Jednom rečju opaža se jedna nesumnjiva činjenica da je sve veća potreba da se sa jačim razvojem života i komplikovanijim odnosima obezbedi i nadalje harmonično delovanje svih jedinica i njihovih oteka na istovetan način kako bi se postigli maksimalni mogućći rezultati sa po mogućstvu minimalnim trzavicama, smetnjama, tumačenjima i polemikama. A to se može postići samo dobro smišljenim pravilima kojima će se dati što veća moguća stabilnost i stalnost, jer česte promene stvaraju zbrku i čine da ta pravila donesu mnogo više štete nego li koristi.

Država kao nosilac opšteg društvenog interesa, kao vrhovni zaštitnik i rukovoditelj narodnog života, kao faktor čija je najviša dužnost da se stara o narodu, njegovom jedinstvu, napretku i blagostanju logično je da u prvom redu ima interes i pravo, a u interesu naroda kao celine, da njegov život uređuje, harmonizira i da onako kako je to napred izloženo za Sokolstvo i njegove jedinice uredi život narodni tako, da u njemu bude što manje trzavica i kolizija između raznih grana ljudske delatnosti, koje život sve više komplikuje, između raznih interesa narodnih i da se sa što manje trzavica, teškoća, gubljenja snage za narod postignu što veći rezultati i dode do što većih moralnih i ekonomskih koristi koje vode stabilnosti države, jačini ekonomske moći naroda i kroz to blagostanju. Pojedincu ne može znati nikada koji su sve razlozi i motivi zakonodavčevi, i koje su sve potrebe pojedinih krajeva, pojedinih stalca, pojedinih vrsta delatnosti i snaga narodnih i ne može znati onako, kako to zna zakonodavac, koji će metodi biti najpogodniji da se to dovede u potrebnu harmoniju i kakva ta pravila treba da budu, u kojim pravcima i kojim putevima treba pojedine ljudske delatnosti da se kreću, pa da bi rezultanta svih narodnih delatnosti bila najpoželjnija i dovela do željenog rezultata, koji je na kraju krajeva svima nama na sreću.

Država, svakako ceneći važnost Sokolstva kao faktora u narodnom životu, u jednome momentu kada se je život dosta komplikovao i kada su to interesi naroda posmatrani sa gledišta države i zakonodavca zahtevali — a tome se gledištu mora da pokloni svakako, baš zato što pojedinac ne može da zna za sve razloge i motive — država je našla za potrebno da zagaruje harmoniju i delatnost Sokolstva kako u samoj njegovoj unutrašnjosti u pogledu na sve spoljne uticaje, tako i u pogledu njegovih odnosa prema svima ostalim, pa i prema sebi t. j. državi, a sve iz razloga i potreba napred izloženih. Država je našla za potrebno da daje Sokolstvu jedno najčvršće pravilo koje se može dati — Zakon, te da time zagaruje Sokolstvu nesmetan i slobodan rad, da mu zagaruje zaštitu, da zagaruje stabilnost sokolskog rada i da ga sačuva od štetnih čestih izmena, koje bi mogle biti rezultat trenutnog shvatanja jedne uprave, koje bi moglo biti u potpunoj opreci sa shvatanjem prethodeće ili sledeće, a što bi za narod i njegove interese i harmoniju moglo biti od velike štete, možda od veće, nego što bi delatnost Sokolstva pružala koristi. Smatrajući dakle da je nesmetana, kontinuirana delatnost Sokolstva kao ideje, bez obzira na pojedince koji je momentano izvršuju, a uvek skladno i konsekventno sa juče-rašnjicom i sutrašnjicom od velike važnosti i po sam narodni život i njegov napredak, jer zrno do zrna poguća, kamen po kamen palača i smatrajući da će se tako najbolje ostvariti baš i sama ideja i dovesti u harmoniju sa narodnim potrebama, a da će tako jedino i rezultati biti najveći mogućći, država je smatrala za potrebno da donese i specijalan zakon.

Da se vratimo, dakle, pošto je izložena motivacija ovoga zakona onako kako je ja shvatam i pošto je obrazloženo njegovo donošenje, na glav-

TYRŠEV KIP!
UMETNIŠKO DELO!

Višina kipa 21 cm

Cena: 50 Din, s poštino, zavojem in po povzetju 65 Din.

Okras vsaki sokolski dvorani in hiši.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA
LJUBLJANA

* Objavljujemo iako se s nekim izlaganjima u ovome članku ne slažemo. — Ur

Rosija - Fonsier ♦ društvo za osiguranje i reosiguranje ♦ Beograd

Sednica muškog prednjačkog zbora ČOS

U sobotu i nedelju 12 i 13 novembra održana je u Pragu jesenska sednica muškog prednjačkog zbora ČOS... Sednica ženskog prednjačkog zbora ČOS... Nedelju dana posle sednice muškog prednjačkog zbora ČOS održana je u Pragu sednica ženskog tehničkog...

vodstva ČOS pod vodstvom savezne načelnice s. Marije Provaznikove. Na dnevnom redu bila je u prvom redu debata o svesokolskom sletu na osnovu osam referata, koje su podnele s. Šprlikova, Pehlatova, Fučkova, Križova, Boučkova, Vahtlova, Girtlerova i Maršatova...

Češkoslovačke novine o Sokolskoj izložbi u Beogradu

»Lidove Novine«, koje izlaze u Brnu, donasaju redovito izveštaje o radu jugoslovenskog Sokolstva, pa su tako i ovih dana donele lep članak o našoj Sokolskoj izložbi u Beogradu...

Češkoslovačko Sokolstvo u Poljskoj

U Poljskoj, na samoj ruskoj granici, u Volinju, razvilo se u poslednjim godinama dosta jako češkoslovačko Sokolstvo, koje tvori sa osam društava jedan okrug Zagračničke župe ČOS...

Sokolska radio - predavanja

RADIO-STANICA BEOGRAD Sledeća sokolska radio-predavanja održavaju se: dne 2 o. m. predaje br. Lujo Lovrić... dne 9 o. m. predaje br. Stevan Zakuća...

IZ UREDNIŠTVA

Velik deo gradiva, koje nam je stiglo za ovaj broj morali smo nažalost i da isпустimo, a što ćemo, ukoliko bude odgovaralo svojom sadržinom, doneti naknadno. Molimo da se uvaži.

Naredni broj našega lista izići će u petak 9 o. m., jer se u četvrtak 8 o. m. ne radi.

Govori se o ukinutoj sokolskoj demokratiji

a ko je taj koji može da ukaže na primer u stvarnosti? Možda jedino neko koji je propao na nekoj skupštini i prestao je da bude neki vidni funkcioner, jer se je pojavio jači kandidat ili nije ni uspeo da postane, a toga smo imali i ranije i imaćemo uvek. I ranije smo imali nezadovoljnike i imaćemo ih uvek. Imalo je uvek i imaću uvek ljudi koji vole da kažu mudru krilatice, koja se može lepo da primi kod mase i koja može lepo da zvuči...

bi neko društvo odreklo svojoj župi poslušnost, to bi bio rasep kojim se krši ono što je najidealnije u Sokolstvu, dragovoljna disciplina! Ali baš zato da toga bi moglo doći samo tada, kada bi župa pogazila neki od pomenutih osnovnih principa Sokolstva, a tu spada i princip sokolske demokratije...

Naravno da će prema svakom shvatanju stvari mnogi da se zapitaju: kada nije u stvari ništa izmenjeno i kada nije bila ni tendencija ništa da se menja, zašto je onda takva jedna izmena bila potrebna?

Odgovor je za svakoga ko hoće logično i razborito da misli i da govori, vrlo prost.

Sokolstvo je vremenom veoma ojačalo, broj njegovih pripadnika i jedinica znatno je porastao, a time se je znatno povećao i broj raznih težnji, interesa i ambicija. Postavši moćnom organizacijom, Sokolstvo je i pre zakona — ne zavaravajući se da je bilo drugačije — postala željena meta raznih ambicija i zgodan način za društveno isticanje za one koji nisu svoj rad shvatali i zamišljali sokolski već sa gledišta prvenstveno ličnih interesa. Kada se je manifestovala državna pažnja prema Sokolstvu donošenjem specijalnog zakona o njemu, davanjem raznih povlastica, to je i za svakoga dete bilo očevidno...

Advertisement for Sord 5b/WG4 and Sord d. s. o. j. featuring a portrait of a man and technical specifications for radio equipment. Text includes 'Raspisali smo nagradu od 10.000 Din' and 'Jugosloveni! Da li znate kako poštuju Englez, Francuz, Nemač, Italijan i t. d. rad svoga naroda?'

ština predloženi za članove starešinstva župe. Logično je da u društvima imaju na članstvo pretežni uticaj prednjaci koji sa njima vežbaju i gde članstvo vidi da se opredeljuje oni, ona će se također opredeliti za njima, te će takav predlog učiniti i župi i zato će župa u ogromnoj većini slučajeva predloženu listu i potvrditi. Ona će se usprotiviti samo onda kada se neko raznim metodama i smicalicama nametne većini članstva, ali delegat župe na skupštini društva vidi da se tome protivne stariji iskusniji članovi društva koji nisu tako podložni trikovima ili kada ovi protivu izbora protestuju. I tada će župa tek brižljivo ispitujući slučaj da donese zaključak o potvrdi ili nepotvrdi liste...

nametna na štetu Sokolstva iz ličnih pobuda demagogijom ili drugim načinima, a da protiv toga nema mogućnosti da se reagira, već da se to mora trpiti? Zar to nebi bila veća opasnost po Sokolstvo i njegovo kvarenje, uvlačenje u trzavice iznad kojih ono mora da stoji visoko? Zar na kraju krajeva neshvatanje ovoga razloga i njegovo demagoško izvrtnanje — jer pored sasvim dobronamernih napada ima i toga — ne pokazuje mnoge i u toj boji? Ruku na srce, pa recimo jedan drugome istinu u oči, jer istina je sokolsko oružje. Kao tajnik Saveza SKJ imao sam prilike da se na izvoru veoma lako bavim opažanjima i upoređenjima koja su potrebna za pravilan zaključak. Imade društava koja broje oko 1500 i više pripadnika. Samoga članstva oko 900, od čega vežbajućeg nešto manje od polovine. Ja i pored pažljivog posmatranja stvari nisam bio u stanju da otkrijem ma kakvu promenu u životu i radu ili odnosima u društvu između onoga vremena kada zakon nije postojao i danas. Nisam mogao da otkrijem ni trunčice ograničenja ma u kom pogledu. Članstvo šta više u velikom broju ne osećajući nikakvu promenu u opšte neke promene nije ni svesno. Izuzimaju se oni koji stvari naročito prate. To je najbolji dokaz da je sve ono što je napred izloženo tačno i kada nebi s vremena na vreme čuli tako lepe krilatice kao što su: »nema više sokolske demokratije«, »nema više slobodnih izbora« i t. d. oni zaista nebi o tome ni imali pojava, jer to u stvari i ne osećaju. Župski delegati na skupštinama imaju redovnu dužnost i muku da objasne članstvu da ono ne bira već da predlaže župi upravu, i to se uvek brka. A nije ni čudo. Članstvo vidi da se ono na predkonferenciji konzultuje o izboru, da ono određuje između sebe kandidacioni odbor, da taj kandidacioni odbor sastavlja listu, koju članstvo prima sa ili bez diskusije, sa ili bez izmena i zatim vidi da to tako izabrano starešinstvo u stvari i radi sve do iduće godine, kada tome članstvo polaže račune, podnosi izveštaje, prima kritike i snosi posledice, time što članstvo ako je nezadovoljno ne predlaže odnosa lica i ta lica ne dolaze na upravu, već ona, koje ono predloži. Znači da promene nema, i da stvarno ovu zakonsku odredbu o postavljanju starešinstva treba tako i shvatiti da je to samo korektivna mogućnost da se izbegnu štetne posledice mahinacija, nadglasavanja i t. d., dajući kontrolu u tom pogledu starijim i iskusnijim Sokolima, opet delegatima tih istih društava u župi.

Tako je sa društvima, osnovnim sokolskim jedinicama, jedinim stvarnim sokolskim jedinicama, koje vrše ono što je u Sokolstvu bitno, tako je i sa župama, neposredno višim jedinicama, koje imaju neposrednog uticaja na društva. Jedino nije tako u pogledu Saveza. U postavljanju članova savezne uprave imaju uticaja državni organi. Da li treba gledati u tome opasnost? Kako je već i za župe rečeno, tako je i Savez u stvari zavisen od župa i društava i sa njima je spojen jedino jakim sokolskim moralnim vezama. Te bi se veze prekinule čim bi se povredio ma kakav osnovni sokolski princip. Savez bi izgubio svoj »raison d'être« i usled opstrukcije i opozicije društava u opšte nebi mogao da opstoji. A da to nije namera zakonodavca, da nije namera njegova bila da kida sokolske veze, da ruši Sokolstvo, da mu onemogućava rad, to je jasno i za svako dete, jer mače se nebi činile beneficije, nebi se Sokolstvo pomagalo. Logično je onda zapitati se, zašto je to doneto? Iz istih razloga iz kojih i za društva i župe a u još većjoj meri i iz mnogih razloga važnih specijalno za pitanje savezne uprave. Zakonodavac je smatrao za potrebno da dovede u sklad celokupnu delatnost svih postojećih sokolskih i sličnih delatnosti i da stvori zakonom potrebnu harmoniju na opštu korist. Postojali su razni sokolski savezi, orlovska zveza i t. d., koje je trebalo spojiti. Logično je nastala potreba da se svi oni dovedu u iskrenu saradnju, a ne samo prinudnu. Medutim to nebi moglo biti kada bi se iz-

bor savezne uprave ostavio prostom glasanju. Pojedini brojno slabiji savezi mogli bi ostati sasvim isključeni iz savezne uprave, a zakonom prinuđeni na saradnju. To bi ih tištalo, stvaralo zlu krv i održavalo u njima težnju, da se toga nesnosnoga stanja oslobode. Pa i kada nebi ostali sasvim izvan savezne uprave, nastala bi borba oko prevlasti u Savezu, svaki bi težio za većim uticajem, a naročito pitanje vodstva bilo bi uvek ahilova peta. Zakonodavac je i tu našao jednu genijalnu soluciju: »članove savezne uprave postavlja...«. Prema tome nema borbe između pojedinih saveza, nema zle krvi i ima mogućnosti da se posle izvesnog niza godina svi osećaju i stvarno kao jedna celina i da ne gledaju u jednom istaknutom Sokolu predstavnika ovoga ili onoga ranijeg saveza, već samo sokolskog radnika, jer za sve greške oko postavljanja uprave, za sve zamerke, odgovorni su državni faktori, a ne odnosi savezi ili sokolske ličnosti. Država je između dva zla izabrala ono manje: primila je radije na sebe nezadovoljstvo onih koji bi njenim gestom bili nezadovoljni, nego li da se ono prostire na braću koja treba da saraduju. A kada braća jednom budu postala i stvarno jedno, kada se zaboravi ko je pripadao kome savezu, svakako da neće imati razloga za mešanje u rad jedne institucije privatne inicijative kao što je Sokolstvo. Treba samo imati strpljenja. No i kod imenovanja prve Savezne uprave vlast nije činila ništa na svoju ruku. Konzultovala je i bivše jugoslovenske i bivše hrvatske sokol-

ske krugove. Medutim što se tiče uprave društava i župa, iz napred izloženoga vidi se da ova kontrola viših instancija i mogućnost intervencije nije bila na odmet, a gotovo bi reko nije na odmet za još neko vreme, koje je potrebno da se još mnogo toga propusti kroz gusti filter. Nije restitucija sokolske demokratije samo u izboru, već je kud i kamo daleko važnije, da se isprave neke kardinalne greške u organizaciji samoj, a koje same po sebi dovodaju do kriva shvatanja i zbrke unutar sokolskih redova. Imade toga u kompetenci pojedinih organa, u položaju pojedinih funkcionara, u odnosu pojedinih instancija i oteka, pa i u samoj reprezentativnoj strani, a šta je sve do sada unašalo pometenost u sokolske redove, a s razloga jer se nije moglo ili zapravo htelo da dirne u ličnu osetljivost, već se računalo s obzirima na sve strane. Tu leži izvor onoga što se danas krsti rečima »nezadovoljstvo«, »povreda demokratizma« i t. d. Uzalud svi mogući izbori ako se to ne sredi. Sokolstvo će i dalje biti pogodovno polje za neke da preko njega biju bitku sa nekim trećim, često na svoju ruku, bez odobrenja kompetentnih foruma sokolskih ili širih slojeva sokolskog članstva, a koji su stalno baš od ovih kljukani nakom: u Sokolstvu politici nema mesta!

Držim da me se razumije, a ustrebali biću i jasniji!

(Svršice se.)

ANTE BROZOVIĆ — Beograd.

Propagandna nedelja sokolske štampe od 11-17 o. m.

BRAĆO I SESTRE! Ne zaboravite vašu sokolsku dužnost u propagandnoj nedelji sokolske štampe! Znaite, da širenjem sokolske štampe širite sokolsku misao, koju ste prigrlili! Svaki u svom krugu nadite po jednog pretplatnika i saradnika za sokolske listove! Vaša pomoć sokolskoj štampi merilo je i vaše sokolske svesni! Ovi dana poslaćemo vam i letke za propagandu i širenje naše, sokolske štampe. Pružite ih svakome, ko cenil i ljubi rad jugoslov. Sokolstva!

Kakove su prilike i potrebe našega Sokolstva

Izjave braće župskih načelnika i prosvetara *

Bližući se koncu ovogodišnjeg perioda rada našega Sokolstva, kada ono — da uzgredice pomenemo — navršava i treću godinu, otkako živi i deluje pod formom, koja mu je dana zakonom o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, uredništvo našega lista obratilo se je onima, koji su nosioci sokolskog uzgojnog rada — braći župskim načelnicima i prosvetarima, da bi se iz njihovih usta čulo, u kakovim se prilikama kreće rad našega Sokolstva i koje su njegove potrebe. Iz ovih izjava, koje su neosporno samo izražaj ljubavi i brige za uspešni sokolski rad, neće biti teško razabrati stanje našega Sokolstva. Pored svega pozitivnoga, ove izjave upućuju i na ono, čemu treba posvetiti najveću pažnju, želi li se, da naše Sokolstvo i dalje nastavi, još uspešnije, svoju blagotvornu misiju u našem narodu.

Pitanja braći župskim načelnicima

Kakav uspeh opažate u Tvojoj župi u poslednje tri godine, s posebnim obzirom na kvalitativnu sposobnost vežbačkog članstva?

U kakovom je razmeru vežbačko članstvo prema ostalim sokolskim pripadnicima, koji ne vežbaju?

Kakvo je stanje vežbačkog članstva s obzirom na veselje, ustrajnost i oduševljenje prema telovežbi?

Gde leže uzroci današnjeg mlakosti umesto intenzivnijeg i ozbiljnijeg sokolskog rada u vežbaonici?

Da li ti uzroci leže u organizaciji ili izvan nje, ili pak u nama samima?

Kakav su uspeh imali dosadani župski ili okružni sletovi i kakav uspeh imaju društveni javni nastupi?

Kako se zanima općinstvo za javne telovežbačke nastupe i kako se za te nastupe zanima samo Sokolstvo?

Kakove dobre i slabe strane pokazuju javni nastupi u dosadanjem obliku, i da li možda ne treba pomisljati da se oni u izvesnom pogledu reorganizuju?

Da li nije možda broj javnih telovežbačkih nastupa i suviše veliko breme naročito za jača društva, koja moraju da pri tim javnim nastupima tako često nastupaju, i da li možda radi toga oni sami ne gube veselje za te nastupe?

Kakav su uspeh imali u Tvojoj župi svi dosadašnji župski i društveni prednjački tečajevi?

Koliko imate koristi od dosadanih saveznih škola?

S kakvim su se veseljem i oduševljenjem tečajnici prihvatili rada i da li u tome ustraju?

* Nekoliko izjava nema, jer ili nam nisu stigle, ili su stigle prekasno. — Ur.

U koliko se društva sama brinu za uzgoj dobrih i uistinu oduševljenih prednjaka?

Zašto je još uvek toliki nedostatak prednjaka?

Da li za to leži uzrok u nerazumevanju same stvari ili pak možda i u socijalnom položaju današnjega članstva?

Na kakav način bi se stoga moglo da najbrže i najuspešnije pomogne tom prednjačkom siromaštvu?

U kakvom su suglasju ili radi kojih pitanja je eventualno ometan tehnički rad između uprava, odnosno prosvetnih odbora?

Kakove osnove imaš za budućnost da bi rad u župi bio uspešniji i intenzivniji.

Pokrajinskim sletom u Ljubljani na Vidovdan 1933 godine proslavice se 70 godišnjica Sokolstva u našoj zemlji. Kakovi su stoga izgledi, da će i Tvoja župa sudelovati tome sletu, ukoliko ovaj i inače nije za nju obavezan. Što kaniš preduzeti da se što dostojnije proslavi ovaj jubilej našega Sokolstva? Kako to zamišljaš za jedinice svoje župe?

Pitanja braći župskim prosvetarima

Prosvetni rad zauzeo je u poslednje dve godine, po svome obimu i razgranatosti, kao i po svome sistematičnom i planskom izvođenju, u našem Sokolstvu vidno mesto. Četirigodišnji plan za sokolski prosvetni rad, kako je usvojen od ovogodišnjeg Saveznog prosvetnog zbora, ide za tim da sokolsku prosvetu izgradnjom organizacije, vaspitanjem prosvetnih radnika i uvećanjem i usavršavanjem pomoćnih sredstava postavi na još širu i čvršću osnovu.

Kako smo pri kraju prve godine izvođenja toga plana, bilo bi na osnovu

stečenog iskustva od interesa znati: da li je i u koliko planom predviđeni program u 1932 god. u Tvojim župi doista i ostvaren; kakvi su izgledi za njegovo daljnje ostvarenje u sledećim godinama i da li će se u njima postavljeni ciljevi doista postići?

Koje su glavne smetnje i zapreke za pravilan razvitak prosvetnog rada u Tvojim župi?

Da li na teritoriju župe postoji potreban sklad i saradnja između prosvetnih i tehničkih organa, bez čega, po opštem uverenju, u Sokolstvu nema pravog uspeha? Ne ide li tako opsežan prosvetni rad na štetu tehničkog rada kod jedinica?

U celokupnom radu Saveznog prosvetnog odbora, naročito u idejnom pravcu u kome se uređuje njegov organ »Sokolska prosveta«, ispoljava se jasna težnja da se sokolskom pokretu u sadašnjici dade naročiti etički karakter, kako u načelnom tako i u socijalnom i opštečovečanskom smislu. Da li to odgovara shvatanjima i raspoloženju sokolskih krugova Tvoje župe?

Na kraju smo druge godine kako izlazi »Sokolska prosveta«. Da li se i u koliko oseća njezin uticaj na razvitak i pravac sokolskog prosvetnog rada?

Kako je općenito sa sokolskom štampom u Tvojim župi; da li su dovoljno rašireni savezni sokolski listovi i publikacije? Koji su stvarni razlozi eventualnom slabom zanimanju za sokolsku štampu i kako bi se najbolje dala obezbediti moralna i materijalna pomoć našoj saveznoj štampi — moralna aktivnom saradnjom u listovima, materijalnom redovitim plaćanjem i povećanjem broja pretplatnika?

U toku ove godine održan je ceo niz prosvetnih tečajeva, kako u Saveznoj tako i u župskim prosvetnim školama. Da li su i koliko su ti tečajevi unapredili sokolsku prosvetu i u čemu je od njih najveća korist?

Kako su razvijene veze između župskih prosvetnih činika i Saveznog prosvetnog odbora, odnosno podređenih jedinica, društava i četa? Da li lični dodir pri tome igra naročitu ulogu?

Kakav je program prosvetnom radu u 1933 godini, naročito s obzirom na proslavu 70-godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola i s time skopčanog Pokrajinskog sleta u Ljubljani?

Izložba Učiteljske knjigarne u Ljubljani na sokolski praznik

Na zalogi znanstvena in leposlovna literatura ZAHTEVAJTE CENIK!

Banja Luka Izjava braća načelnika

O kvalitativnom uspehu vežbačkog članstva u poslednje tri godine ne može se uopće govoriti, jer smo u tehničkom pogledu mnogo nazadovali. Izvršujuće članstvo se nešto uvećalo — više muško, nego žensko. Usled novonastalih prilika u Sokolstvu uvećao se i broj društava, koja su počeli osnivati oni, koji su mislili da je sokolsko društvo jednostavna stvar, pa takova društva jedva životare ili postoje samo na papiru. Osnovane su mnoge sokolske čete, koje rade samo tamo gde imaju načelnika dobrog, agilnog, s manjom spremom — dok druge ne rade ništa ili od sleta do sleta, ako im neko dođe da nauče proste vežbe. Razmer izvršujućeg članstva prema ostalom — izuzev seoske čete — slabiji je nego pre. Kategorija članica postoji svega u jednoj četi.

Sestra Koviljka Rakić, načelnica Sok. župe Banja Luka

Što se tiče veselja, ustrajnosti i oduševljenja vežbajućeg članstva prema telovežbi dosta je dobro, naročito tamo gde su načelnik i načelnica vežbači, gde isti znaju da svoje članstvo zainteresuju i oduševje za telovežbu. Gde nema vredna i s ljubavlju u srcu za sokolsko delo, načelnika, nema ni sokolskog društva, pa makar u njemu sedili svi najvideniji građani mesta. Uzroci današnjeg mlakosti leže delom u nama samima, delom u našoj organizaciji, a najviše je krivo današnje vreme i prilike, koje vladaju među našom omladinom i uopće u svetu, te bi se trebalo po malo uvijati i koračati s današnjim prilikama i običajima. Mnogo krivice leži i u samoj organizaciji. U nas se svemu više posvećuje briga, nego telovežbi. U dobroj polo-

vini naših društava ima više članova uprave društva, nego vežbača i svi ti ljudi najviše se muče oko nekakve administracije, statistike i dr., a najmanje oko pitanja telovežbe u društvu.

Dosadani uspeh župskih nastupa bio je srednji. Uvežbanost članstva prilično slaba, aljkavost i nehatnost na svakom koraku. Poseite naših društvenih, kao i župskih nastupa, bile su — iako se veli »kriza« — dobre. Kad bi čovek opet tu publiku pregledao s obzirom na njezino razumevanje prema Sokolstvu, prema njezinom ekonomskom stanju, došao bi do vrlo čudnih zaključaka o kojima ovde nema dovoljno mesta da se piše. Dosadani oblik javnih nastupa trebalo bi u toliko preinačiti da se takmičenja nekako odele od javnih nastupa i da se kod javnih nastupa po društvima uvede utakmica u lakoj atletici, iz jedne ili dve lako-atletičke discipline, na samoj javnoj vežbi. Isto tako na župskim priredbama utakmica u lakoj atletici između društava, a naročito u štafetnom trčanju.

Društveni tečajevi imali su dobrih rezultata, pošto su te tečajeve pohađali oni članovi i članice, koji su imali najviše volje za rad, a nisu imali vremena ni prilike da idu u savezne ili župske tečajeve u koje su otišli oni, koji su bili možda materijalno bolje stojeći, pa uporedo s tim imali više vremena, dakle svega više samo najmanje ljubavi za pravi sokolski rad, te prema tome od takovih nije ni bilo nikakove koristi.

U našoj župi nismo imali do sada nikakove koristi od onih, koji su svršili saveznu prednjačku školu, a takovih smo imali dve sestre. Sama društva vrlo malo se brinu za uzgoj dobrih prednjaka, jedino ona koja imaju organizovan prednjački zbor i savesna načelnika.

Pita se zašto je još uvek toliki nedostatak prednjaka. Ja mislim, da nije toliki brojni nedostatak, koliko je u tome prednjaštvu slaba ljubav i volja prema sokolskom delu. Neko je postao prednjak bog zna iz kakovih razloga ili je bio na tečaju pošto je imao više vremena od onoga koji goji istinsku ljubav prema Sokolstvu. Tu je razlog krizi našega prednjaštva. Još jedan vrlo važan razlog je slabo zanimanje naše inteligencije, naše akademske omladine, za telovežbu i rad u sokolskim društvima. Način da se stane na kraj prednjačkom siromaštvu bio bi jedino taj, da se prekinu za izvesno vreme s držanjem saveznih i župskih prednjačkih tečajeva, pa da se od strane Saveza i župa dođe u direktan dodir s društvima preko svojih dobrih prednjaka i vaspitača, koji bi u svakom pogledu uputili društvo na pravilan i ispravan rad. Takovi sokolski apostoli, trebali bi da budu pravi sokolski pedagozi, Sokoli na svome mestu. Ovi prednjaci bi držali po društvima kraće prednjačke tečajeve,

praktične u sokolani, teoretski tek toliko už praktično. Kad bi u društvu primetili da je neko zaslužan za više sokolsko vaspitanje, takovome članu posvetili bi naročitu pažnju i dali mu što jače vaspitanje i eventualno preporučili ga upravi društva da ga uputi prilikom novog otvaranja Savezne prednjačke škole, u istu. Tako po prilici trebalo bi napraviti jedan pokus s tim putujućim prednjakima, pa ako isti ne bi doneli veće koristi nego svi prednjački tečajevi, ne bi doneli bar nikakve štete.

Suglasnost između tehničkih organa i uprave društva ili prosvetnog odbora je vrlo dobra, jer u malo kojem društvu uprava se interesuje za tehnički rad. Taj sav leži na prednjačkom zboru, a gde toga nema na načelniku. Prosvetnih odbora u ovoj župi po društvima i nema, a gde postoje, to je na papiru ili sam prosvetar ispunjava statističke arke, koji su obično prazni i tako tehnički organi su u potpunosti skladnosti s ovim odborom.

Jedini osnov i put za uspešan rad jest intenzivan i požrtvovan rad među omladinom, koju treba što više okupljati u sokolske redove i ulevati im ljubav i smisao za telovežbu po sokolskom sistemu t. j. vaspitavati ih sokolski. Što veću brigu treba posvetiti zanatlijskom i trgovačkom naraštaju. Da rad u župi bude što intenzivniji treba poduzeti zimi što više zimskih športova, leti logorovanja, zajedničkih kupanja, utakmica u plivanju i veslanju, što više izleta i t. d.

Što se tiče ženskih kategorija, u koliko o njima nije bilo naročito reči, sve to važi i za njih. Ženske kategorije, naročito članica i ženskog naraštaja, brojno su mnogo slabije od muških, a tome je najviše krivo nerazumevanje roditelja, starih nazora, za gimnastiku i uopće za fizičku kulturu. Kod mlađe generacije, srednjoškolske omladine, naročito ženske, interes za telovežbu nije skoro nikakav, jedino nešto devojčica koje su ranije vežbale kao deca ostale su verne i prelaze u naraštaj. Viših razreda ženske srednjoškolske, naročito gimnazijske, omladine ima vrlo malo u sokolskim redovima. Zašto?... O tome drugi put.

Koviljka Rakić, župska načelnica.
(u. z. načelnika).

Izjava brata prosvetara

Četirigodišnji plan sokolskog prosvetnog rada, koji je usvojen od Prosvetnog zbora, provodi se na svima linijama ukoliko je to moguće izvesti radi raznih prepreka.

Organizacija je provedena u Ž. P. O. i u svima sokol. društvima. Uspostavljeni su prosv. odbori ili prosvetari. Čete su nam bez prosvetara i nema izgleda, da će se ta tačka programa moći izvesti u ovoj godini.

Organizacija prosv. nadzorništava nije provedena, a radi slabih komunikacija i terenskih prilika neće se moći ni izvesti. Biće potrebno lično oblaziti društva i čete, a ukoliko finansijske prilike dozvole. Da bi se donekle udovoljilo programu održana je 18 septembra o. g. jedna konferencija.

Sokolska štampa slabo uspeva. U celoj župi imamo oko 200 pretplatnika na razne sokolske listove. Svoga lista uopšte nemamo a ni drugih listova osim »Službenih novina Vrbaske banovine«. Nastoji se broj pretplatnika povećati, a i pridobiti saradnika za sokol. listove.

S knjiznicama također nije baš dobro. Ukupan broj knjiga u svima jedinicama, ukoliko nam je poznato, iznosi oko 2.000 komada, sokolskih i zabavnih. I taj broj nose uglavnom 3—4 društva, dočim su nam čete većinom bez knjiznica.

Filmova nemamo, isto tako ni radio-aparata. Pozorišnih diletanških društava imamo tri. Lutkovno pozorište je u osnutku kod društva B. Luka i uskoro će početi rad. Imamo nekoliko društvenih tamburaških i pevačkih zborova.

Najaktivniji rad kod sokolskih četa je trezenjaštvo. Naša ni jedna četa se ne dozvoljava ako nije na trezvenoj bazi.

Na teritoriji župe vlada potpun sklad između prosvetnih i tehničkih organa i ne opaža se neka smetnja.

Rad Saveznog P. O. u idejnom pravcu se svuda odobrava. No drži se, da taj rad naglo forsiraju. Trebalo bi ceo rad podeliti u maksimalan i minimalan program, kako bi i slabije župe mogle izvesti bar minimalan program. Mnoge župe se ne mogu meriti s velikim gradovima i gusto naseljenim mestima niti s takima zajednički koračati u radu. Radi toga radnici iz slabijih župa izbegavaju da se sa preopširnim programom uhvate u koštac, jer će sav rad ostati na 2—3 čoveka mesto na 10—20.

Koliko su dosadnji tečajevi S. P. O. unapredili sokolsku prosvetu, ne može se još utvrditi. No svakako će rad napredovati bar onde gde ima učesnika tih tečajeva.

Veze između P. O. župe i podređenih jedinica održavaju se. Kad naviknemo sva postojeća društva na tačnost i urednost biće bolje.

Program za 1933 još nije izrađen, ali biće u okviru programa Prosv. zbora, podešavajući ga ovdašnjim prilikama.

Glavne smetnje da se rad intenzivnije proširi naročito kod četa jeste slaba pismenost, hrđave komunikacione prilike, terenska rastrkanost i nedostatak ljudi na selu da ovaj rad prihvate i sprovedu.

Pero Milošević,
župski prosvetar

Beograd

Izjava brata prosvetara

Zbog raznih nepredviđenih smetnji mogao je župski prosvetni odbor u Beogradu delimično da se konstituiše tek u mesecu aprilu 1932 godine. Pored svega toga što smo samo na trojica u odboru mi smo krenuli svojski na posao i pozvali svu braću na saradnju.

Brat dr. Milan Glavinic,
prosvetar Sok. župe Beograd

Prva je dužnost župskog odbora bila da se prosvetna administracija dovede u red i da se prosvetari izaberu u društvima i četama gde dotada nisu postojali.

U glavnom će predviđeni prosvetni program za 1932 godinu biti i ostvaren. 20, 21 i 22 novembra 1932 g. održan je u Beogradu na internetskoj osnovi prvi sistematski župski prosvetni tečaj Sokolske župe Beograd. Prijavljenih kandidata bilo je oko 70, od kojih 20 kandidatinja. Nam se, da će posle ovog tečaja sokolska prosveta u beogradskoj župi naglo koraknuti — i da će se požrtvovnim i istrajnim radom starih i novih saradnika i postići postavljene ciljevi sokolske prosvete. Držim, da je dosada glavna smetnja bila i u beogradskoj župi kao i u drugim nedostatak spremnih i upućenih sokolskih radnika. Između prosvetnih i tehničkih radnika, koliko je meni poznato, postoji u ovoj župi potreban sklad i saradnja.

Sestra Marija Vojinovic,
načelnica Sok. župe Beograd

Sistematski prosvetni rad u beogradskoj župi je tek u početku i nadam se kada bude sproveden, da neće biti na štetu tehničkog rada kod jedinica, već će ga dopunjavati. Koliko sam mogao saznati na pet raznih okružnih sokolskih prosvetnih konferencija, svi se sokolski prosvetni radnici slažu sa shvatanjima Saveznog prosvetnog odbora i svojski će pomoći da se određeni dugoročni plan i izvede.

»Sokolska prosveta« je mnogo pomogla da se sistematski prosvetni sokolski rad u beogradskoj župi i razradi. S raširenošću sokolske štampe u beogradskoj župi ne mogu biti zadovoljan. Nadam se i uveren sam, da će posle ovog župskog prosvetnog tečaja u Beogradu tečajnici prionuti obnovljenom snagom na posao da se savezni sokolski listovi mnogo više rašire u beogradskoj sokolskoj župi. Ovaj će tečaj najviše uticati da se

stvore jače i prisnije veze između prosvetnih radnika u beogradskoj župi i da sistematski sokolski prosvetni rad krene snažno napred.

Između svih članova Saveznog prosvet. odbora i članova našeg ZPO postoje najsrdničnije veze, kao i između one braće prosv. radnika koje lično znamo i s kojima smo se lično upoznali na okružnim sokol. sletovima u Pančevu, Smederevu, Valjevu, Staroj Pazovi i Indiji. Uveren sam da lični dodir igra neobičnu i naročitu ulogu i mi ćemo u beogradskoj župi to naročito negovati i starati se da što pre dode-mo u lični dodir s celokupnim prosvetnim odborima raznih društava i četa na licu mesta.

Župski prosvetni odbor u Beogradu staraće se da u potpunosti izvede predviđeni deo dugoročnog plana za 1933 godinu i da izradnim predavanjima i govorima pred vrstom duhovno spremi sve kategorije članstva ove župe za proslavu 70 godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola i za pokrajinski slet u Ljubljani.

Dr. Milan K. D. Glavinic,
župski prosvetar.

Bjelovar

Izjava brata načelnika

Odgovor na anketu bratskog uredništva »Sokolskog glasnika« nešto je potežak. Potežak je u tome, što se na tu anketu ne može samo onako nasumično odgovoriti i u tako kratko vreme, nego bi za nju bio potreban ceo niz članaka, koji bi zahtevali mnogo više vremena, nego li je nama dato na raspolaganje. Ona pitanja, koja su nama načelnicima župa postavljena, već sama po sebi pokazuju da se radi o pojavama koje su jednake na celom području našega Sokolskog saveza, a koja pitanja već sama po sebi pokazuju i odgovor negativan, jer inače do tih pitanja ne bi niti došlo. Preostalo bi, dakle, nama načelnicima da svaki pojedini potvrdi u manjoj ili većoj meri za teritorij pojedine župe ono što je već svima poznato, ali mislim, da to ne bi bio pravi odgovor na anketu, nego da u prvom redu valja istraživati ne samo posledice nego i njihove uzroke.

Brat prof. Milutin Mudrinić,
načelnik Sok. župe Bjelovar

U anketi se nalazi veoma mnogo smišljenih pitanja, pa se vidi, da je bratsko uredništvo vrlo dobro upućeno u nedostatke koji se na svakom koraku susreću, ali mislim, da su sva ta pitanja uključena zapravo u ono nekoliko pitanja, na koja bi valjalo u prvome redu odgovoriti, pa bi po njima došao odgovor automatski i na sva druga pitanja, t. j. pronašli uzroke onim općenitim pitanjima rešile bi se odmah i poboljšale prilike i rezultati onih drugih točaka na koje se traži odgovor.

Mislim, da su ta pitanja, u kojima su sva ostala uključena: Gde leže uzroci današnje mlakosti umesto intenzivnijeg i ozbiljnijeg sokolskog rada u vežbaonici? Da li ti uzroci leže u organizaciji ili izvan nje, ili pak u nama samima?

Nastojahu da iznesem nekoliko misli, koje bi po mome mišljenju valjalo u prvome redu uzeti u obzir za rešavanje tih pitanja.

Sve životne pojave, književnost, moral, socijalne prilike, oblici ljudskih zajednica i t. d. ovisne su o životu samom. I Sokolstvo, kao jedna pojava života, ovisno je o životu koji ga formira i menja upravo onako kako formira i sve ostale svoje pojave. Prema tome Sokolstvo mora da polazi sa životom, ako želi da bude deo života, a ne da se petreficira i da ga najposle život kao i one ostale mnogobrojne petrefakte naprosto pregazi. To je za naš sokolski pokret uočio i njegov osnivač Tirs kad je rekao one reči o neprestanom kretanju napred, o većitom nezadovoljstvu. I njegovo je Sokolstvo izraz toga nezadovoljstva sa svim onim što je prošlo i što se ruši. U doba, kad je feudalizam pokazivao još mnogo životne snage, iako se već nalazio u propadanju, postaviti u jedno društvo slu-

gu i baruna, seljaka i vlastelina, zahtevali da jedan drugoga smatraju braćom, i da kao vanjski znak toga bratstva svuda i na svakom mestu, a ne samo u sokolani i odori sokolskoj, bude međusobno tikanje, postaviti ženu davno već pre ženskoga pokreta jednako-pravnim članom u društvu, najbolje nam pokazuje prvobitni značaj Sokolstva i pored crvene košulje. Zato je i Sokolstvo moglo da zahvati onaj koren koji je zahvatio u širokim narodnim masama, jer je iznosilo naziranje i potrebe tih širokih narodnih masa.

Od onda pa do danas život se mnogo promenio. Osnovica života, ekonomski položaj, posve je drukčija nego li je bila onda, a ekonomski je položaj onaj koji formira sva životna naziranja: i kulturna, i socijalna, i moralna, i politička i t. d. Danas se život razvija upravo kinematografskom brzinom. Čovek još pre 14 dana potpuno konzervativac kakav je bio 20 do 30 godina svoga života postaje odjednom posve drukčiji; ljudi koji su čeli svoj život proveli u nacionalnom zanosu, bazirano na istoriji, Tomislavu i Dušanu, postaju realni, i njihov nacionalizam poprma posve ekonomsku i socijalnu bazu. Sve je u previranju, stari autoriteti posvema su pali, a novih još nema, nisu čak niti na pomolu. Vrenje i kaos to su karakteristike našega doba! I mimo volje se čoveku nameće pitanje, kakav li bi suverenim izraz i koji li oblik dao Tirš tim istim svojim idejama da stvara Sokolstvo danas — pokret većitoga kretanja napred!

Cilj je sokolskog pokreta većit: stvaranje višega tipa čoveka! Sve imade da posluži tome cilju. Ostaje samo to, hoće li one ideje, koje Sokolstvo zastupa i koje imaju dovesti do toga konačnoga cilja, zaista biti delotvorne ili postati samo banalne fraze, koje će početi da nas u realnom životu tuku kao maljem u glavu. A život je i te kako počeo da nas udara kao maljem! Da je to tako, posvećujući i pitanje bratskog uredništva: gde leže uzroci današnje mlakosti umesto intenzivnijeg i ozbiljnijeg rada u vežbaonici. A uzroci leže i u samoj organizaciji i izvan nje, a i u nama samima. Kranjčevićeva u pesmi Mojsije:

I tebi, što goris plamenom

Od ideala silnih, večitih,

Ta sjajna vatra crna biće smrt!

I mreti ti ćeš, kada počneš sam

U ideale svoje sunjati!

A život udara dalje! Poznajem brata, odličnog nekad sokolskog radnika. Nema ga ni blizu! Na svakoj je nogometnoj utakmici. »Na njoj mogu po svojoj volji da se oduševim za koga hoću, slobodno iskazujem svoje mišljenje i svoje simpatije za one igrače za koje ja hoću, a niko me ne povlači na odgovornost!« — njegove su reči.

Reduciranje plata, besposlica, podizanje cena, postepeno reduciranje svih kulturnih potreba, duševni život sveden na minimum pod pritiskom grubih prilika materijalnih, socijalnih i drugih. Ideali! Tuku u glavu!

Izlaz? Jedan je pokazan. Uzajučima glavne skupštine, u članku brata Grubera.* A dalje?

Podimo sa životom i bićemo nosioci života!

* Prof. Stjepan Gruber — Krk:

»Sokolstvo pred obnovom«, objavljen u »Sokolu na Jadranu«, br. 9—10 1932. (Ovaj članak bio je prvenstveno poslan na objavljivanje našem »Sokolskom glasniku«, koji ga je i doneo, ali je na nadležnom mestu bio brisan. — Op. ur.)

Prof. Milutin Mudrinić,
župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Posvećena sam uveren da će kod sve braće župskih prosvetara njihovi odgovori na sva postavljena pitanja odi-

Brat Vasa Tatalović,
prosvetar Sok. župe Bjelovar

sati potpunom iskrenošću i istinskim iznošenjem stanja sokolske prosvete u njihovim župama. U tome uverenju isto tako verujem, da neću biti jedini, koji će se u svome odgovoru dotaci

IVAN KACIN

tovarna glasovirjev in harmonijev

DOMŽALE

zaloga LJUBLJANA, Tabor št. 6

Harmonije izdeluje od Din 2.000—
Pianine od Din 10.000. Uglašenje
popravila najceneje.
Zahtevajte cenik!

najpre onoga pitanja koje govori o »glavnim smetnjama i zaprekama za pravilan razvitak prosvetnog rada« u mojoj župi. Iz potpunog i pravilnog odgovora na to pitanje mora jasno da se vidi i pravo stanje prosvetnog rada u svakoj našoj jedinici i izgledi za njegov razvitak u skorijoj budućnosti.

Da budem što kraći, ja ću nabrojiti samo najglavnije od tih glavnih smetnji i zapreka, a neću se upuštati, u njihovo dublje ispitivanje i analiziranje. Dakle: glavne zapreke i smetnje prosvetnom radu u Sokolskoj župi Bjelovar, glavni uzroci, što prosvetni rad nije u njoj na »potrebnoj visini«, leže u ovim činjenicama:

1) Nestajica ljudi sokolski odgojenih, a spremnih i voljnih, da saraduju na izgradnji ne samo sokolskog prosvetnog dela, nego sokolskog dela u opće.

2) Upravno nesavladive ograde da se do takovih ljudi dođe; a ima ih spremnih i u redovima sokolske organizacije i van njenih redova.

3) Napadno napaštvanje sokolskog rada sa strane sokolske omladine, čim ona dođe do dvadesete godine, prede je ili joj je blizu.

4) Nestajica oduševljenja i elana, potrebnog u velikoj meri za trajno vršenje poziva, namenjenog sokolskim radnicima.

5) Nestajica materijalnih sredstava, bez kojih se ne mogu potpuno da iskoriste ni one minimalno raspoložive snage s još ostalim članom, voljom i oduševljenjem.

Ispitavši tako te i još neke okolnosti, ako se kraj toga zapitamo, gde leže uzroci da je tome tako, naći ćemo se tada pred zaista ozbiljnom i teškom zagonetkom. Istina je, da ljudi koji se u svakidanem životu kroz du-lje vremena bave postavljanjem, slaganjem i rešavanjem zagonetki, steknu u tome izvrsnu rutinu, i takovim ljudima ide takav posao mnogo lakše nego onima koji se time ne bave; oni veštiji kažu, da su u stanju da reše i najteže zagonetke! — Verovatno da će takvih ljudi biti i među čitaocima ovih redaka. Ja bih želeo da ih u rešavanju gornje zagonetke bude što više, te da dobivene rezultate (pretpostavljam da će oni biti tačni!) primene u svom radu na izgradivanju i širenju sokolske prosvete i sokolske misli u opće — budu li samo za taj posao imali i potrebnu volju, elan i ostale vrline, svojstvene dobru Sokolu i pravom građaninu!

Iz iznesenoga izlaze konačno sami po sebi i odgovori na ostala pitanja. — Četirigodišnjim planom predviđeni program za ovu godinu nije ostvaren; izgledi za njegovo daljnje ostvarenje u sledećim godinama su — rebus sie stantibus — veoma slab; postavljene ciljevi se prema tome neće postići. Zanimanje za sokolske listove i publikacije je veoma slabo, i t. d. — jedinom rečju: zanimanje za Sokolstvo i sokolski rad u opće je prosečno takovo, da punim pravom možemo i moramo da govorimo o — krizi! Samo o krizi čega? Da li Sokolstvo ili pravog sokolskog članstva, ili sokolskog vodstva ili okoline u kojoj Sokolstvo živi, ili pak možda o krizi čega drugog? I razmišljanja o tim pitanjima su od neocenjive važnosti za naš sokolski pokret.

Smatrajući pretečnijim i važnijim ovo gore izneseno, pozitivne strane našeg dosadnjeg prosvetnog rada niti ne spominjem, jer po svome značenju iza postavljenih problema kudikamo zaostaju.

Vaso Tatalović,
župski prosvetar

Celje

Izjava brata načelnika

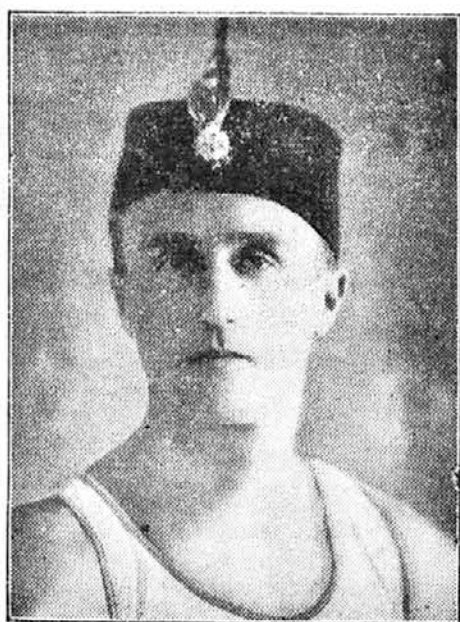
V kvaliteti telovadećega članstva je opaziti precežen napredak, nikakor pa ni zadovoljiv u primeri s porastom novih društva. Število telovadećih se je poslednja tri leta dvignilo za do 15 odstotkov.

Opazi se sicer mnogo veselja do telovadbe, toda premalo je vztrajnosti. Povprečen telovadeć(ka) se udejevstvu je približno dve do tri leta v telovadnici, nakar pusti, malo je pa onih, ki bi vztrajali dalj časa, običajno so ti takozvani boljši telovadci. Krivda leži v tem ker primanjkuje dobrih vaditeljev(ic) kjer pa so, se opazi, da ni prave vezi med vaditeljstvom ter ostalimi sokolskimi funkcijonarij. Vaditeljstvo se nekako zastopavlja, posledica tega je, da postanejo malodušni, ter se tako sčasoma delu odtegnejo.

Župna zletla poslednjih dveh let sta imela nepričakovan moralen uspeh. Nastopajočih se je pomnožilo v nekaterih oddelkih napram prejšnjim izle-

tom štiri do petkratno. Nekoliko slabše je bilo z okrožnimi zlet. Društveni nastopi so bili v splošnem zadovoljivi, opazilo se pa je pri nekaterih društvih, da se ni polagalo dovolj paznje delu in pripravam v telovadnici.

Zanimanje občinstva za javne nastope je še razmeroma dobro, med tem ko pravo članstvo ne posveča dovolj

Brat Rudolf Poljšak, načelnik Sokolske župe Celje

paznje svojim društvom. Da je potrebna reforma je jasno, manj jih naj bo in boljše pripravljenih. Spored naj bo pestrejši ter krajšnjim prilikam primeren.

Uspehi župnih vaditeljskih tečajev ne prinašajo uspehov ki se pričakuje. To pa zaradi tega, ker pošiljajo v te tečaje svoje članstvo po večini samo ona društva, ki že imajo razmeroma dober kader vaditeljstva. Društva, ki so teh tečajev najbolj potrebna, se po navadi ne odzovejo. Društvene tečaje se sicer poseča, malo pa je onih, ki bi se pozneje res kot vaditelj(ce) udeleževali.

Pomanjkanje vaditeljstva je krivo to, da se vaditelj ne vzgodi samo z enim ali dvema tečajema, zato je potreben čas, treba je vzgajati leta in leta, vcepeljati smisel in ljubezen do dela. Velik nedostatek vaditeljstva je nerazumevanje stvari in pomanjkanje čuta do dolžnosti. Velika ovira je tudi socialen položaj vaditeljstva v tej dobi. Hitre pomoči ni, samo smotreno vztrajno delo in ljubezen do dela bo naša rešitev. V odpono temu bi bilo prijemanje dobrih prednjačih tečajev in prepotrebnost strokovne literature.

Sestra Mira Grudnova, načelnica Sokolske župe Celje

Največ nesoglasij med tehničnimi odbori in upravami, pride radi materialnih vprašanj, nanašajočih se na telovadbo, ponekod tudi vsled nerazumevanja Sokolstva društvenih uprav. V nekaterih društvih se smatra telovadba celo manj važna kot pa prirejanje prireditvev brez tehničnega značaja kakor ples itd.

Ker je tehnično delo odvisno od dobrega društvenega načelnika(ce) si zamišljamo poleg drugih tečajev še tečaj za načelnike(ce) onih društev, ki so se na novo osnovala in ki se še bodo. V načrtu je župni vestnik, ki naj bi prinašal potrebno gradivo za vaditeljstvo.

Pokrajinskega zleta v Ljubljani se bo udeležila župa prihodnje leto brezdvomno v častnem številu, kolikor bodo pač dopuščale takratne razmere.

Poljšak Rudolf, župni načelnik.

Izjava brata prosvetarja

V svrhu organizacije prosvetnega dela v naši župi je bil začetkom leta imenovan Z. P. O. s prosvetnimi nadzorniki za šestero prosvetnih okrožij, ter referenti za posamezne odseke. Z. P. O. je dajal potom okrožnic navodila društvenim prosvetarjem za prosvetno delo. Pregled prosvetnega dela v društvih je bil olajšan vsled delovanja

okrožnih prosvetarjev. V nekaterih društvih so se vršili društveni prosvetni tečaji, ki naj vzgoje nove prosvetne delavce. V prihodnjem letu se bo skrbelo za to, da se zainteresira za prosvetno delo še večje število članstva, pri čemur se morajo izpopolniti župni oziroma društveni prosvetni odbori ter da vodje posameznih odsekov izvedejo že v naprej sestavljeni program.

Glavna zapreka za uspešno prosvetno delo po društvih je še vedno pomanjkanje delavoljnih ljudi, ki bi imeli veselje in interes, tako da mora prosvetno delo vršiti društveni prosvetar sam, nazadnje pa še on popusti. Član Z. P. O. je tudi načelnik župe, tako da se tekoči program sestavlja z ozirom na tehnično delo v župi.

Pri raznih nastopih, akademijah itd. se vedno poudarja in tolmači naša ideja, v telovadnici pa se naj s pravim sokolskim bratstvom ustvari pristrčna vez med članstvom. V prvi vrsti pa morajo člani društvenih odborov s svojim zgledom to pokazati, da članstvo samo pride do spoznanja, da ideja, ki bazira na narodni socialni in demokratični podlagi mora dati samo telesno in duševno zdravi nacionalni naraščaj.

Brat inž. Vlado Burnik, prosvetar Sokolske župe Celje

Poročilom v »Sokolski Prosveti« se stalno sledi. Žalibog pa je dosti društvenih prosvetarjev, ki ne polagajo važnosti, da bi jo prečitali. Ker opravlja župni prosvetar tudi posel župnega novinarja ne utegne stalno poročati v »Sokolski Prosveti« o prosvetnem delu v naši župi. Za bodoče leto se bo predlagalo stalnega novinarja ter izvestilca za sokolski tisk, kateri tudi ni bil imenovan v tekočem letu in ki bo s pomočjo prosvetnih nadzornikov vodil brigo o našem tisku. Pregled nad naročniki sokolskega tiska vodijo sedaj prosvetni nadzorniki sami v svojih okrožjih. Če bi naši društveni dopisniki priobčevali več dopisov v sokolskih časopisih, bi se sigurno povečalo tudi zanimanje zanje. Kontrolo nad rednim plačevanjem sokolskih listov bi morali voditi društveni prosvetarji, kateri naj bi za časopise za deco in naraščaj pobirali prispevke v telovadnicah.

Letošnji prosvetni tečaji so izpopolnili naše prosvetne delavce. Župni tečaj pa je gotovo vzbudil večje veselje do dela, poglubil naše obzorje ter ojačil celokupno organizacijo prosvetnega dela.

V bodočem letu naj se imenujejo za društvene prosvetarje oni naši člani, ki bodo s svojo aktivnostjo garantirali za uspeh prosvetnega dela v društvih. V pogledu administracije, novinarstva, društvenih programov itd. se bodo nadalje dajala navodila potom okrožnic. V poletju se bo priredil župni prosvetni tečaj. Med letom pa se bodo prirejali prosvetni dnevi po okrožjih s predavanji, predvajanja sokolskih filmov, recitacijami itd. Spoznamno s tehničnim odsekom se bo sestavil projekt za taborenje.

Z ozirom na 70 letnico obstoja Ljubljanskega Sokola bodo nagovori pred vrstami v telovadnicah o pomenu tega zleta, ter zbiranje in štednja prispevkov za zlet.

Ing. Vlado Burnik, župni prosvetar.

Cetinje

Izjava brata načelnika

Sokolska župa Cetinje osnovana je god. 1929. Pred tog osnutka nekoja su društva bila već osnovana i učlanjena u drugim župama. Od osnutka pak naše župe osnovano je 15 društava, tako da današnja župa broji 30 društava i 73 čete, koje su sve osnovane nakon osnutka naše župe. Međutim mnoga od tih društava, a osobito ogromna većina četa, pokazuju apsolutnu pasivnost u radu, a tehnički rad i inače po društvima i četama odvijaju se vrlo teško; tome ima nekoliko razloga. Prvi i glavni razlog je, što se naša župa nalazi na teritoriji, gde su valjda najteže saobraćajne prilike. Udaljenosti najvećeg dela društava od sedišta župe i četa o d društava ne

verovatno su velike, a prevoz preskup. Razumljivo je, da je lični dodir s tim jedinicama prosto nemoguć; sama pismena veza za uspeh u tehničkom radu nije dovoljna.

Drugi je razlog ovom teškom stanju maleni broj tehničkih spremnih lica. To je i glavni razlog što nemamo po društvima i četama odgovarajući broj vežbačeg članstva. Osim toga, skoro sva društva bore se poteškoća-

Brat Josip Žluva, načelnik Sokolske župe Cetinje

ma što nemaju prostorija za vežbanje; nekoja ih uopšte i nemaju. Rad vani u Crnoj Gori moguć je samo u letnjim mesecima. Sokol. dom imaju samo 4 društva.

Sredstva za uspešan tehnički rad vrlo su oskudna. Spravama su opskrbljena samo društva Cetinje, Podgorica, Kos. Mitrovića, Tivat, Kotor i Hercegnovi, dok ostala nemaju ništa, ili pak samo po koju spravu, i to primitivnu. To je i razlog da naše članstvo ne može da se redovitim godišnjim radom sprema za razna natecanja i naravski, zato i ne oseća tu veliku bogatost našeg rada u vežbaonici. Vežbači, osobito omladina, oseća veliku volju za tim radom, ali tu volju gubi radi gore navedenih razloga. Radi ovoga nema ni ustrajnosti — a ni discipline.

Sestra Draga Žluva, načelnica Sokolske župe Cetinje

Načelnništvo župe pokušava svemu tome da doskoči raznim načinima i programom rada prilagođenim tim prilikama. Da olakša taj posao organizovalo je i okružja, da bi tako smanjilo i saobraćajne udaljenosti, te je župa župa podeljena na 4 okružja.

Imalo se veliku veru u saradnju učiteljstva, no ta je saradnja nažalost vrlo mala. Naše su čete u pretežnom delu osnovane od učitelja, ponajviše pobudom Ministarstva prosvete i bankskih uprava, ali je ostalo samo kod formalnog osnivanja dok rada uopšte nema.

Uspeh rada pojedinih društava i četa pokazuje se na javnim časovima, bilo društva, bilo okružja, bilo župe. Praksa je sa župskim sletom god. 1931 pokazala, da je ovaj župi skoro nemoguće prirediti takvih sletova radi pre označenih užasno teških saobraćajnih prilika i radi ogromnih troškova svakog pojedinca. Tehnički uspeh takvog sleta isto je tako problematičan, jer ne raspoložemo s takvim prednjačima koji bi mogli samostalno po teoriji uvežbati zajedničke vežbe koje su danias i dosta teško shvatljive, obzirom na ritmus i komplikovanost. Pregled sa strane župskog načelnništva ili tehn. odb. župe je nemoguć radi troškova. Zato je župsko načelnništvo odustalo ove godine od priređivanja takvog sleta, iako je bio potreban obzirom na slet u Pragu. Ovakvim sletom članstvo bi se bilo novčano iscrpilo i moralo bi odustati od sudelovanja na sletu u Pragu, koji je za našu župu imao veliku propagandnu vrednost.

Okružni slet održan je u Tivtu u avgustu mesecu, na kojem su sudelovala skoro sva društva tog II okružja. Taj je slet tehnički i moralno uspeo

Izmed 10 ljudi jih ima 7zobni kamen ...dobi ga pa lahko vsak!

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

odlično. Održano je nadalje i nekoliko javnih časova društava u većem stilu, na kojima su sudelovala i okolišna društva. Prema izveštajima ovi su javni časovi uspešni, a općinstvo se je svugde odazvalo u lepom broju što dokazuje da se ima interesovanja za našu sokolsku organizaciju. Upadno je samo kod naših javnih časova da im sudeluje srazmerno malen broj članova u svečanom odorama, iako po statistici imaju pojedina društva dosta veliki broj odora. Opaža se da članovi uprava društava a i župe uopšte nemaju odora, što sigurno nije za primer drugima. To su obično situirana lica. Društvo Cetinje matica župe i sedišta župske uprave ima n. pr., oko 40 odora, što je vrlo malen broj prema broju članstva. No pored toga nije još nikad nastupilo zajedno više od 10 članova, što je žalosno. Također i vežbače članstvo oskudeva propisnim odelom za vežbu, a tome je razlog najviše siromaštvo.

Župa je priredila od sada 2 župska prednjačka tečaja, i to jedan na Cetinju 1931 i drugi u Tivtu 1932 g. To su bili tečajevi za početnike. Prvi tečaj nije imao toga uspeha kao drugi, kako se to već danas vidi.

Društvenih tečajeva održano je u g. 1931 nekoliko, no kako je župsko načelnništvo steklo uverenje da nemaju velike koristi, odustalo je od daljnijeg organiziranja takvih. Kroz ove tečajeve prošlo je svega oko 150 tečajnika, većim delom učitelja, no nažalost od kojih danas malo koji da saraduje.

Savezne škole smatram kao naše najviše u tehničkom pogledu, ali se bojim, da na nje drugi ne gledaju tako. To se vidi iz toga, što su u prvi tečaj dolazila lica koja su se tek kratko vreme pre toga upisala u Soko, a naravski bar o osnovnoj spremi nema ni govora. Držim, da je takvo pogrešno organizovanje, jer u tu školu trebali bi doći oni koji će biti danas — sutra sposobni za vodstvo ne samo društva nega i župe, a to mogu samo tehničari koji godinama ustrajno saraduju u Sokolu. Druga škola se je već približila tome.

Od prednjaka traže se velike žrtve. Te žrtve može podnositi samo takav, koji je sokolski vaspitan od detinjstva u vežbaonici pod nadzorom starijih, iskusnih i požrtvovnih prednjaka. Dolekile takvih Sokola prednjaka nemamo, teško će biti stvoriti prednjački kadar. Danas Sokolstvo prenaglo se širi i mi nemamo za te mase dovoljan broj spremnih članova. Mladi ili početni prednjaci, nemajući dovoljno pomoći od prosvetara ili uprave, gube volju radi uspeha. Trebalo više saradnje prosvetara i to da počnu redovito od podmlatka. Osim toga u uprave valja birati neuspaha. Treba više saradnje poznata s našom organizacijom i sokolskom idejom. Retki su slučajevi da članstvo uopšte poznaje članove uprave. Nema onog kontakta među članstvom i upravama, te se prednjacima prepušta ne samo tehnički, nego više puta i rad drugih funkcionera, a osobito prosvetnih.

Savezno načelnništvo treba da budno pazi od koga je sastavljeno župsko načelnništvo. To treba da su lica koja su u opštem sokolskom životu i radu dobro poznata. Ako takvih nema, treba da načelnništvo ima toliko upliva i veza, da takvo lice nadomesti. To osobito vredi za ovu župu. Isto tako potrebno je da ima župsko načelnništvo bar nekoliko takovih s kojima može uspešno da razvija tehnički rad u celoj župi. U koliko ima ova župa

takvih lica, ta su udaljena od sedišta župe; lični kontakt s njima je radi teških materijalnih prilika nemoguć. Zato ovo načelnništvo ne može u godini da održi ni jedne sednice, iako tehn. odbor postoji. Tako pada sav tehnički rad župe na pojedinca, a prema tome i odgovornost.

Tečajevi kod nas mogući su samo kao župski, kako bi se na taj način pod dobrom kontrolom uzgajali mladi prednjaci, o kojima treba da se uvek vodi računa. Nama su najviše potrebni prednjaci s društvenom spremom, a vremenom mogu se tečajevi prirediti i za župsku upravu. Dalje bi bilo poželjno, da se ovim radnicima-prednjacima, koji su u radu ustrajni i koji rade s voljom, ide u susret u svakom pogledu, a osobito u pitanju opstanka, te da se društva i župe zalazu isključivo za takve.

Veze u upravnim i prosvetnim odborima moraju biti što jače. No tu je u većini obratno. Zašto? Kad bi imali svađe u upravama takvu braću, koja dobro poznaju Sokolstvo i organizaciju, izbeglo bi se često neželjenim sukobima. Za prosvetara nije dovoljno birati samo lice koje poseduje izvesnu izobrazbu (a tu se baš najviše udara na učitelje i profesore), nego koji poznaju naš rad i koji su više godina u Sokolstvu aktivno radili. Samo ova- kvi mogu da Sokolstvu koriste i da prednjacima olakšaju posao. Također i uprave ne bi morale da budu tako velike (40), jer osobito kod manjih društava nema tolikog izbora, i tako se događa da u uprave ulaze lica, koja nemaju elementarnih pojmova o Sokolstvu i o sokolskom životu, te koja više smetaju radu nego koriste. Iz raznih izveštaja n. pr. vidi se dobro, da je uvek samo 5—6 iste braće, koja se redovito sastaju i rade, dok drugi?

Za našu župu trebalo bi više nego i za koju drugu da se sve prečisti i briše što ne valja, bilo to pojedinci, članovi društava, bile to cele čete ili i cela društva. Moramo biti na čistu, da društva ili čete, u kojima ne postoji tehnički rad ne mogu postojati. Župsko načelnništvo namerava redovitim održavanjem župskih tečajeva svake godine da društvima i četama poboljša taj rad.

Iako pokrajinski slet u Ljubljani naredne godine, kojim će se proslaviti 70 godišnjicu našeg Sokolstva, nije obavezan za našu župu, ovo načelnništvo namerava uzeti u svoj program za u godinu potpuni program pripreve za taj slet i povesti što veću akciju za uspešno i što brojnije sudelovanje na tom sletu. Naša župa bila je zastupana na praškom sletu srazmerno dosta velikim brojem pripadnika, iako je to za našu župu kao najudaljeniju bilo od ogromnih žrtava. No ako se uzme koliko su braća koja su bila u Pragu stekla oduševljenja i volje, koju prinašaju i ne treba žaliti tih žrtava. Nadamo se, da će tako biti i s Ljubljanom i da će naša župa biti dostojno zastupana. — Zdravo!

Josip Žluva, župski načelnik

Karlovac

Izjava brata načelnika

Sokolska župa Karlovac osnovana je polovicom 1930 godine ali koja je dobila stalni teritorij tek nakon godinu dana opstanka. Na tom teritoriju bilo je 1930 par jedinica kojih se je broj od osnutka do danas povećao

na 35. Lepo se opaža porast vežbača kako kvantitativno tako i kvalitativno, ali još uvek je procenat vežbača jako malen prema ostalim pripadnicima.

Kod vežbačeg članstva ne opaža se ono pravo veselje ustrajnost i oduševljenje prema telovežbi, kao što se to opaža kod omladine. Uzroka tome ima više: 90% novih društava, malen broj dobrih prednjaka, nedostatak sretstava, udaljenost od sedišta župe, a najglavniji uzrok leži u organizaciji

Brat Branko Blašković, načelnik Sokolske župe Karlovac

i u nama. Prvih dana nakon osnutka SSKJ navalile su mase u sokolsku organizaciju — osnivale se nove jedinice, a u njihove uprave dolazili su ljudi koji nisu nikad bili Sokoli, ili ako su bili, nisu prošli vežbačnicom i nisu imali pravog sokolskog odgoja. Razumljivo je da ti ljudi nemaju pravog shvaćanja o sokolskom radu i za to u dosta jedinica nema pravog sokolskog rada, a i razumevanja između uprava i tehničkih organa. Posledica toga je mali broj valjanih prednjaka. Do sada održanih nekoliko župskih, okružnih i društvenih tečajeva pokazali su bolji rad i napredak u onim jedinicama koje su bile zastupane u tim tečajevima.

Od dosadanih saveznih škola nismo imali veće koristi, jer sestre i braća, koji su svršili te škole, pretežno su delom učitelji koji služe u zabit-nim mestima, a mi ih ne možemo dobiti (ni jednoga) u ona mesta, gde bi Sokolstvu bili od koristi.

Sestra Marija Kubiček, načelnica Sokolske župe Karlovac

U poslednje vreme opaža se veća briga društava za uzgoj dobrih prednjaka, jer vide da bez dobrog prednjaka nema ni pravog sokolskog rada.

Uspesi sletova i javnih nastupa pojedinih društava bili su dobri, općinstvo i Sokolstvo zanima se za te nastupe i dolazi da ih u velikom broju posćuje. Posledice se vide. Raste broj članstva svih kategorija, ali mali broj prednjaka ne može svladati mase, koja se opet gubi. Ti nastupi imaju dobru stranu, jer su najlepša propaganda za Sokolstvo. Kod ovakvih nastupa vidli se da jedinice pred gledaocima žele sakriti mali broj svojih vežbača pa zovu sve obližnje jedinice u pomoć. Kod ovakvih poseta najviše stradaju veća društva. Moraju biti svuda pa strada blagajna, ali se oduševljenje i veselje za rad jača.

Osnove za budući rad su ove: u prvom redu nam je za ojačanje jedinica potreban veći kadar prednjaka, a to ćemo dobiti s više tečajeva (ako bude novaca). Provesti da sve jedinice rade sistematski, a ne sezonski. Ojačati društva da mogu samostalno prirediti svoje javne nastupe. Brisati i likvidirati sve jedinice koje su nespособne za život i sve raspoloživo posvetiti onome što ostane, jer bolje je da nas je manje, ali pravih Sokola, koji će vremenom razvijati sokolska krila i okolo svojih gnezda.

Branko Blašković, župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

U općem progresu sokolskoga prosvetnoga rada, koji se naročito započinje u potonje dve — tri godine, nije zaostala ni Sokolska župa Karlovac. To vredi jednako u pogledu izgradnje organizacije kao i u pogledu vaspitanja članstva i usavršavanja pomoćnih sredstava. Vidi se: Trebalo je doneti smišljen plan, uputiti ga stalnim i jasnim smernicama i predati na izvođenje vaspitanim sokolskim radnicima. Plodovi takvog rada brzo su se pokazali svuda, pa i u ovoj župi.

Kao početak jačega prosvetnoga rada može se smatrati i za onu župu održavanje osmoobvezne Savezne prosvetne škole u Novom Sadu, u koju je ova župa izaslala dva tečajnika, a zatim prosvetni tečaj, koji je ova župa održala dne 23, 24 i 25 septembra o. g. u Karlovcu. (Vidi »Sokolsku prosvetu«, II str. 370).

Posle vrlo uspelog župskog prosvetnog tečaja, u kome je bilo 36 učesnika iz većine društava, postoji opravdana nada da će se podignuti stepen prosvetnoga rada i po sokolskim društvima i četama. Prema podacima kojima dosad raspolaže župski prosvetni odbor, taj je stepen u nekim društvima već ostvaren držanjem idejnih škola za članstvo. Za ostale će se videti kako je najkasnije u godišnjim izveštajima.

Brat prof. Josip Nikšić, prosvetar Sokolske župe Karlovac

Dakako da za jači uspeh sokolskoga prosvetnoga rada ima zasluge i sokolska štampa (naročito »Sokolska prosveta«), ali tu zaslugu deli i sklad, koji vlada u župi prema SPO i prema sokolskim društvima i četama, kako općenito tako i u živom ličnom saobraćaju.

Ovaj će kontakt i živ rad jamačno povećati i broj pretplatnika na sokolske listove, koji danas nikako ne odgovara broju članstva odnosno broju sokolskih funkcionara. Biće to naročito onda ako se pored čisto sokolskog štiva u svojoj rubrici budu tretirala ekonomsko-socijalna i literarno-kulturna pitanja. Tu mislim u prvom redu na slovenske narode. Ja i danas ne mogu zaboraviti onaj čliti i brojni skup javnih radnika na glavnoj godišnjoj skupštini SKJ, čija se odlična i stručna pera nalaze često po našim javnim glasilima. Mislim, da bi se mnogi broj »Sokolskoga glasnika« i pomnije pročitala a i kupio sa strane nečlanova, kad bi doneo od vremena do vremena ovakve članke.

Što se tiče programa za prosvetni rad u g. 1933, taj će se vršiti u okviru četirigodišnjeg prosvetnog plana, a za pokrajinski slet u Ljubljani, kao susedna župa, učinićemo sve da budemo tehnički i u pogledu poznavanja slovenačkog dela našega naroda na potpunoj visini.

Prof. Josip Nikšić, župski prosvetar.

Kragujevac

Izjava brata načelnika

Lako bi bilo odgovoriti na sva pitanja, koje nam je postavilo uredništvo »Sok. glasnika«, kada bi sva društva u župi imala svojih domova snabdevenih potrebnim spravama, a ne da se većina njih potuca po raznim lokalima, školskim zgradama, magacinima i tome slično, ili da u opšte nemaju gde da vežbaju za vreme zime i kišovitih dana. Kada bi tako bilo, kvalitativna sposobnost naših vežbača bila bi na zavidnoj visini, vežbača bi bilo mnogo više i s voljom bi se dolazilo na časove, uspeh javnih časova bio bi mnogo bolji, jer bi se radilo bez prekida, i sami prednjaci bi radili s više volje, veza između upravnih odbora, prednjačkih zborova i prosvetnih odbora bila bi jača, jer bi se svi skupljali pod jednim krovom, a ne kao do sada, da u vežbaonicu dolaze samo vežbači, a samo po neki put dežurni član uprave ili član prosvetnog odbora da održi predavanje pred vrstom, a sednice i ostali sa-

stanci da se drže po kafanama. Na žalost, vreme u kome će sve jedinice imati sve što je njima treba, još je daleko, i za to se mora raditi pod okolnostima kakve su sada, i prelaziti preko svih nedostataka koji postoje, i raditi s voljom makar to i ne bilo u toplj, parketiranoj vežbaonici, punoj sprava, već u hladnom magacinu s betonskim podom. U župi ima dosta tih svetlih primera, da pojedina društva, koja imaju samo po koju spravu i vežbaonicu po-

Brat Josip Prohaska, načelnik Sokolske župe Kragujevac

kritu, pokazuju mnogo više volje i uspeha, nego što to čine društva s lepim sokolanama. Kod tih je sokolskih »neznanih junaka« jaka volja, i istrajnost i zato imaju uspeha.

Ali i preko tih nedostataka naših društava opaža se da je kvalitet vežbača mnogo bolji nego što je bio ranije. To se pokazalo na ovogodišnjim župskim utakmicama. Ne samo što je broj takmičara bio velik nego su dobri i postignuti rezultati. U pojedinim društvima ima vrlo dobrih vežbača, kojima samo nedostaje dobra sokolana i sprave pa da postanu vežbači prvoklasni.

Srazmera vežbača prema članstvu u društvima nije baš najpovoljnija i iznosi otprilike 1 : 10 kod članova, kod članica još mnogo manje. Ima u našim društvima dosta mladih »staraca«, koji više vole da se setaju po korzu, da igraju karata i biljara po kafanama, nego da svoje telo protegnu malo na spravama ili pluća izvetre pri trčanju. Redak je kod nas vežbač od 30—40 godina, a o pravim starcima od 70 godina, koje smo videli na sletištu u Pragu, da i ne govorim. Mnogi naši »starcie« vole da se vide samo u odori prilikom kakve sve-

Sestra Sofija Živković, načelnica Sokolske župe Kragujevac

čanosti; tada su uvek u prvim redovima, a oni istrajni vežbači vide se sa strane pošto nemaju odoru. Kod članica je još gore. Naše žene ne znaju, da je za održavanje »linije« najbolje sretstvo baš gimnastika. Imamo takvih članica koje se nikada nisu uhvatile za vratilo da ne bi imale žuljave ruke, ima članica koje vežbaju samo kada se sprema akademija ili javan čas, a posle toga njih opet nema. Naravno, da imamo također i članice koje rado i redovno vežbaju, i njih je dosta velik broj. Uzrok mlakosti prema vežbanju leži do svakog samog pojedinca. Ko je dobar Soko vežba i u hladnoj, maloj i slabo osvetljenoj vežbaonici ne traži konfora. Kada po neki čas otpadne, njemu je žao. Takvih vežbača ima priličan broj. Ima u ovoj župi vežbača koji dolaze na čas pravo iz rudnika ili sa časa odlaze odmah na smenu. Njih treba da uzmu za uzor vežbači iz društava koji raspolažu s lepim vežbaonicama.

Ova župa priređuje svoj župski slet svake četvrte godine. Svoj IV slet održaće 1933. Svi do sad priređeni sletovi uspešli su. Od sleta do sleta bilo je uvek više vežbača, i sletovi su uvek od građanstva dobro posećeni. I javni časovi društava uvek obiluju u poseti građanstva. Gotovo uvek, kada nastup

priređuje slabije društvo, dođu mu u pomoć društva iz okoline i uveličaju nastup i svojim vežbama. Pojedina društva greše što u godini priređuju više javnih nastupa. Spremanje za javan nastup uvek remeti redovno vežbanje, i ide na štetu samih vežbača. Javnih nastupa mora biti manje, ali zato dobro pripremljenih i sa lepim i raznovrsnim programom, pošto se i ovdašnja publika naučila ocenjivati same vežbe i njihovo izvođenje. Javni časovi, koje su pojedina društva priređivala na »trgovinu« u opadanju su i moraju potpuno otpasti. Na takvim javnim časovima uvek se gledalo na ono što padne na kasi, a ne na moralni uspeh, koji je glavni. Na kritiku nije se obziralo samo kada je blagajnik bio zadovoljan. Isto tako mora se smanjiti gostovanje pojedinih društava po raznim banjama. Kada se gostovanje priredi, mora biti dobro pripremljeno i s lepim programom, pošto se mora računati s tim da u banje dolaze i gosti sa strane, koji su dobri kritičari. Nije prijatno župskom načelniku kada mu neko javi, da je u nekoj banji gledao javan čas toga ili onoga društva, i da je uspeh bio vrlo mali ili nikakav. Na ovaj način ubija se i ugled župe.

Župa i pojedina društva brinu se da prošire znanje i spreme nove prednjake priređivanjem prednjačkih tečajeva. Do sada priređeni župski tečajevi dobro su uspešli i tečajci su s tečaja odneli bar osnovno znanje. Župa bi htela da priredi više tečajeva, ali nema za to materijalne mogućnosti. Snabdeti se kadrom dobrih prednjaka želja je svakog društva, ali se u tome teško uspeva, jer i sami mnogi prednjaci, kada polože župski ispit, zanemaruju rad u društvu. Greška je na tečajevu slati učenike škola, pošto oni kada školu završe napuštaju mesto i društvo opet nema prednjaka. Najbolje je slati na tečaj lica, koja su vezana za mesto. Da se otkloni nedostatak prednjaka jedina je mogućnost u tome, da se župi obezbedi da u godini održi bar dva tečaja koja bi trajala najmanje po mesec dana. Trebalo bi da se nekako materijalno obezbede dobri prednjaci, pošto su većinom siromašnog stanja. Pored ovoga, trebalo bi da se načelniku župe i ostalim članovima župskog tehničkog odbora omogućiti češći obilazak slabijih društava, ali ni za to župa nema dovoljno sredstava. Rezultat koji su postigli slušaoci ove župe na Saveznom tečaju je bio vrlo lep, i svi su se trudili da stečeno znanje iskoriste za svoja društva.

U koliko mi je poznato, veze između upravnih odbora i prednjačkih zborova u svima društvima u župi su dobre. Dešavalo se i dešava se, da u pojedinim društvima dode po neki put do razmirica između uprave i prednjačkog zbora. Te nesuglasice dolaze najčešće zbog toga, što jedan od tih faktora hoće da diktira drugom, smatrajući, da je on glavni u društvu. Dešava se, da upravni odbor smatra prednjački zbor za nešto manje od sebe, ili se opet prednjački zbor računa za veći od uprave. Donekle prednjački zbor ima prava, jer prednjački zbor je taj faktor na kome leži rad u društvu, i prema radu prednjačkog zbora postizava se uspeh ili neuspeh u društvu. Ali nikako prednjački zbor ne sme zaboraviti na to, da kada ne bi bilo upravnog odbora, ne bi imalo gde da se vežba i ne bi bila osigurana materijalna strana društva. Zato je potrebno da se sve nesuglasice, ako se pojave, rešavaju složno. Upravni odbor treba da zahtevima prednjačkog zbora izlazi u susret u koliko je to najviše moguće, a prednjački zbor da traži od uprave samo ono što uprava može dati i učiniti. Poneki starišina smatra načelnika za svog potčinjenog i dešava se da hoće da mu naredjuje. Starišina treba da načelnika smatra za ravnog sebi i da obojica rade u najvećoj slozi, jer ako se ta dvojica zavade strada društvo. Bilo je i takvih slučajeva u ovoj župi, i verujem, da je toga bilo i po drugim župama. Veza između prednjačkog zbora i prosvetnog odbora svuda je dobra.

Kao budući rad određeno je održavanje tečaja, spremanje za župski slet i utakmice u 1933 god. U župi veliko raspoloženje vlada za pokrajinski slet u Ljubljani. Sumadinci vole »belu Ljubljanu«. Iako za župu ovaj slet nije obavezan, ipak će župa na njemu učestvovati u velikom broju, i namerava da nastupi i sa svojom zasebnom vežbom.

Na kraju moram naglasiti i to, da je disciplina kod vežbača mnogo bolja sada nego što je bila prilikom sleta u Beogradu. Na sletu u Pragu nastupili su svi članovi i članice, koje su za proste vežbe bile prijavljene, i nije bilo bežanja kao što je to bilo u Beogradu ne samo kod ove nego i kod ostalih župa. U Pragu vežbalo je 60 članova i 41 članica.

Josip Prohaska, župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Program, predviđen za 1932 godinu četirigodišnjim planom za sokolski prosvetni rad, u mojoj župi, od sada nije mogao biti u potpunosti i ostvaren iz

mnogih nepredviđenih razloga. Međutim, ako se opet ne pojave nepredviđene zapreke (bolest prosvetara, nedovoljan broj prosvetnih sokolskih radnika i t. d.) do kraja ove radne godine biće uglavnom ostvaren. Isto tako i u idućim godinama. Utešna je pojava sve veće razumevanje i interesovanje, na koje nailazi prosvetni sokolski rad i kod braće iz župske uprave i kod braće (a uvek tu podrazumevam i sestre) iz društvenih uprava, a naročito onih kod četa — na selu.

Brat Sava Đukić, prosvetar Sokolske župe Kragujevac

Glavne smetnje i zapreke za pravi lan razvitek prosvetnog rada u mojoj župi smatram da su u prvom redu: a) vrlo mali broj sokolski vaspitanih prosvetnih radnika, (u samom ŽPO-u je svega jedna sestra svršila prvi tečaj u Saveznoj prosvetnoj školi, pored samoga prosvetara); b) dosadašnja organizacija i teritorij župe, koja se prostire na tri banovine: Dunavsku, Moravsku i Drinsku. To je otežalo, pored drugoga, i samo obilaženje društava i lični dodir prosvetnih sokolskih radnika u društvima i četama s onima iz župe.

Sklad i saradnja između prosvetnih i tehničkih organa su sve tešniji i ako i braća tehničari budu sve više uvidali važnost sokolske prosvete, ništa neće stajati na putu i punom skladu i saradnji. Kad se još ostvari onaj stari ideal, da prednjak bude ujedno i prosvetar, onda će otpasti i samo pitanje: »Ne ide li tako opsežan prosvetni rad na štetu tehničkog rada kod jedinica?«

Težnja, da se sokolskom pokretu pri sadašnjici dade naročiti etički karakter, odgovara potpuno shvatanjima i raspoloženju ogromnog broja braće i sestara u mojoj župi. To tim pre, što će se na taj način najbolje očuvati sve one naše rasne etičke odlike kod svih naših plemena, a koje su od Sumadije — u čijem sruju je i sedište moje župe, — i načinile Pijemont Jugoslavije i jugoslovenstva.

Uticao »Sokolske prosvete« na razvitek i pravac sokolskog prosvetnog rada se već u veliko oseća i ako ona izlazi tek dve godine. Naročito je ona skoncentrisala na jednom mestu sve napore i snage, koje su doskora radile taj posao bez plana i s rasutim snagama.

Uzevši u obzir tešku ekonomsku krizu, koja se sve jače oseća i u mojoj župi, može se reći, da savezni sokolski listovi i publikacije nailaze na dobar prijem naših pripadnika Sokolstva. Ako se mestimice i nailazi na eventualno slabije zanimanje, biće da je uzrok tome i samo nedovoljno poznavanje prilika, kako sokolskih tako i drugih prosvetnih, od strane uredništva i izdavača.

Savezna prosvetna škola svojim prvim tečajem stvorila je bar solidnu osnovu za sokolsku prosvetu i dala joj mali, ali spreman i oduševljen kadar sokolskih prosvetnih radnika, koji će u svoje župe presaditi i onaj duh i onaj sistem rada, bez koga nema prave sokolske prosvete. Isti je slučaj i sa župskim prosvetnim školama.

Veze, koje su razvijene ličnim dodiranjem tečajaca i drugih župskih prosvetnih radnika s časnicima Saveznog prosvetnog odbora u školi i prilikom obilaženja župa, razvijaju se sve jače i pružaju garancije, da će prosvetni rad odbora s ostalim prosvetnim sokolskim radnicima u društvima i četama. Što tešniji dodir s vežbajućim članstvom igraće u tom pogledu presudnu ulogu.

Osim toga i poboljšanje sokolske administracije, najbolnijeg mesta na telu našeg sokolskog organizma, učiniće važnu uslugu i sokolskoj prosveti u mojoj župi.

Iako program prosvetnog rada u 1933 godini, a naročito s obzirom na proslavu sedamdeset-godišnjice postanka Ljubljanskog Sokola i s time skopčanog pokrajinskog sleta u Ljubljani nije utvrđen, — ipak Sokoli Sumadije s nestrpljenjem očekuju čas, kada će se ponovo doći u što većem broju u belu

Ljubljani i možda po stoti put posve-
dočiti svoju bratsku i sestrišku lju-
bav za svoju braću i sestre iz onih kra-
jeva. I prosvetari moje župe učinice
svoju svetu sokolsku dužnost.

Prof. Sava Dukić,
župski prosvetar.

Kranj

Izjava brata načelnika

O uspehu v pogledu kvalitativne
spobnosti telovadečega članstva v
dobi zadnjih treh let je težko govoriti
in to z ozirom na poznejše odgovore,
kakor ni povoda za izraz neuspeha.

Od skupnega števila pripadnikov
naše župe odpade na telovadeče član-
stvo 19%.

Dovznetost telovadečega članstva
za našete vrline odvisi v glavnem od
vzgojiteljev - prednjakov. Sposoben
vzgojitelj lahko ustvarja čudeže tam,

Brat Vinko Beznik,
načelnik Sokolske župe Kranj

kjer bi sicer drugi manj sposoben ne
mogel doseči nobenih uspehov. In ta-
kih pravih vzgojiteljev potrebujemo
tudi v naši župi.

Pomanjkanje sposobnih vzgojite-
ljev povzroča mlačnost v delu naših
edinic in to iz razloga, ker mesto da
bi bila naša sokolska telovadnica pri-
vlačna, postaja za naše članstvo vsled
svoje monotonosti in nepriljubljenosti od-
ljudajoča.

Sestra Nada Šega,
načelnica Sokolske župe Kranj

Vzroki temu mrtvilu oziroma ne-
napredovanju ne leže toliko v organi-
zaciji sami, kakor v nerazumevanju or-
ganizacijskih določb. Ako bi naša dru-
štva videla v prednjaških zborih vr-
hovno vodstvo vse sokolske vzgoje ne
glede na odseke, ki v društvu deluje-
jo, potem bi umevno posvetila pred-
njaškim zborom večjo pažnjo kot si-
cer. Tako pa je vzgojno delo v naših
edinicah preveč razčlenjeno na odseke,
ki so preveč avtonomni, vsled česar
med odseki ni prave harmonije in to
iz razloga, ker ni pravega vodstva in
prave razdelitve dela, kar povzroča, da
se delo enega odseka vrši na škodo
drugega.

Uspehi dosedanjih župnih zletov
so povprečno zadovoljivi. Nedostatki,
ki so se pojavili pri društvenih javnih
nastopih, pa so povzročili, da smo v
župi pričeli z reorganizacijo teh nasto-
pov, kar omenjam v zadnjem odstavku.

Zanimanje občinstva za javne te-
lovadne nastope je razmeroma živo,
kar pričra posebno udeležba na letoš-
njem župnem nastopu v Strazišču, ka-
kor na društvenih nastopih sploh. Pri
tem pa opazamo s strani našega član-
stva samega veliko nedisciplino, poseb-
no pa s strani onega članstva, ki ima
slavnostne kroje, ki se po večini ne
udeležuje naših skupnih nastopov in
priveditev.

Praksa zadnjih dveh let, da se pri-
rejšo javni telovadni nastopi ločeno
od župnih tekem, se je dobro obnesla.

Kakor uvodoma omenjeno, smo
letošnje leto poizkusili z reorganizacijo
društvenih javnih telovadnih nastopov.
Izpremembo je predvsem narekovala
potreba, da na eni strani razbremenimo
vsa naša močnejša društva, na dru-
gi strani pa potreba, da postanejo naši
javni telovadni nastopi privlačnejši in
boljše organizirani. Letošnja praksa
nam je dokazala, da je bila reorganizaci-
ja popolnoma na mestu, treba jo bo
le izpopolniti. Glavne določbe toza-
devnega pravilnika so vsebovale rajo-
niranje edinice naše župe in določitev
minimalnega števila nastopajočih telo-
vadcev za posamezne oddelke. Spuščati
se v detajle bi tu ne bilo na mestu.

Trud vložen v župne tečajje gotovo
ni bil plačan z uspehi, ki so jih rodili
ti tečajji. Vzrok temu so predvsem na-
še edinice same, ker, kolikor pošljejo
v tečaj članstvo, pošljejo predvsem
tako, ki ima čas, ne pa članstvo, ki
ima veselje in voljo do dela.

Brez koristi ni bila za nas savezna
prednjaška šola, ker nekaj absolventov
teh šol prav pridno deluje v društvih,
medtem ko ostali del absolventov ne
kaže prave ambicije za delo.

Okolnost, da naši društveni pred-
njaški tečajji niso izkristalizirali za-
dostnega števila prednjaškega materi-
ala za župne prednjaške tečaje, je po-
vzročila, da je v župne tečaje prišlo
članstvo brez potrebnih predpogojev.
Posledica tega je bila, da tečajniki ni-
so imeli pravega navdušenja in veselja
do stvari, ker je bila snov, ki se je pre-
delovala v tečajjih za njihove pojme
preobširna in pretežka.

Samo par društev v naši župi skr-
bi redno za vzgojo prednjakov in pri-
reja v ta namen razne tečaje. Pretežna
večina pa v tem pogledu ne stori ni-
česar. V odpomoč temu smo v teku le-
tošnje jeseni in zime organizirali za
vse edinice, ločeno po skupinah, eno-
tedenske društvene prednjaške tečaje,
ki prav dobro uspevajo in ki bodo po
vsem pričakovanju rodili pozitivne
uspehe, kar pričra častna udeležba v teh
tečajjih.

Logična posledica nedostatkov,
navedenih v prejšnjih odgovorih, je
razlog, da stalež našega prednjaštva še
vedno ni popoln.

Da ne ponavljamo že izraženih mi-
sli, se nam zdi potrebno vnovič pod-
črtati potrebo po pravilni organizaciji
sokolske vzgoje v naših edinicah. Le
ob pravilnem pojmovanju tega vpraša-
nja s strani naših edinic in ob njihovi
aktivni sodelavnosti bo župi mogoče
prirediti tečaje, ki bodo rodili pozitivne
uspehe, ki bodo v stanu napraviti
konec sedanjemu prednjaškemu siro-
maštvu.

Tehnično delo v naši župi se raz-
vija popolnoma neovirano in vlada
med tehničnimi organi in upravo ter
prosvetnimi odbori popolno soglasje.

Najvažnejše delo, ki naj se izvrši
v bodoče, se mi zdi ureditev vzgoje
mladine z organizacijo mladinskih od-
sekov po društvih, da ne omenjam po-
drobnih delovnih programov za naše
edinice, taborenja itd.

Pokrajinski zlet v Ljubljani v pri-
hodnjem letu je za našo župo obvezen,
vsled česar bomo predpripravam za
zlet in tekam posvetili umevno vse
moči in delali na to, da bo udeležba na
tem zletu s strani naše župe čim čast-
nejša in dostojna tega pomembnega
jubileja tako z ozirom na kvaliteto ka-
kor kvantiteto telovadečih.

Vinko Beznik,
župni načelnik.

Izjava brata prosvetarja

Naše prosvetno delo napreduje in
prihaja v edinice vedno več zavedno-
sti glede izvrševanja dolžnosti, ki jim
to delo nalaga. Sicer pa bi bilo želiti

Brat Jaka Spicar,
prosvetar Sokolske župe Kranj

še več discipline, ker bi šlo potem vse
gladkeje in brez urgenc. Poglobiti bo
treba sodelovanje s tehničnimi organi,
ki še ne polagajo zadosti važnosti na
prosvetno stran sokolskega dela. Na
prosvetni konferenci so bili navzoči od

34 načelnikov v naši župi le štirje.
Članstvo in tudi funkcionarji vse
premalto čitajo »Sokolsko prosveto«, ki je
vzoren list in bi moral biti evanglij
in zakonik za vse sokolske prosvetne
delavce pa tudi za prednjake. Tudi
»Sokolski glasnik« se premalo čita.
Članstvo menda še vedno ne razume,
da je Sokolstvo globoka idejna organi-
zacija in da je treba pač poznati idejo,
ako jo hočemo izvrševati. Spoznavanje
ideje in način njenega praktičnega iz-
vajanja pa je mogoče pridobiti le iz so-
kolske literature in sokolskega tiska.
Vse naše delo v prihodnjem letu bo
posvečeno jubilejnemu pokretu s tem,
da zadostno poučimo članstvo o po-
menu jubileja in utrdimo ter poglobi-
mo pravo sokolsko zavest, ki je vzlic
ogromnemu porastu članstva vendarle
občutno primanjkuje.

Jaka Špicar,
župni prosvetar.

Ljubljana

Izjava brata načelnika

Na vprašanja, ki jih stavlja ured-
ništvo »Sokolskega Glasnika«, želim
orisati sliko Sokolske župe Ljubljana
z bistvene strani, to je po delu in nav-
dušenosti v telovadnicah.

Po preosnovi Sokolstva so se so-
kolske vrste močno pomnožile. Ustan-
ovilo se je mnogo novih društev in
čet. Po številu smo dosegli velik raz-
mah in napredek. Vnanji uspeh, ki ga
kažejo številke, je viden in bi bil za-
dovoljiv, če bi tudi vsa novoustanov-
ljena društva in čete vršila svojo dol-
žnost — gojila telovadbo. Mnogo pa je
društev, ki mislijo, da se morejo na-
zivati sokolska, četudi ne telovadijo.
»Zvišanje zdravja, delovne moči,
brambnosti in npravstvene vrlosti na-
roda, to je naša naloga, je naš cilj«,
tako pravi naš ustanovitelj brat
dr. Tyrš.

Brat Lojze Vrhovec,
načelnik Sokolske župe Ljubljana

Zeliti je, da bi vsi telovadili, se
krepili in se sokolsko vzgajali, mladi
in stari; saj telovadba ni samo za mlade.
Mnogi še v najboljših letih, mi-
slijo, da so že prestari. Prezgodnje je
staranje te vrste in ni čuda, da vi-
dimo v telovadnicah razen častnih iz-
jem, skoro sama mlada lica. To pre-
zgodnje staranje je tudi vzrok, da je
telovadeče članstvo napram ostalemu
v majhnem razmerju. Komaj nekaj nad
10% je telovadcev pri članih in 13%
telovadk pri članicah.

Članstvo ima veselje do telovadbe,
posebno je živahno tam, kjer so dru-
štvene razmere urejene. Mnogokje si
članstvo z neutrudljivo voljo utrja te-
melje krepkemu društvencemu življe-
nju. So pa tudi društva, ki pričakujejo
le vnanje in čudežne pomoči od drugo-
g. Seveda takšne pomoči in za to-
liko društev ni mogoče dobiti in bi
tudi mnogo ne koristila. Brez dela in
lastnega prizadevanja ni uspeha in na-
predka.

Največja ovira in obenem tudi
vzrok, da naše članstvo tako rado uha-
ja iz telovadnice, je pomajkanje spret-
nega vodstva, ki bi znalo vzdrževati
svoje telovadce pri trajni delavnosti in
navdušenosti. Pod premišljenim in
vnetim vodstvom in pri resnični delav-
nosti bi mogla prestati društva tudi
hude udarce, pa naj bi ti prišli od zno-
traj, v društvu samem, ali od zunaj.
Proti društvu pa, ki nič ne dela in
zato nič ne pomeni ter se pred javno-
stjo z ničemer ne more izkazati, je
ščuvanje sokolskih neprijateljev lah-
ko. Zaradi tega moramo odkritosrčno
priznati, da je vzrok mlačnemu in ne-
živahnemu delu v nekaterih naših dru-
štvih samih. Ta društva se morajo lo-
titi krepkejšega dela, opustiti stokanje
in iskanje pomoči samo od drugod.
Šele potem, ko se bo vsako društvo v
sebi samem preobrnilo k delavnosti,
šele potem bomo lahko iskali vzroke
nezadovoljivemu uspehu tudi drugod.

Nekaj vzrokov današnji mlačnosti
je skoraj gotovo tudi v naši organizaci-
ji. Menim, da bi naše delo uspevalo
boljše in lepše, če bi se bolj koncentri-
ralo in se ne bi razčlenjalo na tako
mnoge odseke in odbore, ki vsak v
svoji samostojnosti in pa v okviru pravil
in določil organizacije vleče na svo-

jo stran, češ, da je njegova stvar, ka-
teri načeluje ali predseduje najvažnej-
ša. Težko je potegniti mejo, do kam
sega en delokrog in kje je že drugi.
Na ta način se tudi ustvarjajo različna
mnenja in mišljenja, ki nikakor ne vo-
dijo k napredku. Poleg tega se odtegne
mnogo članov ki bi bili sicer sposobni
in voljni postati vaditelji, k drugemu
manj važnemu delu. Vprav zaradi te
razčlenjenosti, pri čemer ni misliti na
razčlenbo v prednjaških zborih, se
mnogokrat posveča veliko preveč časa
in pažnje postranskim namenom so-
kolskega društva, opuša pa se v ne-
mar pravo sokolsko vzgojno sredstvo:
telovadbo.

Važna propaganda za našo stvar
so telovadni nastopi, s katerimi poka-
žejo društva v določnem razdobju
obračun svojega dela. Sedanji nastopi
v naši župi so v primeru z onimi iz
prejšnjih let že mnogo boljši, vendar
še ne povsod zadovoljivi. Zdi se, da
so naši sokolski telovadni nastopi pre-
več številni in so prišli že takorekoč
v navado. Posledica tega je, da jih ob-

Sestra Silva Boltavzer,
načelnica Sokolske župe Ljubljana

činstvo z manjšim zanimanjem poseča
in mnogokje se je tudi število gleda-
jočega občinstva zmanjšalo. Ker je
javnih telovadnih nastopov mnogo, so
postali vsakdanji in ne več tako pri-
vlačni, kot nekdanj. Treba bo misliti
na poboljšanje v tem pogledu. Morda
ne bi bilo slabo, če bi društva za nekaj
let prirejala javne telovadne nastope le
vsako drugo leto. Dobilo bi se na ta
način več časa za smotreno vadbo, na
katero je danes skoraj izključno mi-
sliti. Telovadno življenje v telovadnici
postane zaradi učenja obveznih prostih
vaj, ki se vadijo za nastop, mlačno in
ni čuda, če telovadci in še pri nedo-
brem vodstvu izgubijo veselje do telo-
vadbe. Tudi način in spored javnih te-
lovadnih nastopov kliče po spremembi.
Treba bo poiskati nekaj novega.

Župni zlet, ki se je vršil v dneh 4.
in 5. junija t. l., je lepo in za sedaj
zadovoljivo uspel. Pričakujem in upam,
da bo poživil delo v društvih. Nastopi-
lo je v skupnem številu 1802 telo-
vadcev in telovadk, lepo število, toda
pričakovali smo še več.

Največjo skrb in brigo je posve-
čalo župno načelnštvo vzgoji prednja-
štva. Priredili smo vsako leto najmanj
po dva župna prednjaška tečaja. Poset
je bil vedno zadovoljiv. Ne vem, kje
bi bili in ne vem, kako bi spričo to-
likšnega porasta članstva izpolnili vr-
zel, ki je z ozirom na to nastala med
vaditeljstvom. Kakor sem baš v zad-
njem času dobil podrobna poročila o
delavnosti vseh onih bratov in sester,
ki so kdaj obiskovali župni prednjaški
tečaj, morem ugotoviti, da se je pre-
težna večina po končanem tečaju z ve-
likim veseljem lotila dela v društvu in
da mnogi vztrajajo v prednjaških vr-
stah. Nekaj je bilo med njimi seve
tudi takih, ki niso imeli zmisla za ta naj-
težji ali najvažnejši sokolski pose-
l niti v tečaju in seve tudi ne potem
v društvu. Še večji pa bi bil uspeh naših
župnih prednjaških tečajev, če bi dru-
štva tudi sama kaj več storila za zgojo
dobrih vaditeljev in vaditeljic. V župni
tečaj bi prišli bolj pripravljeni ne sa-
mo v teoretičnem znanju, marveč tudi
prežeti s pravim sokolskim duhom, pa
vajeni večjega dela in napore. Tako pa
morajo še vedno župni prednjaški te-
čajji nadomestovati društvene tečaje,
in dokler ne bodo društva sama skr-
bela za vzgojo svojih vaditeljev in va-
diteljic, dotlej ne bomo prišli iz pred-
njaške bede. Vem, da mnogokje ni
sposobnih učni moči, da bi mogli pri-
rediti društveni prednjaški tečaj, toda
več društev skupaj ter močnejša in
boljša društva bi to mogla. In v tej
smeri bodo morala močnejša društva
nuditi pomoč slabjšim.

Da naš prednjaški kader še ni iz-
popolnjen je vzrok tudi današnji čas,
ko mora marsikdo, ki ima veselje, opu-
stiti zaradi dela, zaradi kruha vsako
večje udejstvovanje v telovadnici.
Mnogo jih, hiteč za kruhom, zapusti
svoje društvo in pride v kraj, kjer še
ni sokolskega društva.

Kakor že omenjeno, se mi vidi
društveno delovanje preveč razceplje-
no na samostojne odseke in odbore,
med katerimi pride mnogokrat do pre-
rekanja samo zaradi tega, ker je ta ali
oni prekoračil svoj delokrog. Sicer

takšni razkoli niso pogosti, vendar bi
mogli tudi ti izginiti. Ne morem ravno
reči, da bi vladala med tehničnimi in
upravnimi odbori nasprotstva. Mnogo-
kje, zlasti tam, kjer so bili odborniki
nekoč telovadci in razumejo sokolsko
stvar, ne pride do nesoglasij, temveč
vlada med njimi skupno in složno de-
lo. So pa tudi uprave, ki kažejo nera-
zumevanje in ne podpirajo stremljenj
prednjaškega zbora. Tudi nejasnost v
organizacijskih pravilih in poslovnih
je sem in tja povod za prerekanje.

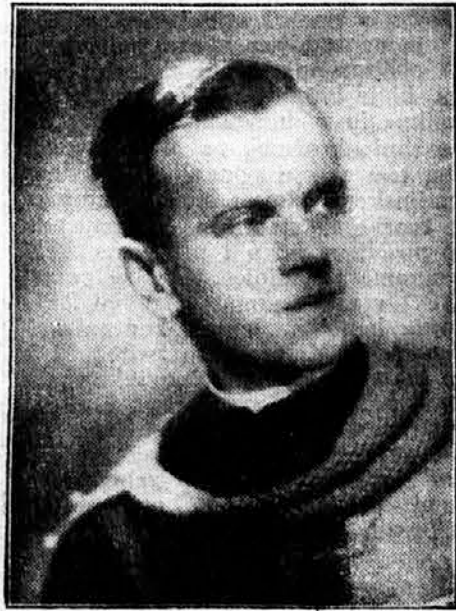
Na pokrajinskem zletu v Ljubljani
čaka Sokolstvo važna preizkušnja, zla-
sti še, ker se obenem praznuje 70 let-
nica obstoja najstarejšega sokolskega
društva — Ljubljanskega Sokola. Ker
se bo ta slavnost vršila v sedežu župe
in v sokolski Ljubljani, kjer je tekla
zibelka Sokolstvu, bom vpregel vse
svoje in v župnem tehničnem odboru
razpoložljive moči, da bo ljubljanska
župa kar najboljšo nastopila na tem
zletu. Zaradi tega želim napraviti kar
največ delavnih sestankov, na katerih
bomo predelavali proste in tekmovalne
vaje. Z reorganizacijo okrožij želim,
da se tudi ta prebude k življenju. Naj-
večjo nalogo pa nalagam društvenim
načelnikom in načelnicam, vaditeljem
in vaditeljicam. Na njih je zlasti, da
delo v telovadnicah podžgo.

Moja razmotrivanja se sicer gla-
sijo sem in tja neugodno in neprijetno,
želim pa z njimi našemu bodočemu
delu koristiti, da bi se naša društva
in čete iz svojih napak učila in svojo
delavnost poboljšala. Tarnanje in prič-
akovanje pomoči od drugod ne ko-
risti nič, samopomoč in lastna vzgoja
naj je geslo naših društvenih vodni-
kov, odbornikov in vaditeljev. Vod-
niki z delom in vzgledom krepko
naprej.

Vrhovec Lojze,
župni načelnik.

Izjava brata prosvetarja

Več kot umestna je bila zamisel
bratskega uredništva »Sokolskega gla-
snika«, da pozove tudi župne prosveta-
re, da izneso javno svoja mnenja in
misli. Tudi vprašanja so precizno in
koncizno postavljena ter vsebujejo
vse, kar bi trebalo iznesti. Kar se tiče
štiriletnega prosvetnega delovnega na-
črta, moram žal priznati, da še ni
prva etapa dosežena, toda po doseda-
njih znakih sodeč, ki kažejo odločen
obrat na bolje, je upati, da se bo na-
šemu ZPO posrečilo že v prihodnjem
letu zamujeno dohiteti.

Brat Janez Pohare,
prosvetar Sokolske župe Ljubljana

Glavne ovire, ki so se pokazale
takoj, čim se je pričelo z izvajanjem
sistematičnega prosvetnega programa
leže v glavnem v tem, da vlada v ve-
čini edinice še vedno prepričanje, da
je prosvetno delo neko nujno zlo ter
da je glavna panoga prosvetnega dela
v dramatik, to pa tudi zopet iz raz-
loga, ker polni društveno blagajno. Ta-
ko pojmovanje, ki je docela zgrešeno,
vodi naravno do tega, da so čisto na
mestu prosvetarja osebe, ki niti po
svoji intelektualni sposobnosti, niti si-

cer po rečimo »specijelno sokolski izobrazbi na to mesto ne sodijo, ki pa so morda dobri igralci in režiserji. Nadaljnje zlo, ki sledi iz tega so pogosti nesporazumi in spori med takimi prosvetarji in načelniki, kar škoduje celoti in tudi vsaki panogi sokolskega dela posebej. Končno sledi zopet iz tega, da se prosvetarji s strani upravnih odborov omalovažujejo celo tam, kjer so sicer na mestu, pač zato, ker ni razumevanja za pomen in važnost prosvetnega dela. Pogoj za ozdravitev te rane je: da prvič pridejo v upravne odbore vsaj na vodilna mesta bratje, ki so res sokolsko vzgojeni in ki so šli skozi telovadnico in drugič, da zasedejo mesta prosvetarjev, ne morda kakšni slučajno starejši bratje ali morda dobri igralci, temveč bratje, ki imajo dovolj obče in sokolske izobrazbe, ki so šli skozi telovadnico in, ki imajo končno poleg silne, ovire rušeče volje še potrebno avtoriteto.

V gornjem odgovoru je v bistvu vsebovan že tudi odgovor na vprašanje glede skladnosti med delom načelnikov in prosvetnih odborov. Pripomniti bi bilo morda le še, da je ponekod opažati neko anomalijo, ki zelo ovira delo, in to je, da se nekateri načelniki postavljajo na stališče, da je telovadba prav za prav prvi in glavni smoter Sokolstva in da že prednjaki sami nudijo dovolj takozvane idejne vzgoje, vse ostalo pa je le balast. Kar se pa tiče samega izvajanja prosvetnega programa je za male edince morda res preobširen, ker so navadno eni in isti ljudje zaposleni na več delovnih poljih, kar brez dvoma vpliva često kvarno tudi na nemoten razvoj dela v telovadnici.

Če nočem nadalje še izreči nekoliko besedi glede ovir prosvetnega dela, naj omenim še to, da se doslej še ni posrečilo nobenemu prosvetarju za daljšo periodo, pač ker so se prečesto menjavali, uvesti nek res sistematičen prosvetni program, ki bi bil mogoč ostaviti blagodejne posledice. — Mnogi so poskusili, pa so radi raznih ovir obupali, druge so zopet zamenjali prosvetarji, ki niso pokazali nobene agilnosti in programatičnosti, pa ni čuda, da se je prosvetno delo razvijalo pač tako, kakor je poudaril prosvetar v društvu razumel svojo nalogo, o neki pravi skupnosti in kontinuiteti dela pa ni bilo govora.

Kurs, ki ga je uvedla »Sokolska prosveta«, je povsem pravilen in do tega spoznanja polagoma prihajajo tudi poudarjeni prosvetni odbori v edinicah ter se je v mnogočem že obrnilo baš po zaslugi »Sokolske prosvete« na bolje.

Vprašanje tiska pa je žal še vedno bolna točka, ki ji ZPO posveča vso pažnjo ter skuša z vsemi sredstvi sistematičnim potom doseči njegovo večje razširjenje po edinicah. Ovíra so poleg jezika, kar pa ZPO uspešno pobija kot prazen, neutemeljen izgovor, deloma neinterese in deloma današnje ekonomske prilike, toda s potrebno energijo in propagando se bo dalo tudi v tem oziru v marsičem doseči uspeh.

Prireditve župnega prosvetnega tečaja je bila ena od prvih točk delovnega programa ter je ZPO prireditelji konec avgusta uspel trodnevni tečaj, v katerega pa bi bile morale edince poslati večje število tečajnikov. Zato bo za prihodnje leto ZPO predpisal, katere edince bodo obvezane, poslati udeležence v župni prosvetni tečaj, ki bo prihodnje leto 5-ali 6-dneven. Poleg tega je ZPO že v letošnjem letu održal dva zbora društvenih prosvetarjev, eno župno prosvetno konferenco; sedaj organizira prosvetna okrožja, da bosta osebna kontrola in osebni stik intenzivnejša. ZPO je na zadnjem zboru tudi predložil obširen minimalni delovni program, ki je bil že objavljen v »Sokol. glasniku« in v dnevnem časopisu ter v posebni okrožnici, pa bi bilo odveč ga na tem mestu ponavljati, le glede pokrajinskega zleta bodi omenjeno, da tvori sistematična propaganda zanj posebno točko in programa ZPO in programa za edince. Ako se posreči ZPO v sporazumu z ostalimi ZPO dravske banovine izvesti koncentracijo sokolskih delavcev in pritegniti k delu še nove, intelektualno jake moči, potem bo, upajmo, zamogel vsaj po večini izvesti predpisani štiri letni delovni program, vsekakor pa bo ena izmed najvažnejših točk zahteva po izmenih nedelavnih in nesposobnih društvenih prosvetarjev.

Janez Poharc,
župni prosvetar.

Maribor

Izjava brata načelnika

Ad 1., a) Kvalitetna sposobnost telovadečega članstva je višja, vendar je današnje telesnovzgojno delovanje različno od onega pred 3 leti.

b) Tozadevno ni opaziti izrazitih pojavov.

Ad 2., a) Telovadeče članstvo v društvih, kjer so prodrli novejša naziranja, vadi z večjo vnemo in veseljem, kakor pri društvih kjer še ni uspelo odstraniti neracionalno, uniformno in premalo živo telovadbo.

b) Razlogov je mnogo; ni tu prostora navajati jih preveč. Nekateri teh so: v neprimernosti izvajanja našega telesnovzgojnega sistema iz katerega ponekod jemljejo vaje, ki so bolj tradicionalnega kot telesnovzgojnega značaja; v nepravilnem uporabljanju metode pri telovadbi; v premali prožnosti prednjaških zborov; v izbiri vaj, ki niso psihično razumljive telovadečim;

Brat Franjo Mačus,
načelnik Sokolske župe Maribor

v pomanjkanju lepo in higienično urejenih telovadnih prostorov, ki močno privlačujejo; v pomanjkanju telovadnic in telovadišč sploh; v neuporabi mnogih novih pridobitev na polju telesne vzgoje; v mnogih telovadnih anahronizmihi. So to razlogi občega značaja, ki niso povsod enako razširjeni, ponekod jih ni, ponekod pa nastopajo posamezno. V dobrih društvih manj, v slabih več. Te razloge ne razmotrivam s stališča župe.

c) Odkod jemljejo ti razlogi svojo osnovo, je presojati po njih naravi. V splošnem vršijo zunanje prilike, posebno socialne, močan vpliv. Mnogokrat je tudi »mea culpa« v nas samih. Organizacija bi morala izžarevati še večjo, smotrenejšo, na popolnejši uspeh preračunano inicijativo. Tudi povezanost in razdelitev dela naj bi bila še močnejša in racionalnejša.

Ad 3., a) Večji nastopi so uspešni, manjši pa po sposobnostih edinic.

b) Zanimanje občinstva ni povsod enako.

Sestra Nada Mačus,
načelnica Sokolske župe Maribor

c) Nastope — ki so propaganda za našo telovadbo in nekaj kar je namenjeno javnosti — je treba odločno spremeniti in postaviti v sklad s prej označenim stališčem.

d) Število dobrih in pravih nastopov je zelo pičlo, zato je slabih preveč.

Ad 4., a) Dober uspeh so imeli tečajji župe in okrožij, posebno za manjša društva.

b) Z absolventi savez. pred. šol ima župa velike koristi.

c) Oni vztrajajo pri delu, delujejo samostojno in inicijativno.

d) Večja društva defujejo sama za vzgojo prednjakov.

Ad 5., a) Ne more se toliko govoriti o nedostatku prednjakov, kakor o nedostatku dobrih prednjakov. Krive so temu vse prevelike zahteve, ki jih stavljam na prednjaštvo.

b) Potrebna bi bila v prednjaškem vprašanju specializacija in znižanje zahtev. Vendar prednjaških tečajev ne bo nikdar preveč, mnogo časa pa bodo še njihovi načrti preobloženi in radi tega neuspešni.

Ad 6., a) V mnogih društvih, posebno kjer so dobri prednjaki, je opažati trenja med pred. zbori in upravni. Sokolstvo je predvsem telovadna organizacija in položaj prednjaških zborov je v Jugoslaviji po vladajočih pravih na takem mestu, ki ga bo treba popraviti. Prosvetni odbori nam bodo najljubši odbori takrat, ko bodo

prednjaštvo pomagali pri vzgoji mase v telovadnicah. Dokler ni tam v prosvetnem oziru vse urejeno, smatramo drugo delo kot delo na stranpoteh.

Ad 7. Pokrajinski zlet leta 1933. je za našo župo obvezen.

Franjo Mačus,
župni načelnik.

Izjava brata prosvetarja

Štiri letni prosvetni program SPO se bo mogel izvesti v naši župi do kraja in to posebno radi tega, ker smo baš končali z župnim triletnim programom (1929./1931.) — ki tvori idealno predpripravo za sedanji novi program. Poteškoče so edino v velikem številu novih edinic, ki te predpriprave niso bile deležne; vendar pa se opaža tudi pri teh, da resno streme za izpolnjevanjem svojega prosvetnega delovanja, tako da lahko pričakujemo od 4 letnega programa kar najlepših uspehov.

Brat Rupert Lintner,
prosvetar Sokolske župe Maribor

Nedostatek prosvetnih delavcev. Vzrok predvsem pomanjkanje potrebne idealizma. Inteligenca po mestih in na sedežih večjih matičnih društev se ne zaveda svojih dolžnosti, kar je zapisati deloma tudi dejstvu, da obstoja še vedno prikrito rovanje proti Sokolstvu — mnogo smo krivi tudi sami, odgovor na to je v poslednji točki.

Sodelovanje med tehničnimi ter prosvetnimi organi vseh instanc ni tako idealno kot bi bilo želeli. Mnogokje stojita načelnik in prosvetar vsak na svojem koncu vrvi ter jo vlečeta narazen in ne vidita, da sta medsebojno tesno povezana. Odtod toliko kvarnega trenja vseh povsod, zaplavljanje dragocene delovne sile, odbijanje mnogih delavoljnih in zmognih moči, ki so mnogokrat Sokolstvu za vedno izgubljene. Pogoj bo moral postati časom: prosvetar lahko samo telovadeč, prednjaštvo pa mora absolvirati prosvetne tečaje, a ne samo formalno kot doslej — potem bo ustvarjeno ono stanje, kjer se ne bo moglo govoriti o kakšni škodi, ki bi izvirala iz enega za drugo.

Zal ne vseh: često in rado se pozablja, da smo vzgojna organizacija, kateri podlaga je predvsem telovadba — da pa telovadba sama ni edino in vse; izvestni krogi celo pričakujejo rešitev od uvedbe nekega sportizma, kateri bi naj bil sam sebi cilj.

Kakor sploh sokolsko časopisje, se tudi Prosveta vse premalo čita, zato uspehi niso tolikšni, kot bi lahko bili; vendar pa je ta izvrstno urevana priloga — s svojo bogato vsebino in mnogimi raspisi ter nasveti silno razbremenila župni prosvetni odbor; idejno naši župi ne more prinesiti bistveno novega.

Kar je rečeno za S. prosveto, velja tudi za ostalo časopisje; premalo agitiramo zanj; z dobro voljo in osebno agitacijo bi se dalo število naročnikov povečati, s tem bi lahko postala tudi vsebina listov bogatejša; predvsem pa bi morali vsi nezadovoljni kritiki tudi sami aktivno sodelovati s prispevanjem člankov in gradiva.

Savezni tečaj v Novem Sadu je zapustil v tečajnikih kar najglobe in najboljše utise, dal nam je dva nova apostola za sok. stvar. Župni prosvetni tečaj je razveseljivo uspel predvsem radi tega, ker ga je posečalo pretežno učiteljstvo in to iz vrst telovadečega članstva; kajti bodimo si na jasnem: dokler prednjaštvo samo ne bo prepričano o potrebi in vrednosti prosvetnega dela, tako dolgo ne bomo dosegli onih uspehov, ki jih pričakujemo.

Med SPO in župnim PO obstoja živa in trdna vez ter se čuti vseh povsod blagodejni vpliv naše vzgledno delujoče vrhovne instance. Z društvih in četami smo v živahnih stikih potom svojih prosvetnih nadzornikov in pokazalo se je iz prakse, da se dosežejo največji uspehi ravno z osebnim občevanjem; žal nam črtajo denarna sredstva tozadevno jako ozke meje.

Poleg nalog, ki nam jih stavlja naš 4 letni program, hočemo članstvo pred-

vsem idejno pripraviti na Pokrajinski zlet, tako da bo v vsakem oziru mogočna manifestacija naše sokolske misli — in to v zlicem vsem težkočam in zaprekam, ki se pojavljajo vseh povsod.

Rupert Lintner,
župni prosvetar

Mostar

Izjava brata načelnika

Puno ima toga, što bi se moglo reči na upućena pitanja, ipak smo pokušali da prikazemo samo najkрупnije činjenice, a što kočī napredak i razvītak našeg Sokolstva.

U našoj župi u poslednje tri godine vežbajuće članstvo je prema kvantitetu i kvalitetu od prošlih godina u padanju. Jedan od najvažnijih razloga opadanja članstva su hrdave ekonomske prilike i iznemoglost starijeg prednjaštva, koje usled tih prilika nije u stanju da posveti onoliko vremena, koliko ga je posvećivalo u prošlim godinama, a novo još nije izradeno.

Pa i pored tih prilika koje smo gore naveli, koje naročito strahovito vladaju u ovim krajevima, rad bi mogao napredovati, kad nam se ne bi pravile smetnje od strane državnih i samoupravnih vlasti, koje mnogo računā ne vode o ovoj najvišoj nacionalnoj organizaciji u našoj otadžbini, te od strane savezne uprave, koja se malo stara da se siromašnim društvima pomogne u ovim teškim vremenima.

Brat Petar Čolić,
načelnik Sokolske župe Mostar

Naročito bi rad napredovao, kad bi više računā vodili vodeći faktori o zahtevima pojedinih župa, da se u prvom redu uposljuju u državna preduzeća vredni i agilni sokolski radnici, koji u tom pogledu imaju i moralno pravo, da se najpre nagrade oni, koji dobrovoljno rade sate i dane u sokolskim vežbaonicama na jačanju narodnog i državnog jedinstva i ljubavi prema Kralju i otadžbini. Ali se žalibože događa obratno, da se ta mesta popunjavaju u prvom redu s onim elementom, koji ne voli jedinstvo i jedinstvenu otadžbinu, a naši vredni prednjaci i prednjačice dolaze svakog dana do saznanja, da onaj, koji radi u pravcu jačanja narodne nacionalne svesti, ostaje po strani gladan i žedan a drugi dobivaju ta mesta. Eto radi čega opada našo članstvo.

U našoj župi je 4500 nevežbača i od toga broja 500 vežbača, dok je kod sokolskih četa stanje odlično i naša glavna snaga biće u budućnosti selo u svakom pogledu. Dakle naša organizacija po društvima se je razvodnila.

Stanje vežbajućeg članstva s obzirom na veselje, istrajnost i oduševljenje odlično je, ali je članstvo u našim društvima siromašno te nije u stanju da nabavi za sebe najosnovnije potrebe (vežbačko odelo) kako bi se mogla da manifestuje jačina Sokolstva u pojedinom mestu prilikom istupanja, a dobro stojeći neće ni da čuju o radu i vežbanju. Da bi se tom siromašnom članstvu izišlo u susret i omogućilo nabavku potreba po najnižim cenama dužnost bi bila Savezne uprave da nastoji što pre da osnuje sokolsku zadrugu za nabavku tih odela, u kojoj bi bili zadrugari sokolska društva i čete kao i pojedinci (primer zadruga ČOS).

Nadalje važno pitanje su sokolski domovi, koje bi trebalo rešiti u zajednici s vodećim državnim faktorima, jer su društva tako siromašna, a naročito u našoj župi, da o gradnji istih nema ni govora. Pitanje domova treba da reši Ministarstvo za fizičko vaspitanje.

Moderno podignuti sokolski domovi s vežbaonicom i ostalim prostorijama bili bi središte u svakom mestu društvenog, kulturnog i nacionalnog života. Za podizanje ovako modernih sokolskih domova treba savezna uprava da uzastojno da se u zakonu o fizičkom vaspitanju unese, da su ove domove dužne podići općine uz pomoć banovine i države te prikupljanjem dobrovoljnih priloga, jer je Sokolstvo jedina organizacija koja ra-

di na pravilnom fizičkom, moralnom i nacionalnom vaspitanju naše omladine.

U poslednje vreme naša župa nije održavala svojih sletova, te je tehnički rad u tom pogledu bio došao na mrtvu tačku.

U ovoj godini u tom pogledu bio je rad intenzivniji, jer su se održale utakmice četa po društvima, društava po okruženjima i naposljetku župske utakmice, što je mnogo uticalo na intenzivniji rad i time se je vežbajuće članstvo kvalitativno popravilo u tehničkom pogledu.

Dakle održavanje svake godine župskih sletova i utakmica od velike je potrebe, jer je rad u tom pogledu u svakom društvu i četi intenzivniji, i odgovara današnjoj psihozi omladine, koja ima naročitu volju za takmičenje i da se tom prilikom istakne.

Zanimanje građanstva za naše javne nastupe je slabo; uzrok tomu slabom odazivu po našem mišljenju su jednolični nastupi iz godine u godinu, te bi tim nastupima trebalo menjati pravac, jer su ostariji za psihozu današnjice, koja traži više borbe.

Članovi nevežbači vrlo malo se ili u opće nikako ne zanimaju za nastupe svojih društava, jer im nedostaje razumevanja, svesti i ljubavi za sokolski rad i sokolsku organizaciju.

U ovom pogledu prema ovim članovima prosvetni organi treba da razviju jaču akciju i da ih nastoje prikupiti i zainteresovati više za Sokolstvo.

Česti javni nastupi i akademije remete pravilan i sistematski rad u vežbaonici, a članovi vežbači stalnim uvežbavanjem tačaka gube ljubav i volju za vežbanjem.

Mišljenja smo, da bi Sokolstvo četiri puta godišnje istupalo i to:

a) dečijom akademijom, koji bi program bio ispunjen samo s decem;

b) naraštajski dan, kojeg bi sami naraštajci organizovali i priredili pod nadzorom načelnikstva društva, da se na taj način naraštajci pripremaju za buduće sokolske radnike;

c) društvene javne vežbe, na kojima treba da istupi čitavo članstvo, da pred građanstvom pokaže vrednost svog vaspitanja i tom prilikom da se prirede utakmice, što odgovara psihozi današnje omladine, koja ima želju da se istakne, te posećivanjem društva društvu sa priredivanjem na tim javnim nastupima utakmice iz odbojke, hazene i koške; na taj bi se način digao interes kod građanstva;

d) proslavu 1 decembra, na kojoj priredbi treba da istupe male grupe odličnih vežbača. Dakle ove četiri priredbe ni u kom slučaju ne bi remetile pravilan i sistematski rad;

e) da bi se među članstvom razvila uzajamnost i društvenost treba što češće prirediti izlete, taborovanja i letovanja, koja su od velikog vaspitnog značaja, a isto odlična u pogledu fizičkog vaspitanja i odgovaraju našoj omladini. S ovim izletima pojačava se raspoloženje za Sokolstvo.

Uspeh dosadanih župskih prednjačkih tečajeva bio je vrlo dobar, jer s malim izuzetkom svi aktivno danas rade i njih većina danas stoji na čelu tehničkog vodstva u svom društvu i tu poverenu dužnost prema okolnostima i razumevanju svoje uprave vode s puno uspeha na opće zadovoljstvo.

U pogledu društvenih prednjačkih tečajeva oni su se malo održali po društvima, a onde gde su se održali, dali su dobrih rezultata i rad se je u tim društvima razgranao u svim pravcima.

Prema trudu i materijalnim sredstvima uložnim u savezne prednjačke škole, one nisu dale željenog rezultata radi načina prijema u školu te njihovog dugotrajnog održavanja, koje je onemogućilo dobrim i valjanim sokol. radnicima da dobiju toliko odsustva da bi istu mogli pohadati.

O oduševljenju ovih kandidata nije moguće govoriti bez približeg upoznavanja istih.

Mišljenja smo da bi korisnije bilo da savezno načelnikstvo na mesto održavanja svake godine saveznih prednjačkih škola ima više putujućih prednjaka, koji bi došli u pojedina društva i održavali tečajeve, jer društva koja tehnički slabo stoje, u isti mah su i veoma siromašna. Onaj novac kojom savezno načelnikstvo utroši na održavanje tečajeva i plaćanje predavača mogao bi bolje koristiti za opću sokolsku stvar da se upotrebi za putujuće prednjake (jer više je brat Ban u tom pogledu učinio ja opću stvar Sokolstva nego dve savezne prednjačke škole) i za štampanje jedinstvenih zgodnih priručnika za društvene, okružne i župske prednjačke škole i za obrazovanje prednjaka, pa bi tako sva društva od toga imala koristi i postigao bi se veći broj spremnih prednjaka.

Oskudica u prednjacima vladā u glavnom zato, što su prednjaci u glavnom slabo materijalno situirani ljudi. Ima mnogo slučajeva koje smo pre naveli gde se pojedina društva i župske uprave zauzimaju da izvesni prednjaci (čete) dublji nameštenje a što ne uspeva, pa čak šta više premeštaju se odlični sokolski radnici bez ikakve stvarne potrebe, a sve za čit nekoliko političkih ljudi kojima nije stalo do jačanja nacionalne svesti nego do njegovog ličnog prohteva. Ima slučajeva da u jednom uredu imamo jednog aktivnog sokolskog radnika, a svi

ostali nisu nigde ni u jednoj nacionalnoj ustanovi i kad premeštaj dođe u prvom redu leti ovi sokolski radnik, te mu se na taj način daje takvo priznanje.

Ima slučajeva gde se lično zauzme župska uprava za pojedino vrednog sokolskog radnika, ali na to mesto dođe neko deseti na intervenciju ličnosti, koje u narodna životu ne igraju vidnu ulogu, koliko Sokolstvo.

Da se univerziteti obrazovani ljudi slabo interesuju za sokolski tehnički rad leži krivica i u našim sokolskim društvima u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Skoplju i Subotici, koji vrlo malo pažnje posvećuju omladini, koja dolazi iz unutrašnjosti naše otadžbine na studije.

Poznajem mnogo vrednih i agilnih naraštajaca, koji su stalno čitavo vreme kroz gimnaziju bili odlični sokolski naraštajci, a kada su mladi i neiskusni došli u veću varoš nisu u tim društvima našli one bratske sokolske topline i ljubavi i potpuno su se kroz vreme studija izgubili iz naših redova. Dakle i ovdje treba tražiti leka. Dok je kod sporta obratan slučaj.

Zatim savezna uprava malo brige posvećuje sokolskim župama u pogledu pomaganja oko podizanja prednjaštva, jer ona u tome pogledu finansijski bolje stoji nego župe i društva, koja su usled slabih prilika u nemogućnosti da svoje prednjaštvo podignu na veći stupanj. Neke bratski Savez pruža više potpore župama za podizanje prednjaštva, to je dužnost prva u vrhovima sokolske organizacije.

Često puta društvene uprave ometaju rad tehničkih organa jer nemaju razumevanja ni shvatanja za potrebe vežbaonice i vežbača, jer se većina odbornika u pojedinim društvima nalazi iz redova koji nisu nikada bili niti jednoga časa kao vežbači, pa ne mogu da shvate od kolike je važnosti za napredak društva jak prednjački zbor, a u mnogim slučajevima je to i radi slabih materijalnih sredstava, da bi se nabavilo i izvelo što treba. Slab rad u Sokolstvu po našem mišljenju leži i u samom vodstvu Saveza jer dok velika većina društava nema ni krova nad glavom, najpotrebnijih sprava, dobrih prednjaka, dotle se nalazi Savezna uprava u Beogradu, Načelnništvo u Ljubljani, Prosvetni odbor u Novom Sadu. Pa i pored svega toga što savezni funkcioneri imaju sve, ipak se nikada ne zatrudiše da bar jedanput godišnje obidu župe a kamoli društva, pa da na licu mesta vide kakvo je stanje, i šta bi trebalo sve učiniti da se to stanje poboljša i da se Sokolstvo unapredi. Funkcioneri u vodstvu treba da daju potstrela za idealizam i žrtvovanje za Sokolstvo i sokolsku ideju. Dakle treba poslužiti primerom. Zatim treba urediti tehnički list, da on daje one stvari koje će interesirati siromašna društva u svakom pogledu, t. j. siromašna i po vežbaonici i po prednjaštvu, jer tehnički organ Saveza ne sme biti list župe Ljubljana i Maribor, nego čitavog Saveza SKJ.

Dakle to su sve greške koje koče napredak našeg rada. A ovo sve ne dolazi iz namere nego iz nepoznavanja prilika u kojim se nalazi većina sokolskih društava. Radi toga ko hoće da bude u načelništvu Saveza, u Saveznoj upravi, taj mora da pozna Sokolstvo u čitavoj Jugoslaviji a ne u svojoj blizjoj okolini.

U tom pogledu za upoznavanje Sokolstva u čitavoj našoj otadžbini dao je samo do sada primera Savezni prosvetni odbor, koji je gotovo prošao sve župe i upoznao ljude i prilike u kome se nalazi Sokolstvo, što do sada to nije učinila Savezna uprava i tehničko vodstvo Saveza, koje je našlo za zgodnije da studira tuđe sisteme pred pregledom i studiranjem svojih vlastitih jedinica. Dakle uzrok nenapretka je taj, što se nema sistema ni plana po kome bi se išlo iz godine u godinu.

Što se tiče prosvetnih organa, i tu se dolazi do malog nesporazumevanja, s razloga toga, što se većina članova prosvetnih organa regrutuje iz učitelja i profesora, koji ne znaju potrebe vežbaonice i dolazi se do malog nesporazuma, koji bi trebalo na svaki način, da reši Prosvetni odbor Saveza, da bar članovi prosvetnih organa pohađaju onda čas vežbanja kada imaju svoje dežure i da vežbaju rame uz rame s ostalim vežbačima; na taj način bi bili jedni drugima pristupačniji i problem u ovom pogledu bio bi za obe strane rešen.

U pogledu našeg budućeg rada, t. j. za iduću godinu, ovisi sve od sednice zbora društvenih načelnika, kao i od župske skupštine, koja svake godine donosi program rada u svim granama sokolskog života.

Tehnički odbor i načelnništvo je mišljenja, da u idućoj godini sprovede sledeće tečajeve za podizanje prednjaštva i to: 1) tečaj za načelnike i načelnice društava; 2) tečaj za vodnike naraštaja i dece; 3) tečaj za laku atletiku i igre; 4) župski prednjački tečaj za društva; 5) župski prednjački tečaj za vode sokolskih četa; 6) IV župski slet s utakmicama.

Dakle ovaj projekat zavisi u prvom redu od pomoći Saveza i banske uprave, koja je u ovoj god. za našu župu prema njenom radu bila mala. Dakle ako je Savezu ostalo do napretka Sokolstva onda će po našem mišljenju

njegova dužnost biti, da se dobije pomoć za održavanje gore navedenih tečajeva, bar minimalna potpora, koliko će biti dosta da se isti održe.

U pogledu proslave 70 godišnjeg rada i pokrajinskog sleta u Ljubljani, izgledi za dolazak naše župe su vrlo slabi iz razloga toga, što naša župa priređuje svoj župski slet, te što je članstvo siromašno, a put na slet dalek.

Naša župa proslaviće dostojno 70 godišnjicu opstanka Sokolstva u Jugoslaviji svojim župskim sletom, koji će se deliti u slet školske omladine, slet naraštaja i dece sokolskih društava i četa, slet članstva sokolskih društava i četa te vojnika Sokola.

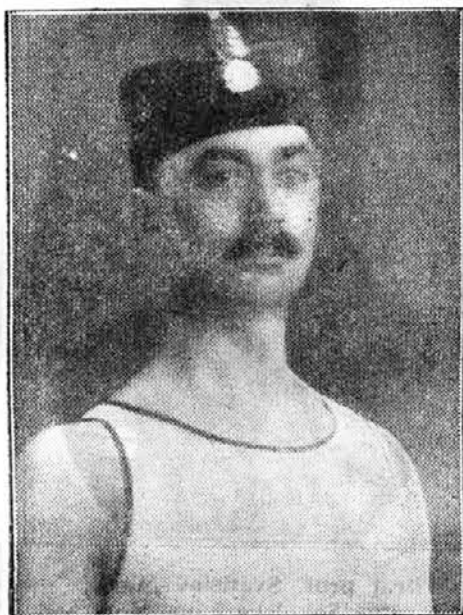
Po društvima će se izvesti proslava prilikom održavanja društvenih javnih vežba.

Petar Čolić,
župski načelnik.

NIŠ

Izjava brata načelnika

Ja nisam načelnik u ovoj župi 3 godine, već samo jednu, ali smatram da ne samo za poslednje tri, nego i za dvostruko toliko nema u ovoj župi napretka. Porastao je mnogo interes za Sokolstvo kod svih, te se pomoću, a naročito simpatije, uživaju mnogo i od mnogih. Ali kvalitet vežbača stalno je početnički. I ako bih pitao: »U kom je odnosu vežbačko članstvo prema ostalim sokolskim pripadnicima...«, smatrao da se odnosi samo na članove, onda bih mogao odgovoriti: »Kao kap prema moru«. — No, ako bi se reč »članstvo« odnosi na sve vežbače, onda bi se moglo reći da je taj odnos kod nas u korist vežbača.

Brat Dušan Z. Putniković,
načelnik Sokolske župe Niš

Raspoloženje omladine prema Sokolstvu svuda je isto. Ono je veliko i onako, kako se uvek želelo da je. Ali to se stanje menja kako u raznim mestima, tako i u istom mestu prema vodi. — Ako je on, kakav treba da bude, i raspoloženje prema Sokolstvu je veliko. Nije li on takav, raspoloženje se pretvara u neraspoloženje, ogovaranje, svadu i sve ostalo, što je danas tako često po svima društvima.

Pitate, gde leži uzrok današnjoj mlakosti u radu? Ovdje ću reći u kratko samo ovo: Neuspeh u sokolskim društvima dolazi samo iz uzroka, što se u njima ne radi, kako treba (kako je pravilima predviđeno). Ovako se ne radi iz mnogih uzroka ali najglavniji su, što se tim radom opterećuju ljudi — obično mali broj — za dugo vreme, pa oni izgube ili volju ili smisao za onaj propisani i pravilan rad. Menjajmo sokolske funkcionere svake godine, pa po potrebi i češće. Ne činimo izuzetke ni s najboljima, jer je i njima potrebno da dahnju slobodno i bez brige. Posle godinu, dve pauze, možemo ih ponova birati na pređašnje dužnosti, ali uzastopce neka ne bude nikad više od dva puta. Obaveze, koje se primaju s izborom, nisu tako lake i mnogi ih brzo odbace, jer nema načina da se prisile da ih drže, i svi znamo, kakve su posledice, kad ih se ne drže.

Župski sletovi kod nas imaju uvek najviše uspeha, što se tiče utiska na publiku. Tehnički bi imali mnogo da se kritikuju, ali prekor koji se obično tada daje, pada na onoga, koji nije uvek najviše kriv. No to se polako kod nas popravlja. Javni časovi su odlični tamo, gde ima ko da ih spremi i vodi, kako treba. Inače, bar za ovu godinu, pomagali smo ih mi iz tehničkog odbora.

Za javne sokolske priredbe vladalo je uvek veliko interesovanje kako kod građanstva, tako i kod Sokola. Naročito kod Sokola, koji bi želeli, da tih priredaba bude što više. Naporni rad zbog sprema za javne časove ne samo da ih nije plašio, nego izgleda kao da im se naročito dopadao. Jer najzad taj naporni rad u čemu se sastojao: U tome, što se svakog dana po 1 sat trebalo da vežba obično nešto, što nije osobito naporno. A to je za njih zabava i prijatnost. Kako se od javnih priredaba imaju i ove koristi: Što se neredovni

vežbači preobrate u veoma redovne i revnosne, pa za tim, što se nekadanji vežbači oduševe da ponova stanu u red vežbača, da bi se pojavili na javnim vežbama, to bi o ovome trebalo dublje razmisлити i doneti potrebnu odluku.

Potrebna je reorganizacija javnih vežbi u sledećem: Prvo iz oblasti prostih vežbi i ritmike trebalo bi izbaciti sasvim, ili bar smanjiti na minimum, one razne petice, sedmice, devetke i t. d. pa da se više daju vežbe sa zajedničkim pokretima. Primito sam da publika ni izdaleka nije sposobna da uživa u tim devetkama, već ih gleda s mnogo dosade i jedva čeka da prestanu, da bi videla što drugo. Sasvim je drugo ponašanje publike kod vežbi sa zajedničkim pokretima. Tamo je svaki nalazio u čemu je mogao da uživa, jer ako ništa drugo, video bi složnost i oštrinu u radu, što u zbilji na svagoka čim najlepši utisak. Na spravama ne bi u buduću trebalo da izlaze samo najbolji vežbači, a ako gde i izadu, da ne vežbaju šta ko hoće, nego kao što je nekada bilo, svi isto. Ja sam predložio našoj župi da se u buduću na sprave izvode po tri odeljenja. Niže, srednje i više. Svako bi odeljenje imalo da odvežba po jednu obavezu. S ovim mislim da bi se postiglo mnogo. Pre svega to bi bilo najlepše predavanje o postupnosti rada na spravama, te bi prestalo vajkanje mnogih građana, što ne mogu da stupe u naše redove, jer nisu u stanju da se okreću i prevrću, kako to vide da mi činimo. Zatim na ovaj način lako bi se uvek spremila ova točka, jer spremi odeljenje za jednu vežbu daleko je lakše nego za dve ili za tri. Najzad izšlo bi se ususet želji slabijih vežbača da se pojave na javnim vežbama, kao vežbači na spravama.

Ja sam do sad održao samo jedan tečaj. Rezultat je vrlo lep, te je šteta, što tih tečajeva nije bilo više. No prilike su do sada bile takve. Ima izgleda da će se to promeniti.

Do sada ova župa nije imala nikakvih koristi od Savezne škole. Tamo kao da se polaže pažnja samo na tehničko obrazovanje. Trebalo bi tamo dodati još jedan predmet a to je, kako da se koristi društvima u župi iz koje su dotični. Uz to bi savezni tehnički odbor trebao da vodi evidenciju slušalaca Savezne škole po svršetku iste. Da vodi računa, gde su ti slušaoci i na kakvom poslu. Tada se ne bi desilo, da neki slušaoci sasvim otbace posao, za koji su se spremali; drugi da se i ne prijave svojim starešinama, ta ovi i ne znaju da su dotični došli sa tečaja. Treći da se otprate u takva mesta, kao što je jedan naš odličan vežbač i slušalac saveznog tečaja, učitelj Milan Mitrović, koji je postavljen za učitelja u selu Darkovcu, gde i leti sunce sija svega tri sata, i gde sem dece i žena nikog nema, jer su odrasli rastureni po svetu, da zarade koru hleba.

U 4 društva postoje načelnici, koji drže prednjačke tečajeve. U 4 je održao naš putujući prednjak. Ostali ne rade ništa, pa čak ne pristaju ni da im se pomaže. No potom je pitanju raspravljeno na sednici društvenih načelnika i svakako da će biti od sada drugačije.

Mali broj prednjaka dolazi otuda, što se prednjaci brzo izgube. Ili se otsele ili zbog posla prekinu rad u društvu, ili najzad izgube volju za rad u društvu, jer vodeći stalno odeljenje ne mogu da vežbaju sami, kako bi hteli. Jer nekako je uobičajeno da se najbolji vežbači uzimaju za prednjake. Češće tečajevi i bolje odabiranje za slušaocce ovoga doneće poboljšanje.

Tehnički rad u ovoj župi dosta se ometa, ali to je lokalna pojava i o tome raspravićemo mi među sobom, kad bude došlo vreme za to.

U čemu smatram da leži osnov za docijniji napredak? Treba pronaći zlo, odnosno uzrok neuspehu, pa za tim lek i onda sredstva da se dođe do leka. Koliko ovdje ima posla, znaće, ko ga je ma jedanput obavio. Jer obično nije samo jedno zlo. Za tim ono je obično tako veliko, da je nemoguće naći lek. Najzad biva da se leku protiv takvi ljudi, da se uspeha apsolutno ne može da ima. Ja sam već u mnogim pokušajima propao. Ali ja sam i uspevao, te zato ne mogu reći, da će u buduću biti ni sve dobro, ali ni sve zlo. Veliku nadu polazem i u mnoge pomagao.

Dušan Z. Putniković,
župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Prosvetni rad u ovoj župi počeo je 1930 i 1931 da lepo napreduje, ali ove godine on je odjednom zastao, tako da se svugde oseća nekakova malaksalost i, možda čak, dezinteresovanost. Tome je, svakako, uzrok i opšta privredna kriza, koja apsorbuje sve ljudske brige i misli, ali ovaj fakt se ne može poricati. To je dovelo dotle da je, baš ovih dana, ceo župski prosvetni odbor dao kolektivnu ostavku, ne hoteti da snosi moralnu odgovornost za ovakvo stanje prosvetnog rada utoliko pre, što su sva sredstva, kojima je pokušao da izmeni i popravi stanje, ostala bez uspeha.

Iz toga razloga teško je reći, hoće li se moći ostvariti za ovu godinu predviđeni program četirigodišnjeg plana.

Zakazane prosvetne konferencije (u Negotinu, Nišu, Pirotu i Vranju) nisu se mogle održati zbog t. j. potpunog odsustva br. prosvetara društava i četa. Za početak decembra baš su projektovani trodnevni prosvetni tečajevi svi u Nišu i Negotinu, koji su još u pitanju, bar dok se ne reši pitanje reorganizacije župskog prosvetnog odbora.

Inače na ostala pitanja mogu reći ovo:

Između prosvetara i tehničkih organa u župi postoji potreban sklad; svugde je još tehnički rad mnogo više zastupljen, tako da mu prosvetni rad, koji u nas još nije potpuno razvijen, ne može naškoditi.

Sokolski krugovi ove župe u potpunosti odobravaju pravac uređivanja »Sokolske prosvete«, nalazeći da će etički, socijalni i uopšte čovečanski karakter vaspitanja naše sokolske omladine, pored nacionalnog, samo još bolje učvrstiti težnje naše nacionalne zgrade.

Uticao »Sokolske prosvete« svako je efikasan, i samo se može poželeti, da je oni, kojima je ona namenjena, što pažljivije prate i na njoj što vrednije saraduju.

Nazalost, sokolska štampa se u nas još vrlo malo pomaže; broj pretplatnika je veoma mali, a i saradivanje na sokolskim listovima, zasad, svodi se na nekoliko ličnosti. U tom pogledu ni 100% popravak ne bi odgovarao stanju i broju sokolskih jedinica i njihovih članova.

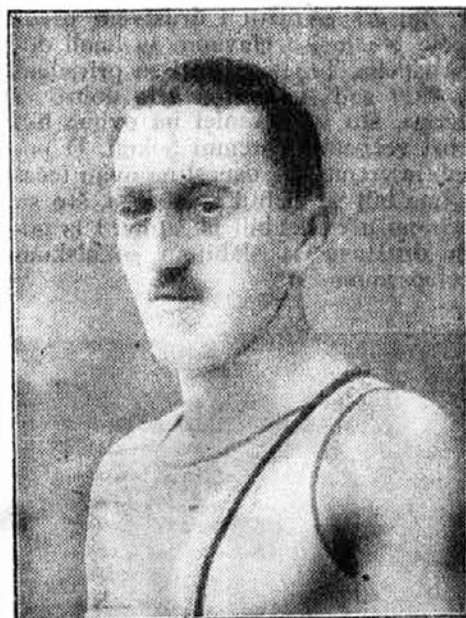
Program prosvetnog rada za 1933 god. još nije utvrđen, ali on pored redovnih, kao četirigodišnjim planom predviđenih poslova, besumnje treba da obuhvati i duhovnu pripremu članstva za jubilarni slet u Ljubljani.

Milenko A. Marković,
župski prosvetar.

Novo mesto

Izjava brata načelnika

Uvodoma moram poudariti, da spada naša župa po številu jedinica, med najmanje u našem savezu. Do nove preureditve žup u SKJ je štela naša župa 21 društve in je obsegal teritorij župe ves vzh. del Dolenjske, vso Belokrajino in še društvi Karlovac in Dugaresa. Pred dvema leti so se zaradi odcepitve Belokrajine od Dravske banovine in priklopitve iste k Savski banovini, odcepila tudi vsa belokranjska sok. društva od novomeške župe in se pridrlila novoosnovani župi Karlovac. Danes šteje župa 14 društev in 4 čete. Ker se je banovinska meja dravske banovine pred letom zopet pomaknila preko Gorjanecv in ji je inkorporirana zopet vsa Belokrajina, bi bilo edino umestno, da bi savez zopet pridrlil vsa belokranjska društva novomeški župi, ki bi se s tem močno ojačala.

Brat Ljudevit Papež,
načelnik Sokolske župe Novo mesto

Kvalitativna sposobnost telovadečega članstva v zadnjih treh letih se stalno dviga, zlasti pri članih.

Razmerje telovadečega članstva napram ostalim sokolskim pripadnikom, kateri ne telovadijo je 3 : 1. Če pa vštujemo vse telovadne oddelke (deca in naraštaj) je razmerje 1 : 1.

Stanje telovadečega članstva z ozirom na veselje, vztrajnost in navdušenje je prilično prav ugodno, zlasti v društvih, katerim so dali društveni in župni tečaji dobre prednjake. Samo nekatera društva ne razumejo pravega sokolskega dela v telovadnicah in to zaradi mlakosti društvenih uprav, ki niso nudile svojemu izvežbanemu članstvu podpore za posećanje tečajev in so tako ostala ta društva brez prednjakov. Precej krivde na mlakosti je pripisati tudi na račun današnjih težkih socialnih razmer.

V tem letu je priredila župa župni zlet s tekami, ob priliki 45 letnice društva v Novem mestu. Zlet sam in pa tekme so pokazale velik napredek v župi, kljub temu, da je bila reducirana za 8 dobrih društev. Mirenko sok.

okrožje je imelo svoj nastop in okrožne tekme v St. Janžu s prav dobrim uspehom. Večina društev je letos pokazala v svojih javnih nastopih veliko delavnost. Zlasti Mirenko okrožje je pokazalo vztrajnost svojega dela. Že drugo leto so priredila vsa društva tega okrožja svoje nastope s sodelovanjem društev vsega okrožja.

Občinstvo se dobro zanima za sok. nastope in skoro bi dejal, da so posećani nastopi skoro boljše od nečlanov, kot od članov.

Sestra Iva Murn,
načelnica Sokolske župe Novo mesto

Od društev se zahteva, da polagajo vsako leto na nastopih račun svoje-ga dela v telovadnicah. Ker so pa to z malo izjemo sama majhna društva, so vezana na pomoč močnejših društev, ki so pa radi tega preveč gmotno obremenjena. Dobro bi bilo, da bi se letno priredili samo nastopi žup in okrožij, društva pa naj se omeje na akademije.

Uspeh župnih in društvenih prednjaških tečajev je zadovoljiv. V vseh društvih se je dvignil nivo prednjaške izvežbanosti iznad vsakdanje izobrazbe, ter se procentualno 70% od tečajnikov res tudi zanima za nadaljnjo lastno izobrazbo.

Društvene prednjaške tečaje sta priredila društva Trebnje in Toplice, poleg tega so se vršile po vseh društvih in četah v župi prednjaške šole in župa sama je priredila župni prednjaški tečaj. Društ. prednj. izpit je položilo 52 članov in članic, župni izpit pa 3 člani in 3 članice in v kratkem bodo polagali izpit še 2 člana in 2 članice.

Od slušateljev dosedanjih saveznih prednjaških šol ima župa le delne koristi, ker se premalo zavedajo sokolskih dolžnosti. Manjka jim čut do resničnega sok. dela in premalo je v njih pravega sokolskega idealizma. Tega pa ne more tečajnikom vcepiti nobena prednjaška šola, ker si idealizem zamore ustvariti le vsak sam iz svojih sil.

Razen društev Novo mesto, Trebnje, Toplice se vsa ostala društva sama malo brigajo za vzgojo dobrih prednjakov. Župa je mnogo žrtvovala za župni tečaj, ker je nosila razen polovice stroškov za vožnjo, vse ostale izdatke in iz tega tečaja je izšlo med društva 37 prednjakov in prednjačic. Pomisliti je treba, da je skoraj vse telovadeče članstvo v slabih gmotnih razmerah in če hočemo vzgojiti prednjake, moramo najti primernih denarnih sredstev za dosego ciljev.

Da je danes v župi še pomanjkane prednjakov, se ne sme šteti v zlo župi, ampak socialnemu položaju članstva ter siromašnosti društev, ki ne morejo poslati članstva v tečaj. Za sokolsko delo se pa zanima samo slabo situirano članstvo (celo brezposelni). Ljudje pa, ki stoje v visokih socialnih položajih, stoje ob strani in jih ne mika trdo sokolsko delo.

Treba je več resnosti — več prosvete — več pravega sokolskega dela v telovadnicah. V splošnem se i prosvetno i tehnično delo podpira in v tem ni čuti nikdar nobenih negativnih vesti. Za bodočnost: župni tečaj, vadbeni sestanki po okrožjih in v župi, stalni stik župnih tehničnih organov z društvenimi prednjaškimi zbori itd. Za našo župo je pokrajinski zlet v Ljubljani leta 1933. obvezen. Vrši se že sedaj propaganda za zlet po društvih. Župni tehnični organi bodo stalno nadzirali delo v telovadnicah in prirejali vadbene sestanke po okrožjih. Pred pokrajinskim zletom se bosta vršila okrožni in župni zlet, da se ugotovi pripravljenost župe za sodelovanje. Po društvih je treba uvesti zletne fondce, da se omogoči slabo situiranim sodelovanje na zletu.

Ljudevit Papež,
župni načelnik.

Izjava brata prosvetara

Prosvetno delo v Sokolstvu je potrebovalo v svrhu dosege svojih pravih ciljev in uspehov ureditve, potrebovalo je enotnega načrta, ki ga nam je dal Savezni P. O. v svojem štiriletnem programu v izvršitev.

Dosedaj smo se le bolj nanašali na izkustva starejših sokolskih delavcev, in se zanašali le zgolj na slučajne stare forme.

Danes, ko imamo pred seboj že okostje, se je lahko oprijeli dela in začeti po njem na novih zdravih principih graditi novo prosvetno sokolsko politiko v župi. V tem oziru se je tudi naša župa priključila gornjemu načrtu in je v delu na ustvarjanju trdnih granitnih temeljev, je torej organizacija, vseh moči prosvetne smeri v župi, okrožju in društvi.

V splošnem je dosegla v okviru SPO za leto 1932, skoro 75% zahtevanega načrta in je upati, da se bo ves program v 4 letih brez večjih težkoč v vseh edinicah izvršil.

Med glavne ovire bi se smelo dati le tu in tam skrajna desinteresanost gotovih krogov od sokolskega dela in to v društvi, zlasti se opaža, da se popolnoma odteguje od vsega dela naša, akademska inteligenca, ki se ne čuti maha drugi in je raje pasivna, ter celo podira. Na drugi strani pa se opaža tajna protipropaganda gotovih nesokolskih krogov, ki zlasti po deželi vzgajajo verno ljudstvo v svojih »Prosvetnih« (katoliško-klerikalnih) društvi. Tudi je velika ovira zlasti za podeželska društva previsoka odmera taks na prosvetno - kulturne prireditve, ki mnogokrat onemogočijo uprizaritev (igre, lutke in kino - kulturni filmi). Ako se ne bo iz merodajne strani gledalo na ukinitve taks, je pričakovati, da bodo društva prenehala z vzgojnimi delom takoj, ker ga bodo uničile te visoke takse. Zato velja naš klic: **Kultura se ne sme obdavčiti!** Glede medsebojnega dela tehničnih in prosvetnih organov in odborov se mora poudariti tudi tu, da je oboje v delu v največji harmoniji in se eden kot drugi faktor medsebojno podpirajo pri sejah, sestankih in tečajih. Tako so n. pr. okrožni sestanki tehničnih in prosvetnih odborov okrožja vedno združeni. Tudi je v društvi 30% prosvetarjev, ki vrše obremenjena načelniško funkcijo in par družtev ima P. O. združen s prednjaškim zborom.

Program in smer Sokolske prosvete se sprejema polagoma in že se vidijo prvi uspehi v mirem sokolskem okrožju, ki je sprejelo program tega lista v celoti.

Glede sokolskega tiska je vprašanje nezanimanja gotovih imovitih članov, ki bi lahko list naročali, a na drugi strani pomanjkanje denarnih sredstev. Doseglo se je to, da so naročene vse edicine in tudi veliko šol spada med naročnike listov. Po župi kot v okrožjih se je že pokrenilo vprašanje pridobitve novih naročnikov preko kolportage, tudi knjige Jugoslovenske Sokolske Matice se bodo po saveznem programu uvedle v vse društvene sokolske knjižnice.

Vpliv savezne prosvetne šole je viden tudi v naši župi in prvi župni tečaj 12. in 13. novembra t. l., je pokazal, da je savezno vodstvo na pravem potu. Velika udeležba (iz 18 edinic župe je bilo navzočih povprečno 45 bratov in sester) in tudi zanimanje tečajnikov sta pokazala, da je po prosvetno delo v tem smislu napredovalo in je pričakovati kmalu prvih vidnih uspehov. V župi se opaža tudi zanimanje za lutkarstvo in bo tudi v tem področju prirejen poseben tečaj.

Medsebojna pomoč med člani Z. P. O. in okrožjem in po njem z društvenimi prosvetnimi delavci se zelo pospešuje in so doseženi že lepi uspehi. Enako se iščejo vezi tudi z drugimi člani ŽPO drugih žup Saveza. Posebno nas vežejo bratski stiki z župami dravske banovine (član našega ŽPO je predaval na ljubljanskem in gorenskem župnem tečaju, enako sta naš župni prosvetni tečaj obiskala in podprla s svojimi predavanji člana ŽPO župe Ljubljana in župe Kranj). S člani SPO se vežejo osebni stiki, ki bodo doprinesli gotovo še boljše spoznanja in pomoči v delu.

Program za leto 1933. je duhovna priprava za pokrajinski zlet v Ljubljani ob priliki 70 letnice Ljubljanskega Sokola.

Zagorc Franc,
župni prosvetar.

Novi Sad

Izjava brata načelnika

Poslednjih triju godina uspeh u tehničkom radu u Sokolskoj župi Novi Sad je zadovoljavajući; isti bi mogao biti bolji, da ovom nisu smetnja mnoga nova društva, koja su tokom ovih godina osnovana.

Razmer vežbačkog članstva u župi je 1 : 3, t. j. vežbača 1/3, a nevežbača 2/3. U pogledu veselja, izdržljivosti i oduševljenja prema telesnoj vežbi, stanje vežbačkog članstva nije kod svih društava jednako. Kod starijih i jakih društava ovo je vrlo dobro, i vežbačko članstvo s voljom i oduševljenjem radi, dok kod nekih novih društava volja za tehnički rad je slaba, a ima i takovih kod kojih nije nikakova, te su takova društva samo na papiru.

Uzroci mlakosti u radu kod ovih društava su u prvom redu nepoznavanje

nje i nerazumevanje Sokolstva, nedovoljna sokolska svest, osim toga nedostatak potrebnih sredstava, a naročito nedostatak spremnih radnika za sokolski rad, i to takovih radnika, koji bi se za ovaj rad hteli žrtvovati.

Dasadani župski sletovi, imali su u svakom pogledu vrlo dobre uspehe, a naročito pak u tehničkom pogledu. Svi dosadani sletovi, izvedeni su s velikim brojem učesnika, koji se broj od prvog pa do zadnjeg sleta kretao između 1500—2500 vežbaka raznih kategorija.

Brat Milan Teodorović,
načelnik Sokolske župe Novi Sad

Neki okružni sletovi isto su uspeli vrlo dobro, neki pak priređeni u nenacionalnim mestima, uspeli su slabije.

Kod starijih i većih društava javne vežbe uspevaju prosečno dobro, iz razloga, što kod ovih društava nastupaju razne kategorije vežbaka u većim masama, dok kod nekih malih i novih društava i četa, javne vežbe slabo uspevaju, naročito zbog vrlo malog broja učesnika.

Primećeno je, da publici inponuju samo oni javni nastupi, na kojima se istupa i vežba s većom masom vežbaka. Nije zgodno da manja, početna i slaba društva, sama priređuju javne vežbe, na kojima se vidi većim delom slab uspeh i napredak u radu. Celishodnije je s toga, da više susednih društava zajednički priređuju javne vežbe izmenično u svojim mestima.

Za jača društva, a naročito za centre okružja, često priređivanje javnih vežba u raznim manjim mestima, veliki je teret za ova društva, pošto ista svojim učestvovanjem moraju ispomagati ova manja društva, a koje je učestvovanje ujedno skopčano s materijalnim žrtvama, jer takovih priredaba u letnjim mesecima ima skoro svake nedelje i praznika. Zbog ovog u poslednje vreme ova društva gube volju za ovakve nastupe i nerado se ovima odzvajaju.

Župski, okružni i društveni prednjački tečajevi u glavnom su imali dobre uspehe. Tečajevi, koji su priređeni do 1929 god., uspeli su vrlo dobro iz razloga, što su učesnici na ovima bili dobri vežbači i spremni Sokoli. U poslednje vreme pak uspehi na ovim tečajevima bili su slabiji iz razloga, što su većinom učesnici bili početnici i iz novih društava sa slabijom sokolskom pripremom.

Sestra Miluška Hlić,
načelnica Sokolske župe Novi Sad

Od dasadanih saveznih prednjačkih škola imali smo malo koristi. Nismo imali koristi od prve sav. prednjačke škole, na kojoj su bili učitelji i učiteljice, koji su posle svršetka ove škole premešteni, te ih župa nije mogla iskoristiti u sokolske svrhe.

Učesnici ove župe na drugoj saveznoj prednjačkoj školi bili su s izvesnom sokolskom pripremom, te su ovu školu svršili s odličnim uspehom i od njih župa ima koristi.

Primećeno je međutim, da uspeh same savezne prednjačke škole nije bio zadovoljavajući, jer dok su neki tečajnici u istu došli s izvesnom sokolskom

spremom i kao dobri vežbači, bilo je među njima i takovih, koji su bili bez ikakove spremne i nisu nikako odgovarali za saveznu školu. S toga bi trebalo savezne prednjačke škole reorganizovati i u ove primati samo odlične Sokole i Sokolice, koji su svršili župske prednjačke škole. Rad u ovakovim školama da ne bude duži od 6 do 8 nedelja. Predmeti sportskog karaktera, za koje su potrebni posebni tečajevi, da se ispuste. Škola da je organizovana tako, da učesnici i učesnice imaju zajedničku nastavbu i ishranu i da su stalno pod nadzorom.

Za uzgoj dobrih prednjaka u ovoj župi brinu se uprava župe, okružja i oko 10 društava, u kojima se priređuju prednjački tečajevi.

Nedostatak prednjaka je u tome, što većina društava nema sposobnih i spremnih radnika za održavanje društvenih prednjačkih tečajeva i za spremanje prednjaka. Dalje, što mnogi mladi tehnički radnici nisu stalno vezani za jedno mesto, već zbog svog poziva često bivaju premešteni, te društva ostaju bez prednjaka i tehničkih radnika.

Nedostatak prednjaštva najlakše bi se pomoglo stalnim priređivanjem društvenih, okružnih i župskih prednjačkih tečajeva.

Kod ove župe odnosi su vrlo dobri i u svakom pogledu vlada potpuna harmonija između uprave, tehničkih i prosvetnih organa, te nema nikakvih smetnja u radu.

Da tehnički rad bude uspešniji, predviđeni su za unapređenje ovog rada ove mere: priređivanje društvenih, okružnih i župskih prednjačkih tečajeva; održavanje što češćih sastanaka i praktičnog vežbanja s društvenim načelnicima i načelnicama, radi upućivanja u tehničkom radu; priređivanje utakmica i okružnih i župskih sletova; nadziranje rada društava po okružnim načelnicima; propisivanje rasporeda i programa rada za čete i društva prema snazi i njihovoj sposobnosti, i najzad brisanje iz veze župe onih jedinica, koje ne rade i koje kočje pravilan razvoj rada župe te koje su samo na papiru.

Na međuslatskim savezima utakmicama iduće godine u Ljubljani učestvovala će župa sa svojim utakmicarima, koji će ujedno učestvovati i na pokrajinskom sletu, kome, uzgredice rečeno župa nije obavezna da učestvuje.

Milan Teodorović,
župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Četvorogodišnji plan za sokolski prosvetni rad najbolji je dokaz da je taj rad dobro, temeljno i na realnim osnovama postavljen. Od predviđenog programa za ovu godinu izvršeno je ovo: 1) održan je jedan trodnevni tečaj za prosvetare, od 6 do 8 novembra o. g. u Novom Sadu sa 38 slušača, o čemu će izaći izveštaj u »Sokolskoj prosveti«; 2) Župa i veći broj društava nego što je u planu predviđeno imaju konstituisan prosvetni odbor, a ostale jedinice imaju prosvetara; 3) Župa je i u prosvetnom pogledu podeljena na okružja, koja se poklapaju s tehničkim, postavljeni su prosvetni nadzornici za okružja i donesen je pravilnik o njihovom radu; 4) Nabavljena su 2 aparata za projekcije: diaprozitor i slika, i izrađen je film ovogodišnjeg župskog sleta u Starom Bečeju; 5) Svi župski časnici pretplaćeni su na »Sokolski glasnik«; 6) za župsku knjižnicu nabavljene su sve sveske »Sokolske knjižnice« i sva izdanja Saveznog prosvetnog odbora.

Nije izvedeno ovo: 1) Evidencija sokolske štampe s tačnim pregledom broja pretplatnika; 2) Sve jedinice još nisu pretplaćene na savezne listove; 3) Polovina jedinica nije nabavila propisan broj knjiga. Jedan deo neizvedenog moći će se još izvesti u propagandnoj nedelji sokolske štampe.

Mislím, da će se četvorogodišnji plan idućih godina moći izvoditi bolje i potpunije, jer će porasti broj prosvetnih radnika usled održavanja prosvetnih tečajeva.

Glavna smetnja i zapreka za pravilan razvitak prosvetnog rada u našoj župi je mali broj spremnih i požrtvovnih radnika i rdavi društveni odnosi među inteligencijom, naročito u malim mestima.

Sklad između prosvetnih i tehničkih organa postoji, bar nisu nam poznati sukobi te vrste u našoj župi, ali još nema prave, s planom izvedene saradnje kod većine jedinica. Opsežan prosvetni rad sam po sebi ne može ići na štetu tehničkog rada; to se dešava samo tamo gde je dobar prosvetar, a slab načelnik.

Uređivanje »Sokolske prosvete« kod svih sokolskih krugova ove župe nailazi na jednodušno odobravanje. »Sokolska prosveta« nesumnjivo vrši uticaj na razvitak i pravac sokolskog rada, a vršila bi još veći kad bi se više i pažljivije čitala. To se vidi otuda što ima sokolskih jedinica koje su u vrlo slabim vezama sa župom a lepo rade, a ima i takvih koje traže obaveštenja o onome što su mogli pročitati u »Prosveti«.

Broj pretplatnika na sokolske listove u našoj župi trebao bi da se poveća još za jednu trećinu, da udovolji zahtevu kakav je pre dve godine postavljen, što bi se dalo postići i samom boljom evidencijom o pretplatnicima i agitacijom za skupljanje pretplatnika. Ali u isto vreme treba popraviti administraciju naših saveznih listova i poboljšati listove sadržajno. Treba svakom pretplatniku po 5 do 6 puta poslati ček, a ne samo jedanput godišnje. Naši listovi ne smeju se uređivati slučajno jednostavnim izborom iz onoga što stigne uredništvu. Svaki urednik bi trebao za svaku godinu da ima neki program, i treba da nađe oko 100 dobrih sokolskih pisaca od kojih će tražiti da mu napišu za list što mu treba. Zatim, župski list trebao da bude besporkoran. (»Piscec nature docet« — ili je pak ovde naš br. prosvetar očito ponešto neobavešten; kruta praksa mnoge programe, pa i najlepše, ostavlja često samo — na papiru, ili ih tok života iz osnove menja. O jeziku pak dala bi se također reći mnoga koja, samo... kad bi se upustili u filološke rasprave, teško da bi ostao koji, baš iz naših sokolskih redova, koji piše pravilnim jezikom. Šteta je samo u toliko veća, što se »jezične koprice« nađe čak i u listovima revijalnog oblika. — Op. ur.)

Što se tiče prodaje knjiga, i tu bi najpre trebala bolja administracija i više agitacije. Jugoslovenska sok. matica bi trebala čim izda koju knjigu da pošalje po 2 primerka svakoj župi, a ne da čeka porudžbinu. Mislím, da se ne bi našla ni jedna župa, koja bi knjige vratila ili ne bi htela poslati novac.

Brat prof. Svetislav Marić,
prosvetar Sokolske župe Novi Sad

Najveća korist od prosvetnih tečajeva je u tome što svaki učesnik na njima proživljava po nekoliko dana čistim sokolskim životom, i mnogi tek tu postane pravi Soko i stekne oduševljenja i volje za rad. Zatim stvaraju se lične veze, izmene se misli o mnogim stvarima, i dobiju se upute o vrstama i načinu prosvetnog rada. Korist od ovih tečajeva vidiće se već iduće godine.

Veze između našeg župskog prosvetnog odbora i Saveznog su lične i svakodnevnne, jer su oba odbora u istom mestu i rade u istoj zgradi. Veze između župe i društava i četa su dobre, ali u većini slučajeva samo pismene, a ima desetak jedinica kod kojih je vrlo teško dobiti kakav bilo izveštaj.

U 1933 godini ima da se izvrši što je ostalo nesvršeno od plana za 1932 godinu i ono što je predviđeno za 1933 god. Zatim, da se popuni župski prosvetni odbor sa svima referentima kakve ima Savezni prosvetni odbor, a kod društava, koja po četvorogodišnjem planu još nisu dužna da imaju potpun prosvetni odbor, da se konstituiše odbor od 3 lica; da svaku jedinicu najmanje jedanput obiđe koji prosvetni organ; da bar u polovini jedinica održi po jedno predavanje ili govor prilikom neke priredbe i svečanosti koji član župskog prosvetnog odbora ili koji drugi poznati sokolski radnik iz drugog mesta; da svaka jedinica u župi do kraja iduće godine dobije bar po jednog sokolskog radnika koji je svršio koji prosvetni tečaj; da se ako finansijsko stanje župe dozvoli, pokrene župski list koji bi bio čisto informativan list za samu našu župu i donosio raspise i važnije odluke i rešenja uprave župe, načelnika i prosvetnog odbora, izveštaje načelnika i predsednika prosvetnog odbora i vesti iz društava i četa o izvršenom radu i o pripremanju. Članke list ne bi donosio, osim u naročitim slučajevima, po jedan.

U vezi s proslavom sedamdesetogodišnjice Ljubljanskog Sokola i pokrajinskog sleta u Ljubljani, ima se članstvo spremno za taj slet govorima i predavanjima iz istorije Sokolstva u Sloveniji, iz zemljopisa Slovenije, iz slovenačke književnosti i o kulturnom i ekonomskom životu Slovenaca i o njihovoj ulozi u Jugoslaviji.

Prof. Svetislav Marić,
župski prosvetar

Osijek

Izjava brata načelnika

Odgovaram na pitanja istim redom, u kojem su postavljena. Čini mi se — a hoću da to kažem već na početku — da se je naše Sokolstvo udaljilo od svoje osnovne zadaće: vaspitnog rada telesnog, duševnog i moralnog. Puno pažnje se je jedino posvetilo upravno-administrativnom radu. To je pogrešno i nezdravo.

Brat inž. Miloš Kvapiš,
načelnik Sokolske župe Osijek

A sada odgovor na pojedina pitanja.

Uspeh u župi sa posebnim obzirom na kvalitativnu sposobnost vežbača? Kod te konstatacije treba sravnjanje s prijašnjim stanjem: a tu o uspehu obzirom na gore navedeno ne može biti ni govora. Kvalitativno stojimo, ako ne nazadujemo.

Proživljujemo krizu — i kvalitativnu! — depresiju, kao naravno posledicu nezdravog, naglog brojčanog porasta, za koji nismo bili spremni te koji nismo savladali ni idejno a još manje tehnički. Početak je to čišćenja, koje je moralo doći. Vidi se koliko se je grešilo forsiranjem osnivanja novih jedinica naročito sok. četa, koje danas već likvidiramo. A te će nam likvidacije sigurno naneti moralnu štetu.

Razmer vežbaka prema ostalim pripadnicima je svakako malen za jednu ipak telovežbenu organizaciju.

Na pitanje o stanju vežbača obzirom na veselje, ustrajnost i oduševljenje prema telovežbi, odgovor sam sa držan je u drugom pitanju: gde leže uzroci današnjeg mlakosti?

Kao ilustraciju navadam: u junu o. g. imala je župa 150 jedinica od toga oko 70 društava i 80 četa. Na naraštajskom takmičenju učestvovalo je 7 vrsti iz 4 društva! — Jesensko takmičenje članstva otkazali smo radi slabih prijava (svega 5 društava!) Gde leže uzroci? Nema pravilnog i sustavnog rada u vežbaonicama i na vežbalistima. Prvo zato, što nema dovoljnog broja sposobnih prednjaka. Ali daleko većom zaprekom su vežite naše priredbe, parade, sletovi, vežbe, akademije, godišnjice, razvicia i posvete zastava i t. d. Radi tih proslava i svečanosti ne stiže se na normalni rad. A godi to nekim upravama pa i jednom delu naših prednjaka: sve su to priredbe koje dolaze do jakog izražaja, i koje se vide, a koje se daju spremnosti za kratko vreme, a eventualno i s malo truda. A kod takmičenja — tu treba mnogo mukotrpnog i ustrajnog prethodnog rada!

Uzroci su dakle u nama samima. Trebamo više unutarnjeg rada u vežbaonicama, a manje vanjskih efekata. Više tog »ustrajnog, svakodnevnog i požrtvovanog rada« koji je već Tirš tražio. Više vaspitanja, manje manifestacija!

Župski slet ove godine nismo imali. Lani je održan s telovežbenim uspehom, ali sa slabim odzivom vežbača i vežbačica. Odziv nije odgovarao brojčanom stanju župe, kako to je ispravno konstatirao i delegat načelnikstva Saveza. — Okružni sletovi održani su ove godine u 8 okružja (u jednom nije održan). Uspeh: manifestacioni i materijalni. Odziv vežbača malen. — Društvenih nastupa bilo je mnogo. Tehnički bili su većinom slabi, a mnogi su bili omogućeni samo uz pomoć susednih jedinica.

Zanimanje i poseta publike je općenito dobra. Naravno, prema mesnim prilikama. A da ne dosiže — naročito u gradovima — broj posetioca na pr. svakonedeljnih nogometnih utakmica, ne treba ni naglasiti!

Dosadani javni nastupi su većinom monotoni i šablonski. U većini slučajeva nedostajao je i broj vežbača, koji bi donekle imponirao. Bezuvečno je potrebno da imaju više života te da se na javnim vežbama nastupa i s igrama kao i s lakom atletikom.

Da je broj nastupa prevelik, rekao sam već ranije. Naravno, da učestvovanje i sudelovanje predstavlja za društva znatne materijalne žrtve i poteš-

koće, a rentabilitet je često problematičan. U ome treba tražiti naročiti razlog slabog učeca na ovogodišnjim okružnim priredbama. Isto i nemogućnost da se nabavi danas propisano odelo za vežbanje. Površno je, da se sve tumači nedostatkom poleta, požrtvovnosti i t. d.

U nazorima radi uspeha prednjačkih tečajeva nismo svi istog mišljenja. Neki tvrde, da usled slabog izbora materijala, koji se u tečajevima šalje, rezultati općenito ne odgovaraju uloženom trudu, vremenu i novcu. Uspeh tečajeva vidljiv je tek u radu tečajaca u jedinicama. Naravno, treba biti na čisto s time, da tečaj ne može stvarati prednjake. Za to treba mnogo vremena vlastitog rada i iskustva.

Današnje stanje zahteva što veći broj tečajeva. Čim ih bude više, tim veća je mogućnost boljeg rada.

Dosadašnje dve savezne škole svakako su donele koristi, i ako dopustimo pitanje, odgovara li korist uloženi vrednostima. Lično sam mišljenja, da su za sada duge savezne prednjačke škole nepotrebne. Izbor u župama za te škole je premalen, a uvek postoji riziko da absolvent nakon škole ne udovoljava. Treba više kraćih tečajeva, iz kojih bi se postepenom selekcijom izabrali najvredniji i najposposbniji za sav prednjačku školu. Takvi bi se kasnije upotreblili za učitelje na žup. prednj. školama.

Uopće bi trebali da stvorimo izvesni sistem naših prednj. škola i tečajeva određiti vreme trajanja, kategorizirati tipove tečajeva (pripravnički, pomoćnički, prednjački) stalni raspored gradiva, izdati knjige i udžbenike. Gubimo mnogo radeći bez plana, jer često ponijemo iznova mesto da nastavljamo.

Apsolventi sav. prednjačkih škola rade u koliko su ujedno i namešteni, t. j. u koliko su materijalno obezbeđeni.

Sestra Slava Kovaljska, načelnica Sokolske župe Osijek

Briga društava za uzgoj dobrih i oduševljenih prednjaka je minimalna. Rekao bi, da nje nema. Od 70 društava župe samo u dva su održali društveni prednjački tečajevi. Prednjački zborovi postoje i vežbaju samostalno samo u neznatnom broju jedinica. U društvima treba da tu brigu vode uprave. Ali i te su u velikoj većini složene iz većine nevezbača, t. j. takvih, koji nikad nisu vežbali — i kojima je uzgojni zadatak Sokolstva nepoznat i tuđi. U uprave dolaze ljudi po društvenom položaju. Ima takvih i u upravama župa.

Zašto je još uvek toliki nedostatak prednjaka? Delomično sam odgovorio gore. Nadodajem još i to, što se od prednjaka mnogo zahteva. Prednjak je danas jedini sokolski funkcioner koji treba da ima sokolsku stručnu spremu, overovljenu dapače i ispitom. Za ispit su danas prilični zahtevi. No kada padaju odluke u upravama, naglasuju ih braća koja su često potpuni sokolski analfabeti i koji imaju ista prava ali mnogo manje dužnosti. To nisu greške demokratije. To je posledica raznih obzira i gledanja na kvantitet.

Socijalni položaj vežbača odnosno prednjaka u većini je slab. Mnogo nam nedostaju prednjaci iz reda učiteljsva i uopće inteligencije. Poslednjih opet imamo previše na položajima, u funkcijama i u upravama. Tamo, gde se vide, a gde ne treba toliko raditi.

Kakva bi bila najbrža i najuspešnija pomoć? Brzo se pomoći ne može, jer odgoj prednjaka zahteva vremena. Najuspešnije: saznati tačno stanje danas — izraditi nekoliko godišnjih planova unapred uz sistematsko održavanje tečajeva i škola — usavršiti u specijalnim tečajevima današnje prednjake — prisiliti jedinice da šalju sposobne pojedince u tečajevima — zabraniti osnutak novih jedinica koje nemaju prednjaka — osigurati prednjaštvu veći upliv u upravama društava, župa i Saveza.

Odnos između tehničara i prosvetara u župi vrlo je dobar. Radi se u potpunoj saglasnosti. Saradnja je dobra, česta i uspešna. — Dobri su odnosi i u okružjima, gde imamo pokraj načelnika i okružne prosvetne nadzornike. U društvima su prosvetari veći-

nom nevezbači, te se ne mogu snaći među vežbačima, ne znajući njihove potrebe, želje i mišljenja. Nedostaje bliži kontakt, koji se postizava samo u vežbaonici i aktivnoj saradnji.

Odnosaji između uprava i tehničara nisu najbolji. Uprave ni iz daleka ne predstavljaju elitu Sokolstva (elitu u dobrom smislu te reči). Otuda nedovoljno razumevanje dapače i potcenjivanje tehničkog rada, često i nepotrebno naglašavanje prestiža. Stvaranje skupe i nepokretne administrativne.

Za rad u budućnosti izradio sam trogodišnji radni program, koji se baš sada raspravlja u nadležnim tehničkim forumima župe. Plan bazira na zahtevu, da je temelj našega rada sistematski rad u vežbaonici. Radi toga treba da se ograniči broj javnih nastupa. Stanoviti minimum 8 meseca telovežbenog rada godišnje, šest vežbača kao minimum za svaku kategoriju i postepeno povećavanje broja kategorija.

Telovežbeni rad treba da se ispolji obvezatnim učesćem na utakmicama i takmičenjima za koje su određena 2 termina: prolećni i jesenski.

U zasebnom delu rasporeda — stanje oko prednjaštva — predviđen je niz tečajeva, općih i specijalnih, formiraće se prednji zborovi i načelnštva; forsiraće se prednjački ispiti; osnivaće se knjižnice.

Na Pokrajinskom sletu u Ljubljani 1933 god. verovatno će učestvovati mnoge naše jedinice, makar je učesće za nas neobavezno. Slovenačko Sokolstvo je za nas uvek još uzor, a Ljubljana je ipak grad, gde je ono došlo do svog najjačeg izražaja. — Naročiti proslava 70 godišnjice Sokolstva ne kaminamo organizirati. Bojimo se, da bi nas to lako zavelo do daljnjih era proslava, kojih je već bilo i previše.

Hoćemo da se bukvalno vratimo u vežbaonice na svakodnevni, sistematski i ustrajni rad, jer u njemu jedino vidimo udovoljavanje visokim zadacima Sokolstva: telesnog, moralnog i duševnog vaspitanja u duhu demokratije, napredne misli i slovenskog bratstva.

Inž. Miloš Kvapil, župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Svoj odgovor na pitanje uredništva »Sokolskog glasnika« župskim prosvetarima izložio prema redosledu pitanja:

Predviđeni program prosv. rada u 1932 godini, a u skladu sa četirgodišnjim planom SPO-a, tim ispravno položenim fundamentima našeg hrama sokolske prosvete, ostvaruje se, no po jedinicama veoma nejednako. Još ih ima puno neimara, u kojima nije buknuo plamen ponosa, da im je pala u deo uzvišena uloga toga i takvog zidanja. Da predem na pojedinosti, a u vezi s dugoročnim planom.

U župskoj prosvetnoj školi održan je u mesecu augustu trodnevni tečaj za 32 slušača, no za župu od 150 jedinica to je malo. Nastojaćemo održati u najskorije vreme još jedan tečaj za društvene prosvetare, a ujedno radimo na pripremanju oko tečajeva za četne prosvetare u sedištim okružja i u drugim velikim društvima s većim brojem četa. Ti će tečajevi većinom biti samo jednodnevni. U pogledu organizacije prosv. rada učinjeno je dosta. U svim društvima i četama postavljani su prosvetari a PO-i organizovani su u znatno većem broju nego li je to predviđeno za god. 1932. po planu.

Okružne prosvetare (prosv. nadzornike) postavili smo sa župom Maribor prvi, već preklane u svim sedištim okružnih načelnika, a ove godine radimo na daljnoj svrsishodnoj izgradnji tih prosv. nadzornštava. Preglede društvenih i četnih PO-a radi velikog broja jedinica ne možemo obavljati, ali smo skoro u svim okružjima održali okružne prosv. konferencije, koje su se pokazale kao veoma korisne u svakom pogledu. U propagandi za sok. štampu čine se veliki napori, no za sada rezultati još nisu u razmeru s uložnim trudom. Naše župsko glasilo »Bratstvo« međutim nalazi sve jači odjek kod članstva naše župe. S oktobarskim brojem povisili smo tiraž našeg župskog glasila na daljnih 100 primeraka. Vazda smo stajali na stanovištu, da bez urednih knjižnica, s minimalnim brojem knjiga, u prvom redu sokolskih, ne može biti pravog prosvetnog rada. Zato ovo pitanje naročito forsiramo, premda smo na tom polju doživeli velikih razočaranja sa strane naših jedinica. Na onim područjima sokolskog prosv. delovanja, koja kod većine župa ulaze kao nove akcije u široki program dugoročnog plana (trezenjaštvo, pozorište lutaka i t. d.) također smo započeli radom. Dajemo na okruž. konferencijama, tečajevima, predavanjima i u okružnicama prve sugestije i uputstva, pa nam je uspeo, da se kod pojedinih jedinica naše župe već prelazi od pripremnih radova na aktivno i organizovano delovanje.

Četirletka se ostvaruje. No mogla bi se sada i u budućnosti pravilnije i uspešnije ostvariti, da ne bi bilo onog pogubnog padanja elana i sokolske požrtvovnosti i moralne jakosti.

Smetnje za pravilan razvitak prosvetnoga rada nalaze se s jedne strane u funkcionarima, s druge pak u sokolskim pripadnicima. I u jedinama i u drugima oseća se padanje sokolskog elana, što sprečava požrtvovnost i predanost. Otuda se dešava, da jednom ima funkcionara koji nemaju slušača i drugi put da ima slušača koji nemaju prosvetara. Pored toga, smetnje se nalazi i u onim članovima, koji su kod naglog porasta naše organizacije ušli iz čisto nesokolskih razloga, pa zato zauzimaju samo brojeve u našim popisima a Sokoli su samo po praznom figuriranju.

U mojoj župi, s obzirom na odnos prosvetara i tehničkih organa, postoji potpun sklad. Prosvetni rad međutim još nikako nije toliko opsežan da bi mogao ići na štetu tehničkog, i u tom pogledu ne zapaža se nikakova preopterećenost. Ispravno vodeni prosv. rad uopšte ne može nikada ići na štetu tehničkog.

Četvrto pitanje smatram jednim od najvažnijih. O pravilnom rešenju toga pitanja sve ovisi. Nema sumnje da našem Sokolstvu treba dati jasno određen etički karakter i u načelnom i u socijalnom i u opšte čovečanskom smislu, jer živimo u vremenu, koje od jedne široke narodne organizacije, kao što je Sokolstvo, očekuju razumevanje za savremena društvena pitanja. Stojimo još od Tirša na jedino mogućem humanom nacionalizmu pa bi s tim u skladu Sokolstvo imalo da izvrši reviziju u mnogo čemu, ne u teoriji, već u praksi, u dušama, u postupcima. Takovo je poimanje čista i lepa težnja da gradimo svekolik napredak u našem narodu kao jedinici čovečanstva. Uz to našem nacionalizmu treba dati potrebne socijalne obojenosti, kolikogod to izgledalo paradokсно.

Brat Aleksandar Stanetti, prosvetar Sokolske župe Osijek

»Sokolska prosveta: postaje sve više idealnim putokazom i odličnim priručnikom za naše prosvetne radnike. Svojom idealističkom notom bez sumnje snažno i povoljno deluje na mnoge pojedince, a posredno, preko ovih i na razvoj i pravac prosv. rada uopšte.

O sokolskoj štampi govorim sam u prvom tački, a razlozi njene nedovoljne raširenosti nalaze se u onom što rekoh u drugoj tački, naime u slabom pravom interesovanju za Sokolstvo, u nemanju elana. Kad bi uspeali da Sokolstvo uzdignemo do organizacije koja bi moćno i snažno vršila preporodilačku ulogu u našem narodu, bio bi to također jedan jak potez za raširenje naše štampe.

Za prosvetne tečajevima smatram da donose najviše koristi time što probuđuju u neprobudjenima pravi interes za Sokolstvo i što im pred očima oživotvoruju prave sokolske ciljeve. Tek potom dolazi stečeno znanje. Stoga ih i nadalje treba što više prirediti, jer oni moralno osvežavaju.

Lični dodir između prosvetara, saveznih, župskih i društvenih, mislim, da je veoma važan i potreban i otuda je za žaljenje što je taj dodir još uvek tako redak.

Naš program prosv. rada za 1933 daje se ukratko precizirati: što intenzivnija daljna izgradnja onoga što je započeto, a sve u skladu s prosvetnom četirletkom.

U vezi s proslavom 70-godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola zamišljam za god. 1933 što šire i što jače popularizovanje svega onoga što je u vezi s postankom i razvojem Sokolstva u našoj otadžbini, i to istom intenzivnošću kao što smo u godini 1932 popularizovali ime, zamisao i duh našeg Velikog Učitelja.

Aleksandar F. Stanetti, župski prosvetar.

Sarajevo

Izjava brata načelnika

Kada pogledam statistiku stanja župe grafički predstavljenu, krivulja se broja, kako jedinica, tako i svega članstva, oštro penje. Od 14 društava

u 1929 god. popeo se sada broj na 25 društava sa 31 sokolskom četom, i od 2559 sokolskih pripadnika na 10.810, od kojih 4.404 vežba. Sasvim razumljivo, da ne možemo tvrditi, da je to novo članstvo i zaista sokolski vaspitano. Fiktično je taj porast u glavnom posledica velikog broja novoosnovanih sokolskih društava i četa, a donekle i posledica prilika nastalih osnivanjem SKJ.

Brat Oskar Lavrač, načelnik Sokolske župe Sarajevo

A i prilike, u kojima se naša župa nalazi, nisu najpovoljnije. Bez dobrih saobraćajnih veza, koje bi olakšavale lični dodir načelstva s pojedinim društvima, a osim toga u predelu, u kome je donekle stanovništvo vrlo konzervativno (stoga manji broj ženskog članstva), ali u kome su opet partijske borbe stvorile jak antagonizam između pripadnika pojedinih veroispovesti, bilo je premnogo zapreka za jak polet.

Da bi se tome zlu doskočilo stavilo je načelstvo, u početku ovogodišnjeg rada, u svoj program 2 glavne točke: organizaciju okružja i prednjačkih tečajeva. Župa se podelila na 4 okružja, od kojih je svako ove godine održalo svoj okružni slet. Nekoliko društava održalo je prednjačke u glavnom pod vodstvom apsolvovana Savezne prednjačke škole; župa sama održala je tri tečaja, koja su pod vodstvom br. Bana i uz pripomoć naših istaknutijih radnika trajala neprekidno preko mesec i po dana. Kroz ove tečajevima prošlo je preko 140 braće i sestara potpuno besplatno, na trošak župe Time smo hteli onemogućiti sve isprike, kojima obično pravdaju slaba društva svoju apstinenciju. Tako smo dobili kadar ljudi, koji su se u društvima s puno volje i veselja prihvatili posla. Kao zaključak tih tečajeva održani su župski prednjački ispiti, koji su nam dali 18 kvalificiranih prednjaka, a sada se po okružjima održavaju društveni ispiti, za koje se prijavilo preko 50 kandidata.

Nakon tih tečajeva rad je u većini društava vrlo krepko krenuo na kred. Ne samo da se broj vežbača povećao, već je rad i način vođenja po-

Sestra Jelena Dopudja, načelnica Sokolske župe Sarajevo

stao mnogo napredniji i time vežbanje za članstvo privlačnije. Nadam se, da će tečajnici u dosadašnjem radu ustrajati, čime će opstanak i sada slabijih jedinica biti osigurani.

Da smo svoju zamisao i akciju izveli, velika je zasluga uprave župe, koja je pokazala razumevanje za taj posao i pri tome iscrpila svu svoju materijalnu snagu. Zeleti bi bilo samo, da slična harmonija između uprava i tehn. vodstava vlada i u nekim našim jedinicama, u kojima uprave ne pokazuju baš naročito shvaćanje bistvenog sokolskog rada.

Naši javni nastupi, župski, okružni i društveni, sa malo izuzetaka, ne pokazuju onakav uspeh, kakav bi želili mi. Pre svega su naši nastupi prečesti i to još s programom, koji je suviše jednoličan, tako da opada i zanimanje publike i snaga se naša u tome previše iscrpi. Načelstvo je o tome

razmišljalo i zaključilo, da se u budućem barem program naših javnih nastupa promeni. Iduće godine imaju se proste vežbe na nastupima reducirati na najmanju meru, a uvesti se imaju različitosti, takmičenja i igre. Tako smo propisali za nastupe dece samo igre, a kao novost i takmičenje dece u igrama, recitovanju i pevanju sokolskih pesmica, a za naraštaj mislimo uvesti i pitanja iz ideologije, kako bi usko spojili tehnički i prosvetni rad. Proste vežbe propisane su zajedničke za članove društava i četa i za članice. To je pokus, a o uspehu moći ćemo govoriti tek krajem iduće godine.

Tako ulazi naša župa u g. 1933 s mnogo čvršćim i sigurnijim korakom. Ali s ovim stanjem još ne smemo biti zadovoljni. Zato mislimo nastaviti s tečajevima i u zimskim mesecima. Po tečajevima je tečaj za skijanje i kratki tečajevi za načelnike te za vodnike sokolskih četa. Naročitu važnost položem na takmičenja, te ćemo stoga skoro izdati našim jedinicama opširnije upute. U Ljubljani ćemo s ostalim Sokolstvom proslaviti 70-godišnji jubilej, a uskoro ćemo, nadam se, u zajednici s ostalom našom braćom proslaviti i ovde u Sarajevu veće sokolsko slavlje.

Oskar Lavrač, župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Predviđeni plan prosvetnog rada za god. 1932 je uglavnom ostvaren; izvedena je organizacija prosvetnih organa; u Saveznom prosv. tečajevima u Novom Sadu i Ljubljani bio je po jedan posetilac sa teritorija župe. Posebni župski prosv. tečaj nije održan, ali je prosvetni program rada obrađen u dva tečaja, koja je održalo načelništvo župe i u dva učiteljska tečaja, koja je priredila Banska uprava.

Oseća se nedostatak prosvetnih radnika, ne samo po spremi za sokolski prosv. rad nego po opštem raspoloženju za njega. U ovom pogledu pokazuje se živa potreba da se učiteljski podmladak vaspitava u državnim internatima, kako bi se sprečio negativni uticaj pojedinih privatnih internata, u kojima se danas vaspitava veliki broj učiteljskih pripravnika državnih učiteljskih škola.

Saglasnost između tehničkih i prosvetnih organa je normalna, a rad uzajaman.

U ovoj se župi javlja želja da u prosvetnom radu Saveznog prosvetnog odbora dođe jače do izražaja briga za socijalna i privredna pitanja, koja zadiru duboko u svakodnevne životne interese članstva, jer se jedino preko tih pitanja sadašnjice može Sokolstvo dati i naročiti etički karakter.

»Sokolska prosveta« se svakako afirmiše kao zgodno pomagalo prosvetnim organima pojedinih jedinica i u mnogom olakšava prosvetni rad.

Sokolska štampa nije još dovoljno raširena ali se ipak oseća napredak. Lični dodir međutim župskih prosvetnih organa s organima jedinica najviše bi mogao pomoći sokolsku štampu, kako u moralnom tako i u materijalnom pogledu.

Nisu se još mogle zapaziti naročite povoljne posledice, ali verujem da će to doći do izražaja tokom zimске sezone prosvetnog rada.

Veze između svih prosvetnih organa su uglavnom posredne, s malo ličnog dodira.

Program prosvetnog rada za godinu 1933 nije uziman u pretres

Husein Brkić, župski prosvetar

Skopije

Izjava brata načelnika

Kada se hoće govoriti o uspehu, obzirom na kvalitativnu sposobnost vežbajućeg članstva, onda se prvo moraju znati prilike pod kojima dotični rade, jer se bez toga o istom ne bi mogao ni doneti pravilan sud.

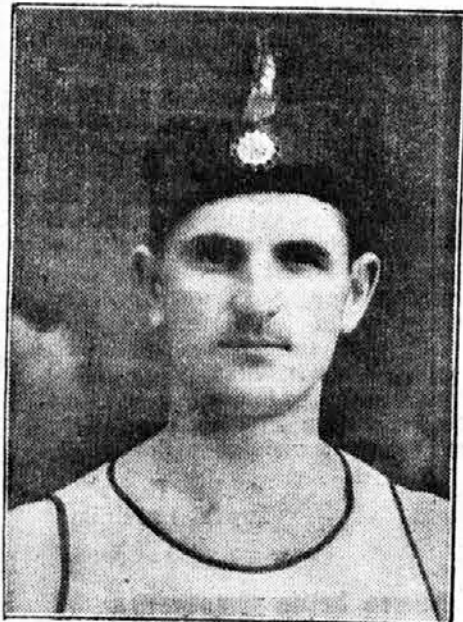
Poslednje godine su u ovoj župi pokazale vrlo dobar napredak u pogledu kvantiteta, ali ne baš u pogledu kvaliteta — mislim na vežbačku sposobnost. — Uzrok ne leži u vežbajućem članstvu. Ako neko hoće postati dobar vežbač u opšte, onda mu je potrebno za to imati mesto gde će vežbati, zatim sprave na kojima — odnosno s kojima — će vežbati.

Vrlo je mali broj društava u našoj župi, koja su u stanju s tih strana udovoljiti svojem vežbajućem članstvu, te je onda i ovome nemoguće dati od sebe ono što bi stvarno i moglo da da. — Bez vežbaonica, letnjih vežbišta i sprava nemoguće je i doći do boljeg vežbajućeg članstva; a da se do ovih dođe, potrebni su veliki materijalni izdaci; a do materijalnih sredstava je danas još najteže doći — u najvećim slučajevima nemoguće. — Pa kada se uzmu u obzir prilike pod kojima se radi, onda se može reći, da su uspehi i u pogledu vežbajućeg članstva u našoj župi dosta lepi.

Samo stanje vežbajućeg članstva, u srazmeri prema nevezbajućem, takvo je, da je broj prvih za 250 puta veći

od drugih, računajući vežbajuće članstvo svih kategorija.

Iz gornjeg se dade videti da, i pored svih teškoća s kojima se borimo, kod vežbajućeg članstva postoji veliko oduševljenje i istrajnost prema telovežbi i Sokolstvu u opšte. — No u koliko toga, u pojedinim mestima, nema baš onoliko koliko bi trebalo, krivice ima i ovamo i onamo, ali je najveća u samoj organizaciji — dakle u nama samima.

Brat Milutin Pavićević,
načelnik Sokolske župe Skoplje

Sletovi i javni nastupi su ti, putem kojih se, u stvari, javnosti i pokazuje postignuti uspeh. To su također ogledala sokolskog rada u toku izvesnog vremena. Na njima Sokolstvo i pokazuje svoju snagu, svoju moć i veličinu. — Svi su oni do sada u našoj župi imali lepih uspeha (moralnih i idejnih). Isti su stvarani samo agilnim zauzimanjem i radom, i interesovanjem sokolskih pripadnika. A i ostalo stanovništvo nije preko istih prelazilo nečujno. Uvek se za njih interesovalo i odazivalo, i na taj način radu Sokolstva odavalo priznanje.

Javni nastupi, kao što se vidi iz prednjeg, trebaju da pokažu moć i veličinu Sokolstva, ali se to u stvari ne postiže uvek. — Ako društvo koje broji tek 50 do 70 članova svih kategorija priredi javan nastup, onda je jasno, da je tu ovoga nemoguće pokazati; ta ovde bi zaista trebalo na neki način preuredjenja. Specijalno ja nisam pristalica zakazivanja čestih sletova i javnih nastupa, jer se na taj način prosto određuje granica rada po sokolskim jedinicama, a što nije najkorisnije za svestrano sokolsko vaspitanje.

Ako se hoće imati uspeha i koristi od prednjačkih tečajeva, onda se mora paziti na jednu stvar, koja je tu od presudnog značaja, a to je izbor slušaoca, a evo zašto: Dosadašnji tečajevi, održani u našoj župi, dvojaki su. Jedni su takvi u koje su se primali svi prijavljeni, pa i nesokoli. Od njih Sokolstvo nije imalo velike koristi. — Drugi su oni u kojima su se vršili izbori, t. j. primali su se samo oni koji su se svojim radom u Sokolstvu pokazali vredni, i u kojima se imalo garancije za dalji rad. Od ovakvih se je tečajeva imalo pozitivnih rezultata. Ovo se sprovodi u poslednje vreme.

Pošto sam i sam bio u saveznoj prednjačkoj školi, to i o njoj koristi u ovoj župi neću ni govoriti, samo toliko, da su, u nekoliko, i ovde činjene greške kao i kod ovih gornjih (tečajeva), ali većina ipak zadovoljava.

Briga društava o uzgoju dobrih prednjaka velika je ali je nemoć, navedena u samom početku, mnogo veća, te briga i ostaje samo kao takva, a u čemu i leži uzrok nedostatka prednjastva. Govoriti o načinu pomoći prednjačkom siromaštvu zamašna je stvar današnjice, i tu je teško, **upravo nemoguće dati odgovora**, pa ma kako ga okretali. Socijalno stanje je danas na sve strane opšte poznato kao bedno, i čno za sobom povlači mnogo i mnogo, skoro sve.

Tehnički rad u župi i u društvima ove župe je u najtešnjoj saradničkoj vezi s upravama i prosvetnim odborima. Kod nas se jedan rad kao izolovan ili usamljen smatra za nepotpun.

U vezi sa stanjem današnjice teško je stavljati osnovice i temelje za uspešniji i intenzivniji rad u budućnosti. »Na mladima svet ostaje« — kaže narodna; ali mlade treba pripremiti da povedu započeto kolo napretka. — Dakle, trebalo bi omogućiti održavanje prednjačkih i prosvetnih tečajeva ili škola za one, iz svake sokolske jedinice, koji žele i hoće sokolskoga rada; no i ovde, u češće slučajeva, dolazi u pitanje obezbeđenje mogućnosti rada — života.

Zatim slede i bezuslovni lični kontakti putem obilazaka i sastanaka. — Najkraće rečeno, ovo bi trebalo omogućiti, jer to bi upravo i bio taj prvi osnov za dalji rad, a sve ostalo bi se stvaralo tek posle ovoga.

Proslava 70 godišnjice našeg Sokolstva kod nas je od velikog interesa. Značaj njegov je svakom u srcu. Za nju su potrebne velike pripreme. Gra-

da predviđena za slet prilikom ove proslave treba da se obradi do maksimuma. Treba je s članstvom prokuvati po nekoliko puta, i to na ovaj način da se ona putem sletova izvede prvo po okružjima, pa onda po župama i to sa strogim pregledima, a predhodno je obraditi po društvima pod nadzorom članova T. O. župe. Ovo bi bila čisto tehnička strana, a za ideološku i propagandnu, putem predavanja, imaju se zauzeti prosvetni odbori.

Ma da je unapred teško govoriti o izgledima o učesću na ovoj proslavi, ipak verujem u obilnu posetu bele Ljubljane, prvog gnezda našeg Sokolstva.

Milutin Pavićević,
župski načelnik.

Split

Izjava brata načelnika

Odgovarajući na pitanja br. uredništva moram da pre svega svratim pažnju na teško ekonomsko stanje, koje vlada u mojoj župi i koje u većini društava sprečava jedan norma-

Brat Franjo Lhotsky,
načelnik Sokolske župe Split

lan i ustaljen rad, jer borba za opstanak svoj i svojih obojtelji zauzimalje sve njihovo slobodno vreme, koje bi inače mogli posvetiti sokolskom radu.

U drugom redu krivo je, što Sokolstvo ne kroči željenim korakom napred; sadašnja forma naše organizacije ne bazira na demokratskim principima iako je, doduše, prikupila oveliki broj članstva, ali bez svakog sokolskog shvaćanja i razumevanja, jer je pristupilo Sokolu, ne da mu služi, nego da vuče od njega koristi. Treba povratiti Sokolstvu njegovo prijašnje poverenje, treba da naše Sokolstvo bude zajednica svih pravih i iskrenih Jugoslovena, a ne zaklonište za svakoga. U tom našem nastojanju treba da nademo potpore kod nadležnih faktora, koji trebaju podupirati, u svim zgodama i prilikama, ova naša nastojanja.

Ovo su u glavnom uzroci, da naše Sokolstvo proživljuje teško vreme svojega opstanka, ali se nadam, da će i to izdržati, i doživeti bolje i lepše časove.

Na prvo pitanje odgovaram, da o uspehu vežbačkog članstva u mojoj župi nema niti govora, već se može govoriti samo o nazadovanju. Glavni su uzroci tome gore navedeni razlozi, koji su naše članstvo gotovo posve-

Sestra Dobrila Čulić,
načelnica Sokolske župe Split

razvodnili i učinili ga apatičnim prema svakom konstruktivnom radu, unatoč napornom radu, koji je izvršilo ovo načelništvo, uz suradnju nekolicine starih i prokušanih sokolskih boraca. Naša župa broji oko 5000 članova i članica, a od toga ih je upisano kao vežbača 600, a de facto ih vežba najviše oko 200.

Ove godine odredilo je načelništvo župe da se sprovedu natecanja po okružjima i celi red natecanja bio je tako sastavljen, da je svakom društvu ili četni, kao i svakom pojedincu, omogućio da se nateče, a uspeh svega na-

pornog rada bio je, da su se od 38 društava i 7 četa tome pozivu odazvala samo 8 društava sa 66 natecatelja, a od toga 2 društva s potpunim rasporedom. Držim, da tome ne treba komentara.

Već sam pre naveo, da je većina članstva slabo shvatila veliko značenje sokolske organizacije i, uz retke iznimke, nema smisla za jedan ustrajan i oduševljen rad. Današnje članstvo nije shvatilo Sokolstvo kao jednu veliku i važnu nacionalnu organizaciju i svoju dužnost da u njoj suraduje, već kao neku zabavu i razonodu, pa se tako ne podvrgava s dubljim shvaćanjem i ljubavlju pravilima, kao što je to činila starija generacija. Da je tome tako mnogo je kriva forma današnje naše organizacije. Mnogo je kriv i nedostatak pravog prosvetnog rada, koji se ne sastoji u davanju zabava i plesova, nego u ozbiljnom i smišljenom prosvetnom radu, u odgajanju shvaćanja dužnosti, u nacionalnoj svesti i t. d.

Izim »Sleta Sokolstva na Jadranu« godine 1931, koji je znao privući veliki broj općinstva i svojim raznovrstnim programom zainteresirao i šire mase, nisu ostale priredbe imale onaj pravi i željeni uspeh, niti kod pripadnika Sokolstva, a niti kod publike. Gotovo svi javni nastupi naših društava nisu posledica sistematskog i ozbiljnog rada, nego na brzu ruku sklopljenog programa, koji onda ne može ostaviti dubljih utisaka kod publike.

O uspehu župskih prednjačkih tečajeva, koji su se održali u poslednje dve godine pod mojim vodstvom, mogu da kažem da su zadovoljavajući, jer je u dva župska tečaja sudelovalo preko 50 članova i 10 članica, a položilo društveni ispit 13 članova i 3 članice, a župski prednjački ispit 7 članova i 5 članica. Većina polaznika tečaja dobri su i savezni u svome radu, i u njima nalazim najveću potporu u svojim nastojanjima, dočim su nekolicina posle svršenog tečaja odmah rad u svome društvu napustili i to iz nekih ličnih i ličnih lokalnih prilika. Vidi se, da nisu shvatili sokolsku misao.

Od naših 5 sestara i 2 brata, koja su svršila saveznu prednjačku školu, moram kazati, da su s puno razumevanja pristupili, u svojim društvima, sokolskom radu, ali im ipak nedostaje ona prava sprema, koja bi im trebala za samostalno vodenje. To doduše nije krivnja njihova, već same organizacije tih saveznih prednjačkih škola.

Brat pro. Stjepan Roca,
prosvetar Sokolske župe Split

Najveća briga morala bi biti u nastojanju, da što više odgojimo savezne i ozbiljne prednjake, koji će se onda, po svojim društvima, dati na trudan ali zato častan posao. To će nam biti moguće sprovesti, ako bude svako društvo i svaki pojedinac vršio svoje plaćene obaveze prema župi, a ne kao što je to danas, kada nitko ništa ne plaća, a svaki traži samo potporu od župe. Istodobno treba da nam je osigurana i banovinska pripomoć, koja je u tu svrhu određena i da se tačno i redovito isplaćuje.

Pravom tehničkom uspehu mnogo su krive i uprave društava, koje ne polažu dosta pažnje i smisla telesnom odgoju, već im je preča briga da organiziraju što više zabava i plesova, kako bi skupili što više novaca, ali ne za nabavu sprava ili ostalih potrebnih vežbačkih rekvizita, već za podmirenje ostalih izdataka (na pr. glazba). To je također jedan razlog našem nazadovanju.

Za osnovu budućeg tehničkog rada u župi mislim da se moramo približiti i posvetiti što više našem selu, ali s jednim dobro smišljenim programom i sa solidnim i dobro naučenim rasporedom, koji će obujmiti celi sokolski sistem u smeru telesnog, duhovnog i duševnog odgoja, a kod toga ne smemo zaboraviti i na praktičnu stranu, koju selo treba. To će se moći sprovesti što uži kontaktom sa selom, gde živa reč i primer više vredi, nego stotinu dopisa i okružnica.

Naša župa nije obavezana na pokrajinski slet u Ljubljani, ali ćemo preuzeti sve vežbe određene za taj slet i toplo preporučiti našem članstvu, da se tome sletu odazove u što većem broju. Naša će župa sudelovati kod natecanja sa svojim odeljenjima.

Ujedno je naša župa obavezana da sudeluje župskom sletu Sušak-Rijeka, gde ćemo izvesti sve propisane vežbe za slet u Ljubljani, te ćemo tom zgodom obaviti i pregled svih vežbi.

Župa će sudelovati i župskom sletu u Mostaru, a i u našoj sredini treba da proslavimo dva važna i retka sokolska događaja, a to je 25 godišnjica osnutka župe Split i 40 godišnjica osnutka Sokolskog društva Split.

Veliki nas posao čeka, ako želimo da izvršimo u celosti dužnosti, koje smo dobrovoljno preuzeli, zato treba da u našim redovima zavladava ponovno ono sveto oduševljenje, koje nas je pre okupljalo i u najtežim vremenima davalo potstrek, da smo znali svladati sve poteškoće i zapreke.

Oni koji ne osećaju u sebi dosta snage i volje za takav rad, neka rade napuste naše redove i neka ne zapremaju razna mesta po upravama samo radi neke parade.

Iako se ovo moje subjektivno mišljenje neće možda kome sviđati, ja ga iznašam, jer je plod moga dubokog uverenja.

Fran Lhotsky,
župski načelnik

Sušak-Rijeka

Izjava brata načelnika

Ad 1): a) Dosta dobar, kvalitativno vežbači stalno napreduju.

b) U Sušaku oko 1/10, u manjim društvima razmer je veći i do 1/2.

Brat Marijan Boras,
načelnik Sok. župe Suša-Rijeka

Ad 2): Dobro.

b) U općim nepovoljnim materijalnim prilikama.

c) Najvećim delom izvan organizacije i refleksivno u dušama pojedina.

Ad 3): Redovito dobar.

b) U većini društava (mesta) živo, a sasvim osobito samo članstvo. U nekim mestima (Senj) javnost se zanima slabo ili nikako.

c) Dobra je strana da se tim pokrenu duhovi na življi rad bar prolazno, a slaba je strana da su ti javni nastupi uvek jedno te isto, bar za javnost, koja nije u stanju da uoči progres. Reorganizacija je potrebna.

d) Nije. Ne gube. (U našoj župi nije ih bilo previše.)

Sestra Iza Ciotti,
načelnica Sok. župe Sušak-Rijeka

Ad 4): a) Dobar u pogledu odaziva polaznika i koristi za njih, no na de u njihovo uspešno delovanje u društvima mnogo su puta prevarile.

b) Dosta.

c) Od trojice, 2 živo i predano s dobrim uspehom, jedan nešto slabije.

d) Nisu pokazala veliku aktivnost u tom.

Ad 5): a) Prednjački tečajevi su retki i kratki.

b) U socijalnom položaju članstva najviše.

c) Idealno bi bilo da se mnogima nađe pristojno i stalno uposlenje, pa

bi stvar u tom pogledu sigurno pošla napred. Teško je reći, koje drugo sredstvo bi ovo potpuno nadomestilo.

Ad 6): U gotovo svim društvima, s vrlo malim iznimkama, upravni i prosvetni odbor sačinjavaju braća, koja nisu nikad vežbala ni ranije ni sad kao starija braća. Tu su najdublji uzroci neskladu između njih i tehničkog vodstva, ako ovaj nesklad postoji.

Ad 7): a) Nastojaju da se opet uskoro održi župski prednjački tečaj; članovi župskog TO vršiće življe nadzor po društvima. Pripravama za naredni župski slet u Sušaku, nadam se da će rad u sokolanama oživiti. Do naredne župske glavne skupštine toleriraću sva društva, kako postoje sad, iako ih ima preko polovine koja se jedva miču. Glavnoj skupštini predložiću na brisanje sva društva, koja nisu sposobna za život i rad, da bi se preostalom onda moglo posvetiti više pažnje i unaprediti ih.

b) U Ljubljani na pokrajinskom sletu i prigodom proslave 70-godišnjice Sokolstva u nas pristupivaće iz naše župe bar jedno odeljenje dobrih vežbača kod natecanja.

Marijan Boras,
župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Glavne smetnje i zapreke za pravilan razvitak prosvetnog rada u našoj župi leži po mojem mišljenju: 1) u nedovoljnom razumevanju važnosti sokolskog prosvetnog delovanja, 2) u nedostatku sokolski valjano vaspitanih tehničkih i prosvetnih radnika.

Na teritoriju ove župe u velikoj većini jedinica postoji potreban sklad između prosvetnih i tehničkih organa, ali saradnja nije svuda dovoljna, jer tehnički organi ili neće ili ne mogu da prosvetno deluju u svojim jedinicama.

Težnja Saveznog prosvetnog odbora, koja se naročito izpoljava u idejnom pravcu u kome se uređuje njegov organ »Sokolska prosveta«, da se sokolskom pokretu u sadašnjici dade naročiti etički karakter, po mojem mišljenju ne odgovara potpunoma shvaćanju i raspoloženju sokolskih krugova naše župe.

Uticao pisanja »Sokolske prosvete« na razvitak i pravac sokolskog prosvetnog rada slabo se oseća, jer se njeno štivo premalo čita, kao što se

Brat prof. Ivan Ivančić,
prosvetar Sok. župe Sušak-Rijeka

uopšte danas slabo čita poučno štivo bilo kojega smera.

Općenito stanje širenja sokolske štampe u našoj župi je nepovoljno, iako imade u župi oko 300 pretplatnika na »Sokol. glasnik«, oko 100 na »Soko«, oko 150 na »Sokolici«, oko 300 na »Našu radost«, oko 80 na »Soko na Jadranu«. Nepovoljno je zato, što štampa nije raspodeljena proporcionalno po jedinicama župe, što u župi imade većina jedinica koje ne primaju propisani broj sokolskih saveznih listova, što imade malo jedinica koje primaju i redovno podmiruju pretplatu za sokolske listove koje primaju, a rekao bih još i to da imade mnogo takovih pretplatnika na sokolske listove, koji listove primaju i plaćaju, ali ih ne čitaju.

Stvarnih razloga slabog zanimanja za sokolsku štampu još nema, već ti razlozi leže u nekom općem nemaru i slabom interesu današnjega sveta za moralnu stranu života, a to je uzrok i odraz ekonomske krize, koja se u ovim našim stranama vrlo jako oseća.

Kako bi se najbolje dalo obezbediti moralna i materijalna pomoć našoj saveznoj sokolskoj štampi, nije lako reći. Materijalna pomoć možda bi se obezbedila, kad bi se pretplata ubirala preko župskih jedinica zajedno s članarinom te bi svaki sokolski pripadnik — član, naraštajac i dete — bio obavezan da prima svoj savezni organ, članovi i članice »Sokolski glasnik«, naraštajci i naraštajke »Sokolici«, a deca »Našu radost«. Moralna pomoć, aktivnom saradnjom u listovima, također se ne može diktovati, već bi se jedino možda moglo pokušati to postići tako, da se svakom prosvetnom odboru, postavi u dužnost da pošalje broj vesti i članaka u pojedine sokolske savezne listove. No i to bi bilo

problematične vrednosti, jer svatko ne može ili ne zna da piše za javnu štampu, a možda ni nema građe o kojoj bi pisao.

Korist od obdržanih tečajeva, koji su seznali toliki župskih prosvetnih škola, problematična je; od njih se u prosvetnom radu vidi vrlo slaba korist, barem dosad. Sporadični su slučajevi, da su absolventi kojeg tečaja pokazali u svome prosvetnom delovanju u našoj župi što pozitivnoga od polaska škole. Biće tome, po svojoj prilici, razlog, što se u tečaj ili školu nisu slali najpodesniji sokolski radnici iz pojedinih jedinica.

Veze između župskih prosvetnih časnika i Saveznog prosvetnog odbora dosta su slabe zbog udaljenosti i nepoznavanja. Postoje jedino pismene i lične veze između župskog prosvetara i predsednika Saveznog prosvetnog odbora. Inače župski prosvetni odbor redovito šalje sve svoje raspise, koje izdaje svojim jedinicama. Saveznom prosvetnom odboru i izveštava ga o svim važnijim zaključcima i činima u svome delokrugu.

Veze između župskog prosv. odbora i podređenih mu jedinica društava i četa, dosta su jake, jer župski prosv. odbor šalje župskim jedinicama redovno svakog meseca po jedan ili dva puta svoje objave raspisa, a sem toga kontroliše njihov rad po izveštajima što ih župi šalju, i ako izveštaja ne šalju, požuruje se posebnom pažnjom; prema potrebi i dopisuje s njima. Lični dodir nije dosta jak te postoji samo između društava koja se nalaze u blizini sedišta župe i onih društava koja šalju svoje prosv. organe na zborove i u tečajeve što ih župa priređuje.

Program prosvetnog rada za 1933 godinu nije u našoj župi još utvrđen, već će se utvrditi istom koncem meseca decembra. Taj će se program kreirati u okviru četirigodišnjeg prosvetnog programa u našem Savezu. Dosad imade župa utvrđen program prosv. rada samo do konca ove solarne godine.

S obzirom na proslavu 70 godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola i s time skopčanog Pokrajinskog sleta u Ljubljani nema naša župa nikakvog naročito prosvetnog programa, jer taj slet nije za nju obavezan. Jubilej 70 godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola komemoriraće se pred vrstom pojedinih kategorija ili će se za sve održati posebno predavanje ili kakva druga priredba.

Naša će župa u 1933 godini imati također svoj župski slet u Sušaku, kojim će se zgodom proslaviti 25 godišnjica njenog opstanka. Tom će se prigodom, po svojoj prilici, izdati i spomenica, u kojoj će se prikazati razvitak i najvažnije momente sokolskog rada u župi.

Prof. Ivan Ivančić,
župski prosvetar

Šibenik-Zadar

Izjava brata načelnika

Kroz nekoliko zadnjih godina na teritoriju naše župe osnivaju se društva i mnoge seoske čete. Iz samog toga se vidi da se i broj naših pripadnika povećava, što se može konstatovati i iz samog matricarstva. Godine 1929 broj svih pripadnika bio je 2942, a danas župa broji 5438 pripadnika. Isto godine broj vežbačkog članstva svih kategorija bio je 1229, dok danas 2594 i to bez deset četa i društva Obrovac za kojega još nismo dobili podatke.

Ali dok ispred nas raste broj članstva, to ne znači da je sokolska misao dublje zašla u njihova sra. Ima mnogo naših pripadnika, koji su ovisni o raznim osobama nama nesklonim, zašli pod njihov upliv radi materijalnih prilika ne mogu potpuno da razviju svoju delatnost. Uzevši te razloge, mislim da kvalitativna strana naše župe u ideološkom pogledu je zadovoljavajuća, a da ne postoje te mrtačne sile ona bi bila na doličnoj visini.

Razmer između članstva je sledeći: 2049 nevežbača prema 795 vežbača, što znači oko 27 posto.

Stanje vežbačkog članstva obzirom na veselje, ustrajnost i oduševljenje prema telovežbi je sledeće: u prvom redu moramo priznati da volju za rad sprečava nemanje vežbaonica, bez kojih ne možemo ni zamisliti pravog veselja i oduševljenja, a pogotovo postignuti većih uspeha u tom pogledu, već se vežba po nezdravim »barakama« gde je pojedinac izvrnut svakoj nepogodi vremena.

Mnoga su društva ili većina njih u ovoj župi prisiljena radi gore navedenih razloga, da kroz celu zimu obustave vežbanje, već jedino po čemu zaključujemo da postoje, to je administracija. I to bi bio jedan razlog da se gubi volja kod vežbačkog članstva, jer je većina društava prisiljena na zimski san, koji produkuje samo proleće, kao naša najjača društva među kojima i matično društvo Šibenik.

Da je članstvo donekle nerazpoloženo prema telovežbi leži uzrok u tome, što nema mogućnosti za razvitak, pošto nema najvažnijih preduveća, koje jamče uspešan rad, a to je vežbaonica.

Dosadašnji župski ili okružni sletovi, a i društveni nastupi bili su zadovoljavajući, ako uzmemo u obzir s kakovim se poteškoćama moramo boriti izvan naše organizacije. Ometanje sokolskog rada bilo to u kojem god pogledu, oseća se i te kako. S jedne strane Rimofanatika-verskih križara, koje predvodi katolički kler, a sa druge strane anacionalna falanga, koja raspiruje nerazpoloženje u pučanstvu naprama Sokolstvu.

Brat Hinko Meliš,
načelnik Sok. župe Šibenik-Zadar

Dobre strane javnih nastupa su što putem njih pokazujemo nepridaničima naše organizacije naš rad u kom se vidi put, kojim smo pošli i cilj kojeg smo izabrali, a u isto vreme dajemo potstrek čitavom našem članstvu za agilniji i još uporniji rad. — Glede same reorganizacije župskih sletova i javnih nastupa, ne mogu da odgovorim, jer do sada nije bilo prilike da se u opšte s tim pitanjem pozabavim — jer u našoj župi do sada imamo od tih nastupa samo koristi.

Ekonomska kriza, koja se oseća u celoj našoj državi, zahvatila je ponajviše ove naše najpasivnije krajeve, i u tome leži uzrok što ova župa nije bila u mogućnosti da održi više već samo jedan desetnevni prednjački tečaj, od kojega je imala i te kakovih koristi. Zlo je samo što je bio samo jedan prednjački tečaj, od kojega je imala i te kakovih koristi. Zlo je samo što je bio samo jedan, budući se je UO ove župe potrudio za održavanje drugih i zatražio pomoć kod kompetentnih faktora ali bez uspeha.

Od dosadanih saveznih prednjačkih škola imali smo vrlo malo koristi, jer u iste nismo mogli slati naše najbolje, i više njih. Razlozi su uglavnom veliki troškovi, a i zapreke kod pojedinih članova, jer nitko ne može danas da izbiva dulje vremena od kuće, pošto je svaki u potrazi za svagdanjim hlebom. Nitko nije voljan da žrtvuje svoju egzistenciju, a da može poći u Savez. pred. školu.

Od onih pak, koji su u tim školama bili, izgubili su se u raznim društvima, gde nemaju skoro ni mogućnosti da pokažu svoj rad, jer nemaju vežbaonica ni sprava, a o ostalome što je time povezano, nema ni govora.

Veliki nedostatak prednjaka leži uglavnom u teškom socijalnom položaju članstva. Da se tom prednjačkom siromaštvu najbrže i najuspešnije pomogne, trebalo bi održati u sedištim župa prednjačke škole u formi onih saveznih, jer bi na taj način bilo omogućeno pojedinim župama, da

Sestra Nevenka Marković,
načelnica Sok. župe Šibenik-Zadar

u istu pošalju svoje najbolje i mnogo njih. Na taj način osposobio bi se i ojačao naš prednjački kadar.

Rad u tehničkom pogledu nije ometan, već naprotiv u svim društvima taj se rad u ovoj župi provodi međusobnim potpomaganjem, bilo tehničkih, upravnih ili prosvetnih organa.

Da se razvije što uspešniji i intenzivniji rad u ovoj župi, trebalo bi češće obilaženje svih društava i četa, kao i održavanje bilo župskih ili društvenih prednjačkih tečajeva — a da

se sve to postigne — treba materijalnih sredstava, kojima ne raspolaže niti župa, niti društva, a pomoći od nikuda.

Glede same proslave 70 god. prvog sokolskog društva u našoj zemlji, ova župa nije još stvorila detaljni program, već će se o toj proslavi raspravljati na glavnoj godišnjoj skupštini župe i tom prilikom isti utvrditi.

Za sudelovanje ove župe prigodom Pokrajinskog sleta u Ljubljani, ima malo izgleda. Treba pre svega uzeti u obzir ovo teško ekonomsko stanje, kao i to što ova župa priprema da što dostojnije bude zastupana na svom sletu »Sokolstva na Jadranu«, koji će se održati meseca juna na Sušaku, kao i radi uobičajenog sleta seoskih sokolskih četa ove župe na koji pada u isto vreme kao i pokrajinski.

Uza sve to ova župa neće dopustiti da ne bude zadovoljavajuće zastupana i pri Pokrajinskom sletu u Ljubljani.

Hinko Meliš,
župski načelnik.

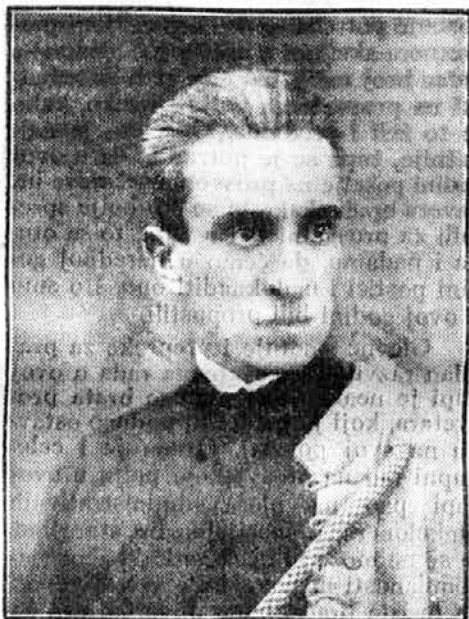
Izjava brata prosvetara

Premda je u drugim župama prosvetni rad zauzeo vidno mesto i pokazao odličan uspeh, u ovoj se župi o jačem prosvetnom radu ne može da govori. Četverogodišnji prosvetni program je u ovoj godini samo delomično ostvaren, a teško je reći hoće li se kroz sledeće godine uz ove prilike može ostvariti u celini.

Nedostatak sokolskih radnika, a napose prosvetnih, glavna je zapreka za pravilan razvitak prosvetnog rada u ovoj župi. Osnovna su mnoga društva i čete ali bez uveta za sokolski rad.

Između tehničkih i prosvetnih organa postoji sklad i saradnja ukoliko postoji i sokolskog rada.

Svaki pravi Soko dobro shvaća i odobrava rad Saveznog prosv. odbora. Neophodno je potrebito da se baš

Brat Čiro Gamulin,
prosvetar Sok. župe Šibenik-Zadar

danas sokolskom pokretu dade naročiti etički karakter, koji bi cilj morao da trgne svakog pravog i malo misaonog Sokola iz mrtvila. Ako to neka braća novijeg datuma ne odobravaju to nas ništa ne zabrinjuje.

»Sokolska prosveta« ima osobito jaki uticaj na prosv. rad u Sokolstvu, ali nažalost, izgleda da u mnogim jedinicama ove župe ostaje nečitana.

Sa sokolskom štampom u ovoj župi stojimo vrlo slabo, tako da se ne prima ni minimalni potrebiti broj sokolskih časopisa. Tomu su uzrok slabe gospodarske prilike velikog broja članstva. Pasivnim krajevima bi trebalo slati listove badava i to svakoj jedinici po jedan primerak, a trošak da snosi župa, ako ona to može, inače Savez ili uredništvo. Održavanje prosvetnih tečajeva župskih ili saveznih je od velike važnosti za sokolsku prosvetu, jer se na taj način stvara kadar prosvetnih radnika kojih u velike trebamo.

Veze između raznih jedinica i župe i Saveza su dobre. Istina da mnoge jedinice u župi kao i da ne postoje, uopće se ne javljaju i ne odgovaraju. Slabe komunikacione prilike unutar župe otežavaju lični dodir, koji je svakako mnogo uspešniji od službenog, pismenog.

Naročiti program za 1933, s obzirom na proslavu 70 godišnjice opstanka Ljubljanskog Sok. društva, još nije stvoren, ali će se uskoro o tome raspravljati. Već se je povelja živa akcija za Pokrajinski slet u Ljubljani, da bi odaziv iz ove župe bio što jači.

Čiro Gamulin,
župski prosvetar

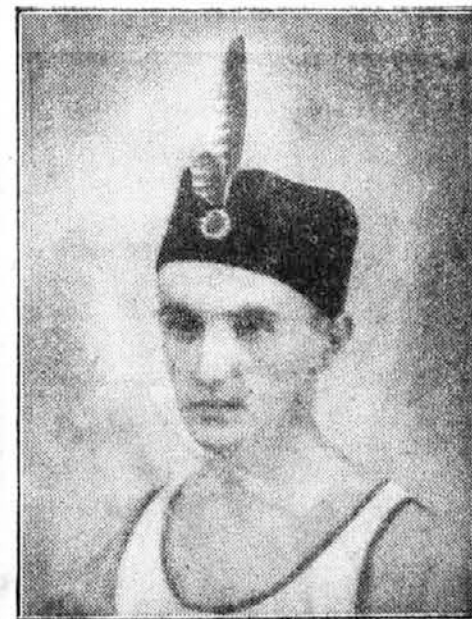
Tuzla

Izjava brata načelnika

U poslednje 3 godine primećuje se u našoj župi poboljšanje kvalitete vežbačkog članstva. Očituje se to na lepim uspesima prilikom župskih takmičenja. Članstvo je napredovalo kako

u vežbanju na spravama tako i u lakoj atletici. Omer vežbačkog članstva svih kategorija (članova, naraštaja i dece) prema broju svih pripadnika u našoj župi je vrlo ugodan. Iznosi on oko 48%, računajući ovde društva i čete zajedno. U samim četama je procent nešto veći (50%), nego u društvima (46%).

Ustrajnost vežbačkog članstva prema telovežbi ne može me još zadovoljiti. Prosečno posećivanje vežbačkih časova iznosi kod nas oko 73%, (za god. 1931), to znači od 4 vežbača svaku

Brat ing. Vjekoslav Kovačević,
načelnik Sokolske župe Tuzla

vežbu uvek 1 izostane. Ako se osvrnemo samo na članove, to nas nikako ne može zadovoljiti broj vežbača prema nevežbačima. U članovima bi trebalo da leži naša snaga, kao što je to slučaj u braće Čeha. Ja mislim, da je ovde krivica do prednjaštva. Mnogi član poželi vežbati, dođe u sokolau s najvećim oduševljenjem da ostane stalan vežbač. Tamo ga međutim dočeka razočaranje. Zašto? Najiskusniji i najbolji prednjaci uzmu vrste najboljih vežbača, vrstu početnika dobije prednjački pomoćnik ili dapače pripravnici, i to ne svakog časa isti, nego koji je slučajno slobodan. Takova vrsta početnika vodena uvek drugim licem ne može napredovati. Vežbači nemaju onog neophodno nužnog stalnog kontakta sa svojim prednjakom, jer stvarno i nemaju »svog« prednjaka. U svakom tečaju, u svakoj »Metodici«, i u svakoj prilici se naglašava, da najslabijim vežbačima i deci treba davati najbolje prednjake. Ali gde se to provodi? Mislim, dakle, da je najpotrebnije: mnogo oduševljenih i spremnih prednjaka — pa će biti i mnogo vežbača. Također bi bilo korisno pomaknuti obaveznost vežbanja od 26 na 35, ili bar do 30 godina, i striktno se toga držati.

Župske sletove održavamo dosta retko, a okružne mnogo češće. I jedni i drugi imali su do sada vrlo lepe uspehe, kako po broju i kvaliteti vežbača, tako i po interesovanju građanstva. Ove godine smo počeli s okružnim takmičenjima i sletovima sokolskih četa, pa smo postigli u svakom pogledu lepe uspehe.

Zasebno pitanje su društveni javni nastupi. Često puta se ovi vrše pred tako malo gledalaca, da je prava sramota. Bilo bi skrajnje vreme uvesti »prozivnik« za nevežbače članstvo i u njega beležiti prisustvovanje svakog pojedinca na društvenim priredbama, kao što se beleži prisustvovanje vežbača na vežbačim časovima. Tražiti od svakog 75% pohadanje priredbi, inače brisati ga iz članstva. Ali uvesti specijalne ulaznice samo za članove po vrlo niskim cenama, kako s te strane ne bi bio moguć izgovor.

Čuo sam dosta prigovora, a i sam sam tog uverenja, da se javni nastupi u mnogim društvima vrše i suviše često i da su kvalitativno na niskom stupnju. Na pr.: proste vežbe, ako se i najtačnije odvežbaju, nemaju efekta ako ih vežba mali broj vežbača. Bolje je nastupati s lakšim vežbama, ali s brojem koji imponira. Veliki broj javnih nastupa tokom godine onemogućava sistematski rad s vežbačima, jer smo stalno u nekom spremanju za nastupe.

Sa župskim prednjačkim tečajevima počelo se kod nas tek 1927, te ih je do sada održano četiri, i jedan samo za učiteljstvo osnov. škola. Kroz te tečajeve prošlo je 84 člana i 20 članica — ukupno 104. Od svih tih posećivača polagalo je kasnije 10 žup. prednjački ispit, a društveni drugih 10. Ostalih 84 verovatno ne rade intenzivno u prednjačkom pozivu, pa ne pristupaju prednj. ispitima. Općenito uzevši, svi naši prednj. tečajevi imali su zadovoljavajući uspeh, ali bi društva trebala više za njih da se oduševi i da šalju veći broj tečajeva. Malo je društava koja održavaju svoje društvene prednjačke tečajeve, jer nemaju za to dosta sposobnih prednjaka. Tim veću važnost imaju kod nas župski tečajevi.

Saveznu školu su svršili iz naše župe 4 brata i 2 sestre. Svi oduševljeni Sokoli i rade marljivo nadalje, koristeći se spremom stečenom u saveznom školama.

Tačno je da imademo premalo prednjaka, i da će to prednjačko siromaštvo još dugo trajati. Prednjački poziv predstavlja jedno od najidealnijih poziva, za koji se hoće mnogo požrtvovanja, ljubavi prema Sokolstvu, a i slobodnog vremena, — a sve to u doba teške borbe za opstanak i krutog materijalizma! Mnogi su protivnici profesionalnog prednjaštva, iako je to praktično već uzelo dosta maha. Savez, neke župe i mnoga društva imaju već svoje plaćene prednjake. O takvim prednjacima smo da sada čuli samo dobre glasove. Znači, da se je pošlo pravim putem. Za sada su to samo iznimke, ali držim, da ćemo do skora, usled sve to većeg širenja Sokolstva, morati pribeciti profesionalnim prednjacima, i da će to postati potreba svake sokolske jedinice. Ako u tome budemo postupali oprezno, i po nekom smišljenom planu u skladu sa sokolskim principima — onda se ne moramo bojati takovog profesionalizma, koje se u suštini ne bi ni smelo nazivati tim imenom.

Međutim, profesionalno prednjaštvo povlači za sobom velike materijalne izdatke, a njih može da podnese vrlo malen broj sokolskih jedinica. Mi smo razmerno siromašna organizacija.

Iz prednjeg izlazi, da je za povećanje broja i kvalitete prednjaka potrebno: rešiti poboljšanje materijalnog stanja sokolskih jedinica, prirediti mnogo više nego do sada tečajeva i škola za izobrazbu prednjaka i udariti temelje profesionalnom prednjaštvu.

U našoj župi vlada potpuna saglasnost u radu između tehničkih, upravnih i prosvetnih organa. Takova saglasnost je neophodno potrebna za svestrani sokolski uspeh.

U budućem tehničkom radu svoje župe kanim nastaviti istim pravcem, u kojem je župu vodio bivši načelnik br. ing. Kvapil od god. 1927 do 1930, t. j. intenzivno raditi na stvaranju novih i daljnjoj izobrazbi starih prednjaka, tražiti od društava tačno i savescno ispunjavanje dužnosti prema župi, po dužeti sve da ne bude ni jednog sokolskog društva ili čete, koja ne bi vežbala, stvoriti mogućnost da svako društvo i četa sudeluje propisanim župskim takmičenjima i ostalim priredbama. Naročito će moje nastojanje ići za tim da naše čete stupe na viši sokolski nivo i da po svom radu, a ne samo na papiru brojačima, bude svaka četa pravo sokolsko gnezdo u svom selu.

Od Ljubljane je naša župa toliko udaljena, da nema izgleda za neko brojnije sudelovanje na pokrajinskom sletu. Međutim, uveren sam, da ćemo i mi biti dostojno zastupljeni na međusokolskim takmičenjima. U tu svrhu održaćemo naša župska takmičenja početkom juna, pa će ista biti ujedno i izbirna takmičenja za Ljubljani.

Stariji vežbači rado se sećaju Ljubljanskog sleta. 1922 pa pričaju mladima o gostoljubivosti i organizatorskoj sposobnosti naše zapadne braće, te ih oduševljavaju za godišnji slet. Nadam se, da će lepi utisci iz 1922 mnogo doprineti brojnijoj poseti u 1933.

Ing. Vjekoslav Kovačević,
župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Prosvetni sokolski rad u ovoj župi bolji je nego što je bio u prijašnjim godinama, ali ipak nije ni izdaleka ona-

Brat ing. Ibrahim Sačiragić,
prosvetar Sokolske župe Tuzla

kav, kakav bi trebao da bude. Oseća se kod mnogih jedinica napredak, ta šta više, neke su jedinice ostvarile predviđeni program za sokolski prosvetni rad u 1932 godini, dok druge nisu ni otpočele s programatskim radom. Tome je uzrok s jedne strane još uvek nedovoljno razumevanje i cenjenje prosvetnog delovanja u Sokolstvu, a s druge strane nestašica sokolski vaspita-

nih prosvetnih radnika. Zbog toga razloga nije se moglo u pojedinim društvima i četama izvoditi ono, što je župski prosvetni odbor od njih tražio. Mnogi članovi uprava, a s tim i prosvetari, misle, da svoju sokolsku dužnost izvršavaju dolaženjem na sednice uprava, dok se ne brinu za vaspitni rad u sokolani, za društvene priredbe i t. d.

U decembru ove godine održaće se u Tuzli prvi trodnevni župski prosvetni tečaj, čiji je cilj sokolskim prosvetnim radnicima dati potrebna opšta znanja o sokolskoj prosveti i uputstva u praktično sprovođenje svih grana prosvetnog rada u jedinicama.

Na teritoriji župe postoji potpun sklad i saradnja između prosvetnih i tehničkih organa. Opsežan prosvetni rad ne može ni u kojem slučaju šteti tehničkom radu, baš naprotiv, intenzivnim zajedničkim radom vaspitaće se pripadnici u pravom sokolskom duhu — ta moralna, fizička i duševna vaspitanja su usko vezana, i kad se potpuno izvedu, daju jednu harmoničnu celinu.

Rad saveznog prosvetnog odbora, a naročito pravac, u kome se uređuje »Sokolska Prosveta«, odgovara raspoređenju ovdašnjih sokolskih krugova. Na kraju druge godine izlaženja »Sokolske prosvete« oseća se njezin uticaj na razvitak i pravac sokolskog prosvetnog rada u nekim jedinicama, ali se ujedno mora sa žalošću utvrditi, da se u nekim jedinicama, kako izgleda, ni ne čita. Na primer: jedan kandidat na župskom prednjačkom ispitu, uz to načelnik društva, nije znao, kako se zove i čiji je organ »Sokolska prosveta«.

U pojedinim jedinicama ne vodi se dovoljna evidencija o širenju i podupiranju sokolske štampe. Čudnovato je, kako neke jedinice ne primaju niti jedan primerak nekih sokolskih listova, bez kojih ne može da bude pravi sokolski sistematski rad. Uz nepar sokolskih jedinica i pojedina, krivo je i slabo materijalno stanje pojedina, što je sokolska štampa slabo raširena. Moralna i materijalna pomoć našoj štampi moći će se obezbediti jedino na taj način, ako svaka sokolska jedinica i svaki član naše sokolske zajednice ispuni savesno svoju dužnost i prinese potrebne žrtve za širenje i napredak naše sokolske štampe.

Naša je župa poslala dvojicu članova u savezni prosvetni tečaj. Odmah po njihovom povratku s tečaja osetio se u odnosnim društvima znatan napredak u prosvetnom radu. Glavni uzrok slabog prosvetnog rada u našem Sokolstvu dolazio je u glavnom odatle, što taj rad nije bio određen, kao na pr. tehnički, nego su ga prosvetni funkcioneri shvatali na svoj način, pa tako i provodili. Prirodno je, da u ovakvom radu nema jedinstvenosti, te da takav rad ne može ni napredovati. Savezni prosvetni odbor otklonio je ovu manu u našem Sokolstvu, određio granice, do kojih se proteže sokolska prosveta i u tim granicama organizovao i održao osmodnevni tečaj. Učesnici ovoga tečaja, slušajući odlično izrađena predavanja i referate, dobili su jasnu sliku sokolskog prosvetnog rada, i sada tu sliku umnožavaju u društvima. Prema saveznom tečaju održaće i župa svoj trodnevni prosvetni tečaj, pa će tako pružiti priliku svima društvenim prosvetarima, da se i oni upute u način vođenja sokolske prosvete.

Veza među prosvetnim instancama samo je pismena. Lični dodir bi ovde bio vrlo koristan, ali ga do sada nije bilo.

Kratkim govorima pred vrstom, predavanjima i pojedinačnim razgovorima treba objasniti sokolskim pripadnicima historijat i važnost Ljubljanskog Sokola za naše Sokolstvo, te svakom pojedincu staviti na srce, da pođe u Ljubljanu na Pokrajinski slet ne kao izletnik, željan zabave i razonode, već kao pravi sokolski radnik, svestan, da učešće na sletu pretstavlja važan sokolski rad.

Ing. Ibrahim Sačiragić, župski prosvetar.

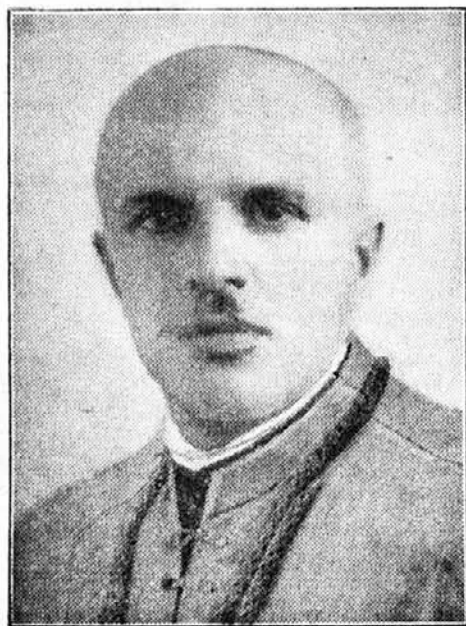
Užice

Izjava brata načelnika

Napredak, postignut za poslednje tri godine kod vežbajućeg članstva nije mali, jer je ono u porastu kao brojnom tako kvalitativnom (tehnički). Ali taj je napredak posledica smišljenog rada u ovoj župi, od njenog osnivanja, kada je brojila samo 1 društvo, pa do danas kada ona broji 31 jedinicu, a nikako posledica promena nastalih u sokolskoj organizaciji tokom ove tri godine. U svim jedinicama broj vežbajućeg članstva prilično je visok, a u srazmeru prema vežbačima 1:2 (približno).

Pohadanje sokolskih časova je vrlo dobro u svim grupama; međutim, duh na tim časovima nije takav, kakav bi se želeo a na koji smo bili naviknuti u predratnim sokolskim društvima. Uzroka je tome više. Na prvom mestu mentalitet većeg dela posleratne omladine — pa i one u Sokolu — koja nije

svesna ciljeva sokolskih, zajedničkog rada, požrtvovanosti, istrajnosti, nego traži svoje lično zadovoljstvo i provod i u Sokolu. Drugi je uzrok — mali broj prednjaka, doraslih uzvoj dužnosti, jer se i oni regrutuju iz redova nedovoljno svesnog članstva. Treći uzrok je veoma mali broj požrtvovnih i svesnih sokolskih ciljeva članova uprave, tako, da članstvo, koga je sve više, pristo nije upućuje pravom sokolskom životu. Ceo se rad pak u društvima svodi na gimnastiku, igre, posela, zabave i parade. Naravno, da posle toga dosta članova, koji ne umeju odgovoriti, zašto su u Sokolu i šta je Sokolu cilj.

Brat Josip Jehlička, načelnik Sokolske župe Užice

No pored svega toga, vansokolski redovi pokazuju nam svugde prijateljsko raspoloženje, sem pojedinaca, koji vođeni ličnim ambicijama, mrze sve, sem sebe samih.

Svi dosadašnji javni nastupi, bili oni župski, okružni ili mesni, uspevali su odlično kako moralno tako i materijalno. Kako već pomenuh, publika je naša; nažalost interes i oduševljenje samog nevezbajućeg članstva nije uvek takvo, kakvo bi trebalo da bude za svoje priredbe. Nesumljivo je, da se čestim priredbama smanjuje interes kako članstva tako i publike za sokolska poduzeća, no zato treba da je organizacija sletova i javnih nastupa takva, da se ne dosadi ni članstvu a još manje ostalom građanstvu s raznim materijalnim opterećenjem. Više skromnosti i štednje unositi u predračune za sokolske priredbe!

Samim posetiocima župskih prednjačkih tečajeva umeli bi bolje opisati oduševljenje i volju za rad, koju su s tih tečajeva odnosili u svoje jedinice. Moje je mišljenje, da će jedino česti tečajevi

Sestra Milica Grbić, načelnica Sokolske župe Užice

i prednjački sastanci preporoditi život u sokolskim društvima u poželjnom pravcu.

Savezne prednjačke škole pružale su dobrim prednjacima puno mogućnosti da svoje znanje upotpune i da u svoje jedinice unesu nova gradiva i smerove u telesnom vaspitanju. Od dobrih prednjaka, slatih na savezne tečajeve velika je dobit za domaća društva; nažalost nisu tamo svi dobri ni odlazili a prema tome nisu se mogli najbolji ni vratiti.

Kako je većina naših društava tek u početku svoga razvoja, to sama ona nisu u stanju a bez pomoći župe ili saveza, spremiti sebi dobre prednjake. Stalan nedostatak prednjaka u našim društvima ima više uzroka. Većina naših prednjaka su zanatlije ili daci. U današnjoj hleba, koji im društva nisu u stanju pružiti, a drugi opet po svršetku školovanja odlaze u druga mesta. Istina je to, da se samo mali broj ovih javlja u novim mestima opet na rad u društvo. Većina ih se u tom većitom lutanju za egzistencijom izgubi za sokolski rad.

A na drugoj strani, slabo se tumači ono sokolsko »Bratstvo« i tako mnogi odlični, a siromašni prednjaci odlaze

zbog gladi dok bi mnoga i mnoga prešita »braća« mogla samo prstom da maknu i da te ljude spasu za svoja sokolska društva, i da pokažu istinski bratska osećanja. U ovakvim se prilikama nameće pitanje: Da li mi u Sokolu idemo dobrim putem i da li treba uopšte da postojimo?

Saradnja između uprava, tehničkih i prosvetnih odbora bila je kod nas vrlo dobra.

Budući rad u župi obuhvatio bi kao najpreče: Dovođenje što pre sokolski dom u Užicu kao matičnom društvu župe i pomagati svim silama akcije te vrste u svim mestima, jer bez sopstvenih sokolana nema prave slobode u sokolskom radu; priređivati stalne sokolske tečajeve i sastanke prednjačke; stvoriti mogućnost stalnog obilaženja svih jedinica, kao i omogućiti odlazak prednjaka na tečajeve i sastanke, po mogućnosti nabavljati sprave za sva društva, jer je bez njih rad u društvima jako otežan i na kraju spremi što veći broj članstva za odlazak na slet u Ljubljanu, koju volimo, jer je bila sokolsko žarište u srećnijim danima sokolskog života i koja je i sad naša nada za srećniju budućnost svega Sokolstva.

Josip Jehlička, župski načelnik.

O prosvetnom radu

Kako je prosvetno odeljenje u župi u jednoj mučnoj situaciji, bar s formalne strane, jer Prosvetnog odbora nemamo, a brat prosvetar je u ostavci, to smo mi, koji i držimo i prosvetni rad u svojim rukama i uzeli na sebe, da damo odgovor na tražena pitanja »Br. Glasnika«.

Već samim tim, što u ovoj župi nije još formiran prosv. odbor, ne može se govoriti ni o ostvarenju prosvetnog programa, kakav je predviđen i usvojen od Saveznog prosvetnog odbora. Istina, samo radi toga, nije se ostalo na mrtvoj tački, ali rezultati rada na tome polju nisu ni takvi, da mogu u potpunosti zadovoljiti. Postupno se ubacuje potreba za što uspešnijom prosvetnom akcijom u našim jedinicama, a jedan broj naših jedinica radi sistematski na prosvetnom polju i onako, kako se to želi i predviđa. Ono, što je najvažnije, župa se je potrudila da u ovoj godini pošalje na prosvetne tečajeve br. Saveza braću, kako bi se što bolje spremili za prosvetni rad u župi, te se otuda i nadamo, da ćemo u narednoj godini postići i nadoknaditi ono, što smo u ovoj godini bili propustili.

Glavni smetnje i prepreke za pravilan razvitak prosvetnog rada u ovoj župi je neaktivnost samoga brata prosvetara, koji je još uz to podneo ostavku na svoj položaj. Otuda je i celokupni rad na prosvetnom polju u ovoj župi pao na pleća administrativnih funkcionera, a specijalno br. starešine, te se ne može ni očekivati, da zbog nagomilnosti poslova, koje vrše sve jedna te ista braća, bude povoljan rad na prosvetnom polju u samoj župi. Ovoj smetnji treba dodati i premeštaj brata načelnika iz sedišta župe, kao i udaljenost sestre načelnice isto od župskog sedišta, pa će se dobiti još lepša slika o tome, da su se administrativni funkcioneri morali angažovati na svima poljima rada, a samim tim i ne postići da se svugde dobiju potrebni rezultati. Nemanje načelnika i načelnice u našoj sredini, s kojima je prosvetna saradnja išla pod ruku, čini još uvek najveći deo smetnji napretka na prosvetnom polju rada. Pored ovih čisto naših unutrašnjih razloga, dolazi i jedan spoljni, tako da ga nazovemo, a on je u fakti, što se prosvetni radnici (profesori i učitelji) ovoga mesta, najmanje interesuju za rad u Sokolstvu u opšte, te sledstveno tome nemamo od njih podrške ni na prosvetnom polju.

Potrebna saradnja i sklad između prosvetnih i tehničkih organa kod nas od uvek postoji, te samim tim prosvetni rad ne ide na štetu tehničkoga, niti ima premućstvo nad njim.

Prirodno je, da davanje etičkog karaktera, kako u načelnom, tako i u socijalnom i opšte-čovečanskom smislu, ne samo da ne škodi, već doprinosi sokolskom pokretu na teritoriji ove župe, pa otuda odgovara i shvatanjima i raspoloženju sokolskih krugova ove župe.

Nesumljivo je, da je uticaj »Sokolske prosvete« na razvitak i pravac sokolskog prosvetnog rada, kao prosvetnog, od najvećeg značaja, žalimo pak, što se ona u većem broju i obimu ne može da rastura, pa otuda ostaje još uvek nepoznata njena akcija na razvijanju ideološkog i prosvetnog sokolskog rada.

Ne možemo se pohvaliti velikim interesovanjem za sokolsku štampu na teritoriji naše župe. Nekoliko razloga idu u prilog toga, naime, što se gotovo svi listovi i većina publikacija štampaju latinicom, koja se slabije na ovoj teritoriji poznaje i čita i što su listovi za ova vremena ipak skupi, s obzirom na siromaštinu pripadajućeg nam članstva, kao i celokupnog ljudstva na teritoriji ove župe. Uz to još, ne treba gubiti iz vida, da su ipak naši listovi i publikacije mnogo česti, te to veliko

izlaženje škodi samo materijal. strani onih listova i publikacija, koje se izdaju iz savezne uprave. Samim tim, u materijalnom interesu je, da se izdavanja listova i časopisa vrše samo i jedino od strane središnje sokol. uprave, pa da se otuda i cena izdanjima snizi. U moralnom pak jačanju naše štampe, držimo, da bi dobro bilo doći u kontakt sa svima kulturnim i humanim društvima, kako bi se i njihova saradnja osetila u našim javnim glasilima.

U ovoj župi nije održan nijedan prosvetni tečaj za ovu godinu, ali smo na savezne prosvetne tečajeve slali braću. Njihov povratak s tečajeva dao nam je osobite rezultate, pošto su braća tečajci postali danas mnogo aktivniji u delanju na prosvetnome polju. Za sada, najveća je korist od braće tečajaca u njihovim predavanjima, kao i u njihovom živom interesovanju za bolji rad na prosvetnome polju.

Veze između pojedinih prosvetnih časnika s odborima br. Saveza, br. društava i br. četa, nisu naročito razvijene, s obzirom na napred izloženo pod 1 i 2 ali smo zapazili, da lični dodir igra vrlo važnu ulogu u opšte u sokolskom radu i napredovanju.

S obzirom na sve izloženo nemamo ni programa prosvetnog rada za 1933 godinu u vezi s proslavom 70 sedamdesetogodišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola, kao i pokrajinskoga sleta u Ljubljani, ali na tome polju i bez prethodno izgrađenog programa biće puno delanja, s nadom u vrlo dobre rezultate.

D. Draškić, st., D. Nešović, t.

Varaždin

Izjava brata prosvetara

U martu 1931 došlo je do osnutka najmlađe župe jugoslavenskog Sokolstva sa sedištem u Varaždinu, koja je uzela pod svoje okrilje 23 društva i 9 četa sa ranijeg teritorija župe Mari-bor, no od tih je jedinica većina osnovana tokom godine 1930. U godini 1931 osnovano je jedno društvo i 29 četa, a 1932 novih 7 četa. Smatrao sam potrebnim to istaći da time obrazložim specijalne prilike naše župe, sastavljene od mladih, pretežno seoskih jedinica i ogromnim delom od Sokola — novajlija. Ko znaće s kolikim je poteškoćama spojeno odgajanje novog članstva u sokolskom duhu, taj će razumeti, da je rad u takvim prilikama vanredno mučan, a to tim više, što je paralelno trebalo odgajati i novo članstvo za tečaj put u sokolski rad, a i funkcionare — prosvetare. Oba ta zadatka imao je župski prosvetni odbor pred očima od svog postanka, pa danas, nakon nepune dve godine rada, možemo reći, da je dosta stvoreno.

U započetnom pravcu nastaviti, nastojeći, da se pod Tirševu sokolske barjake istine, pravde i morala, okupi

Brat dr. Zvonimir Milčetić, prosvetar Sokolske župe Varaždin

sve svesno članstvo, odvojivši one, koji u naše redove zagaziše možda iz drugih nesokolskih i sebičnih motiva, kako je izvrsno nedavno izneo neki brat u »Sokolskom glasniku«, pišući o smetnjama normalnom razvoju sokolske ideje.

Jedna je od glavnih zapreka pravilnog razvitka prosvetnog rada, pored nedovoljnog broja spremnih prosvetnih radnika, teško materijalno stanje pretežnog dela jedinica, koje im često onemogućuje da nabave ma i najpotrebnije knjige i časopise, bez kojih se uspešan prosvetni rad ne da ni zamisliti.

S ponosom možemo istaći, da koli u upravi župe, toli kod društava i četa, svagde vlada sklad između prosvetnih i tehničkih organa, jedino se kod pojedinih jedinica primećuje, da nisu obe grane rada iz drugih razloga ravnomerno razvijene, no nigde se ne zapazilo, da bi jedna grana radila na štetu druge.

Bila je vrlo dobra zamisao, da se započne s izdavanjem »Sokolske prosvete«, lista odlično uređivanog, koji potpuno ispunjava prazninu, zapaženu u ranijem prosvetnom radu.

Sadanji smer lista nailazi u punoj meri na odobravanje i razumevanje u

sokolskim redovima naše župe, no odlučan utecaj zadobiće tek onda, kada ne bude samo organom prosvetnih radnika, već i duševnom potrebom svega članstva.

Brat Zvonko Šuligoj, načelnik Sokolske župe Varaždin

Sokolska štampa se širi postepeno u našoj župi u svim kategorijama naših pripadnika, no izgleda, da će ove godine najviše uspeha postići dečja »Naša radost«. Broj pretplatnika ipak ne može zadovoljiti, a glavna je zapreka nedovoljnjoj raširenosti štampe, pored

Sestra Marija Stech, načelnica Sokolske župe Varaždin

materijalnog stanja članstva, nedostatak spremnih i agilnih izvestioca za štampu, jer gde ih imade, tamo je i uspeh odličan.

Polaznici savezne opće prosvetne škole i lutkarskog tečaja vratili se u svoju sredinu kreativno znanjem i odlučnom voljom za prosvetni rad, a i prosvetna škola naše župe nikako nije promašila svog cilja, odgojivši dvadesetak spremnih i agilnih prosvetara.

Veze između Saveznog i Župskog prosvetnog odbora žive su i srdačne, a to isto se može reći i o odnošaju župe spram društava i četa, s izuzetkom onih, koje rade slabo ili nikako.

Program prosvetnog rada za ovu godinu znatno je opširniji i potpuniji od prošlogodišnjeg; obuhvata sve najvažnije grane prosvetne delatnosti, a imade u vidu i pripremu članstva za dogodišnji jubilej naše matice, Ljubljanskog Sokola, i s njim spojeni Pokrajinski slet u Ljubljani, no nije smetnuta s uma ni materijalna strana, organizacija štednje za sudelovanje što većeg broja članstva kod tog sleta.

U ovim rečima je, u kratkim crtama, sadržana naša prošlost i date smernice za budućni rad, koji treba da se kreće u duhu Tirševog gesla: **Celina sve, pojedinac ništa.**

Dr. Zvonimir Milčetić, župski prosvetar

Del. Bečkerek

Izjava brata načelnika

Sokolstvo ove župe u poslednje tri godine upetorostručilo se, pa zato kvalitativna sposobnost vežbajućeg članstva ne može biti na visini. Nemoguće je, da bi uporedo s tako velikim porastom jedinica, rastao i broj svestrano obrazovanih tehničkih radnika.

Od ukupnog broja članova i članica, vežbača je odnosno vežbačica 30%, a od celokupnog broja sokolskih pripadnika ima 75%.

Stanje vežbačkog članstva s obzirom na veselje, ustrajnost i oduševljenje prema telovežbi je zadovoljavajuće. Naročito u onim društvima, koja uz podesne prostorije za vežbanje poseduju još barem po koju spravu.

Glavni uzroci današnjoj mlakosti u tehničkom radu društava leže prvo u tome, što veći deo društava u opšte nema prostorija, te im je vežbanje omogućeno samo u letnjim mesecima na polju, dok ostalo vreme prolazi u potpunom zatišju. Drugi razlog je taj, što

većina društava nema nikakvih ili tek po koju spravu, pa je s toga teško održati članstvo u ustrajnosti i oduševljenju prema telovežbi. Članstvo traži neke promene i zanimivosti pri vežbanju. Ali, čini mi se, da ipak današnjoj mlakosti nisu ovi uzroci glavni, već ih treba tražiti u samom vodstvu, koje u većini slučajeva leži na neiskusnoj i za sokolski vaspitni rad nedovoljno spremnoj braći.

Uspeli dosadašnjih župskih sletova bio je vrlo dobar, okružnih nešto manji, dok se za ostale javne društvene nastupe to ne može tvrditi. Društva, koja su neprekidno i pravilno gajila svestranu telovežbu svih kategorija, imala su lepih uspeha dok društva, koja su na svojim javnim vežbama istupila samo s nekim kategorijama, a pored toga još nedovoljno uvežbanim, uspeh je bio dosta slab.

Građanstvo kao i samo Sokolstvo ima za javne nastupe Sokolstva dosta

Brat Alojz Pogačnik, načelnik Sok. župe Vel. Bečkerek

velik interes a naročito za priredbe većega stila.

Naše javne vežbe u dosadanjem obliku trebalo bi neminovno reorganizovati. Neke župe, odnosno društva, već su u tome pravcu učinila pokušaje, da u raspored svojih javnih nastupa uvrste takmičenja u lakoj atletici, razna takmičenja zabavne prirode i igre, što je kod gledalaca naišlo na najbolji prijem i odobravanje, a sam raspored javne vežbe mnogo je pridobio na raznovrsnosti i zanimivosti.

Nesumnjivo je tačno, da je veliki broj javnih telovežbačkih nastupa za jača društva, koja moraju na njima tako često da nastupaju, zaista veliko breme. Ali je tačno i to, da su ovakve posete jačih društava slabijim od velikog propagandnog značaja, pa od toga ne bi trebalo odustati ni u buduću.

Dosadanjim društveni i župski tečajevi u našoj župi imali su dobar uspeh, ako se uzme u obzir nedovoljna praktična izvežbanost tečajnika, a uz to još početnika. Kada bi imali veći broj dobrih i svestrano izvežbanih vežbača

Sestra Ema Wolf, načelnica Sok. župe Vel. Bečkerek

i ti dolazili na tečajeve, onda bi se ipak moglo i za ovo kratko vreme postići bolji rezultati.

Na Saveznim prednjačkim školama naša župa imala je 4 učesnika, koji i sada vredno rade u svojim društvima.

Malo je društava u župi, koja bi mogla sama da se brinu za odgoj prednjaka. Zato župa šalje svoga stalnoga prednjaka po svima većim društvima, gde održava jednomesečne tečajeve i daje sva uputstva za vodenje sokolskog društva.

Da se još uvek oseća toliki nedostatak prednjaka, uzrok je nagli i veliki porast novih jedinica, a mi nismo u mogućnosti, da za to isto vreme odgojimo dovoljan broj dobrih tehničkih sila, kojima je poveren odgojni zadatak u našoj organizaciji. Veliki uzrok toga nedostatka još je i teško finansijsko stanje naših župa i društava. Znamo iz iskustva, da se često srećno prebrode sve poteškoće, ali usled ne-

manja materijalnih sredstava sve se opet odlaže na povoljnije vreme.

Odnos između uprava, odnosno prosvetnih odbora, i prednjačkih zbora, rova dobar je. Zeleti je samo, da se prosvetni odbori više posvete unutar-njem, onom pravom sokolskom prosvetnom radu, radu na idejnom vaspitanju članstva, pored ostalih priredbi kao n. pr. pozorišnih predstava, koncerta i t. d., koja imaju bez sumnje svoju prosvetnu-vaspitu vrednost, ali više služe razonodi i društvenoj blagajni, pa zato dolaze tek na drugo mesto.

Da bi tehnički rad u župi bio bolji, u prvom redu treba društvene prednjačke zborove još bolje organizovati i osposobiti ih za rad. Treba se starati, da društva dodu do potrebnih sprava, prostorija i letnjih vežbališta, prirediti tečajeve i biti u stalnom kontaktu s društvima preko članova tehničkog odbora župe i stalnog župskog prednjaka.

Dogodišnji jubilej Sokolstva u našoj zemlji proslavićemo župskim sletom skopčanim s utakmicama i raznim igrama. Na pokrajinskom sletu u Ljubljani naša župa uzeće također vidnoga učešća.

Alojz Pogačnik, župski načelnik.

Izjava brata prosvetara

Teško je davati ocenu o uspehu ili neuspehu prosvetnog rada u svojoj župi. Pa ipak, korisno je to učiniti radi uzajamnog upoznavanja. Evo u najkraćim potezima:

Utvrđeni program rada za ovu godinu sproveden je u svemu. Od sedamdeset i četiri jedinice u našoj župi, svega šest ne dostižu zadovoljavajući procenat. Za budućnost izgledi su dobri.

Smetnje za prosvetni rad u našoj župi bile bi mnogobrojne, ali ne takve da se ne mogu savladati. Pristupanjem učiteljstva u naše redove i sokolizovanjem narodnih škola — ukloniće se ili ublaži sve sadašnje smetnje.

Brat prof. Miloš Stanojević, prosvetar Sok. župe Vel. Bečkerek

Gde je razvijen prosvetni rad paralelno s tehničkim, nema oni skladnosti između oteka, kako bi trebalo da bude. Gde je razvijena samo jedna strana, ili možda ni jedna u dovoljnoj meri — vlada mir. Izgleda apsurdno, ali tako je.

Pisanje »Sokolske prosvete« utiče na sokolske krugove naše župe onako i onoliko, koliko pojedini članci vrede kao zreli i logični, bez obzira kojom se temom bave. Šteta je samo što »Sokolska prosveta« tako retko i u tako malom obimu izlazi.

Dosadašnji brojevi »Sokolske prosvete« predstavljaju zamašnu idejnu literaturu kako za vodeće sokolske radnike, tako i za celokupno naše članstvo. Uticaj je neosporan.

Sokolska štampa se u našoj župi tek u poslednjoj godini nešto bolje plasirala. No, ni blizu nema željeni broj pretplatnika. Blagodareći ustanovljenju propagandne nedelje za sokolsku štampu, svake godine u decembru — najbolje se pomaže našim listovima, moralno i materijalno.

U pogledu koristi i važnosti prosvetnih tečajeva i škola, imamo samo jednu tvrdnju: to nam je potrebno kao nasušni hleb. Rezultati održanih tečajeva veći su nego što se očekivalo.

Lični dodir između pojedinih prosvetnih funkcionera prilično je u nas razvijen. Već više godina, isti ljudi vode naše prosvetno delo, a novi, kada pristupe u pomoć — upoznavaju se na prosvetarskim konferencijama i zborovima.

Za proslavu 70-godišnjice čine se pripreme u muzičkim i pevačkim otecima, radi što mnogobrojnijeg učešća 1933. Nažalost pravilnici ovih oteka tako su neugodni, da na mnogim mestima upravu paralizuju rad. Gotovo zasebne uprave i blagajne naših sokolskih odeljenja izazivaju raspre i zastoj u radu. Ako se želi veća kohezija u celokupnom sokolskom radu, onda se ovi pravilnici moraju ukidati ili menjati. No o tome drugi put. Za sad ovoliko na postavljena pitanja.

Prof. M. Stanojević, župski prosvetar.

Zagreb

Izjava brata načelnika

O prilikama u našoj župi obzirom na tehnički rad mogao bi da kažem sledeće:

Kvantitet muškog i ženskog članstva je naglo porasao, a kvalitet se postepeno diže marljivim i predanim radom. Odnos svih naših pripadnika prema vežbačima bio je u 1930 godini 10921 : 4672 dakle 42, 7% svih naših pripadnika, a u 1931 godini 18000 : 9432 dakle, 52, 7%. Ove godine će možda broj pripadnika nešto pasti, ali postotak vežbača biće sigurno bolji, budući da gotovo sva društva i čete marljivo vežbaju.

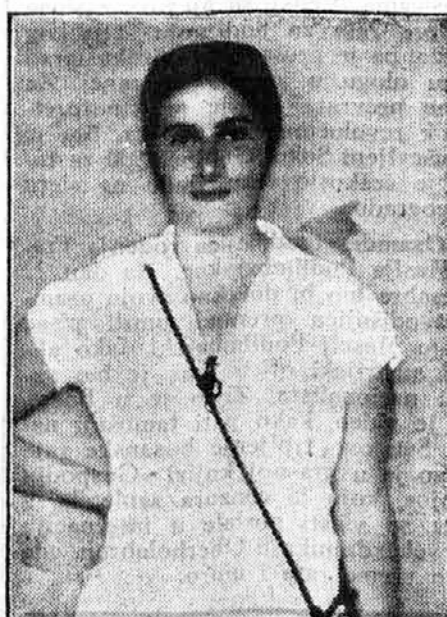
Svi naši vežbači — od dece do članova — mnogo se veše vežbi radi same vežbe i rado dolaze na satove vežbanja. Ustrajnost u radu je nešto slabija osobito leti za vreme ferija i se-

Brat Milan Janković, načelnik Sokolske župe Zagreb

zone kupanja (deca i naraštaj), a i zimi za vreme zabava (članovi, članice), i sezone skijanja. Često se opaža u vežbaonicama mlakost i prekidani rad, a uzroci tome leže u nikakvim ili nehi-gijenskim vežbovnim prostorima i vežbaonicama, u slabom prednjačtvu, u zastareloj metodi vežbanja i postupanja s današnjim članstvom, i u preopterećenosti članstva prevelikim zahtevima sa strane Saveza, župa, a i vlastitih svojih uprava (sletovi, javne vežbe, akademije, natecanja, tečajevi, izleti i t. d.). Držimo, da prema tomu glavni razlozi otežavanja rada leže u samoj organizaciji kao i izvan nje, a donekle i u nama samima, no to u manjoj meri.

Uspehi svih naših javnih nastupa u četama, društvima, okružjima i župi bili su vrlo dobri, a osobito onaj u Pragu. Općenito, koje nam je sklon, voli naše javne nastupe i ako prigovora loše sastavljenom programu, koji se katkada sporo odvija i zavuču do u mrak. Susedna sokolska društva i čete rado se međusobno posećuju i podupiru, pa je prema tomu interes za javne nastupe u samom Sokolstvu vrlo dobar.

Sestra Zora Janković, načelnica Sokolske župe Zagreb

Javne nastupe bi trebalo svakako reorganizovati i to u smislu današnjice. Kako bi to trebalo da bude za taj odgovor je ovde premalo mesta, no možemo spomenuti proste vežbe na koje se troši silno mnogo vremena i energije dok se nauče, a efekti kod masa, koji se time žele postići, često otpadaju, t. j. ne postizavaju se. Svakako bi trebalo da se broj javnih nastupa u svim našim jedinicama smanji jer su ti nastupi opasno breme za sve jedinice i kategorije. Prečestim nastupanjem gubi se pravi interes za taj najsvečaniji dan naših vežbača, a s tim pada i njegova odbojna važnost.

Priredivanjem različitih sokolskih tečajeva nastojali smo popraviti općenito stanje u župi, te je uspeh pojedinih tečajeva bio odličan, a općenito vrlo dobar. U poslednje vreme je održavanje tečajeva nešto zapelo usled slabih finansijskih prilika.

U obim Saveznim prednjačkim školama imali smo dosta naših članova i članica no korist od tih škola bila je vrlo malena i to s ovih razloga: 1) Što su tečajnici vrlo malo naučili. 2) Što im se nije dala prilika da posle svršene prakse u župi razvijaju svoju pravu sokolsku delatnost, jer su ostali u svojim malim selima iako je župa tražila njihov premeštaj u jače sokolske centre, gde bi došli do svog potpunog sokolskog izražaja. 3) Što su u tim školama dobili vrlo loš pojam o Sokolstvu usled nezgodnog ophođenja predavača s njima i stanovitog grupiranja samih tečajnika, i prema tomu su se vratili kućama rezignirani. I unatoč toga primili su se svi sokolskog posla iako s malo veselja, a mi smo nastojali da im podignemo volju i član našim metodama i radom.

Svest da je dobro prednjačstvo temelj naše organizacije potakla je sve naše jedinice da se pobrinu za uzgoj svojih prednjaka i prednjačica, a napose je na tom polju radilo oko 40 naših jedinica i to 25 društava i 15 četa. Ali unatoč toga još se uvek oseća nedostatak prednjaka u našoj župi, jer mnogi od njih ne rade i to s razloga, što je postupak prema njima u pojedinih jedinicama takav, da odbija prednjake od rada, što se društva ne brinu dostatno za prednjačstvo koje često mora da seli iz mesta u mesta »trbuhom za kruhom«, pa su u mnogim mestima onemogućeni u radu usled različitih mesnih prilika, što trgovci, obrtnici i upućee poslodavci, a Sokolstvu skloni ljudi, nerado uzimaju u posao naše ljude već rade nameštavaju strance, što je socijalna zaštita prednjaka u samoj organizaciji gotovo nikakova, što su političke prilike nesređene, pa se mnogi prednjak, da sačuva svoj kruh ne sme niti deklarirati kao Soko, a kamo li da radi kao prednjak, i što nas kompetentni faktori premalo zaštićuju.

Da se pitanje prednjaka povoljno reši držimo da bi trebalo prema njima postupati s mnogo više sokolskog takta, da ih se socijalno digno, da se srede političke prilike u zemlji, da se osnuju u župama posebni socijalni oteci za celokupno članstvo, a u tehničkom odboru napose za prednjačstvo.

Tehnički rad teče u našim jedinicama u potpunom suglasju s upravama odnosno prosvetnim odborima, a ako kada dode do kakvih nesuglasica to su te ponajviše lične naravi, što se braća iz uprave, a ne stručnjaci, vole često mešati u tehničke stvari ili što uprava premalo finansijski podupire tehničko delo, a katkada ga i ne razume.

Mi ćemo u našoj župi poduzimati tako zv. »leteće tečajeve« od 3 do 10 dana, uposlićemo što više celokupno prednjačstvo, a osobito članove T. O. podeliši rad na pojedine odele (sekcije) uz punu odgovornost pojedinca, stalno ćemo nadzirati rad društava i četa te menjati polaganu ali sigurno stare metode dosadašnjeg tehničkog rada. Na taj način, mislimo, da ćemo koristiti našem narodu za kojeg radimo i Sokolstvu.

Na sletu u Ljubljani sudelovaće naša župa u punom broju — tehnički spremna i sokolski oduševljena. A da nam to što bolje uspe vršićemo stalnu propagandu za slet i provesti štednju u svim svojim jedinicama i kategorijama.

Milan Janković, župski načelnik.

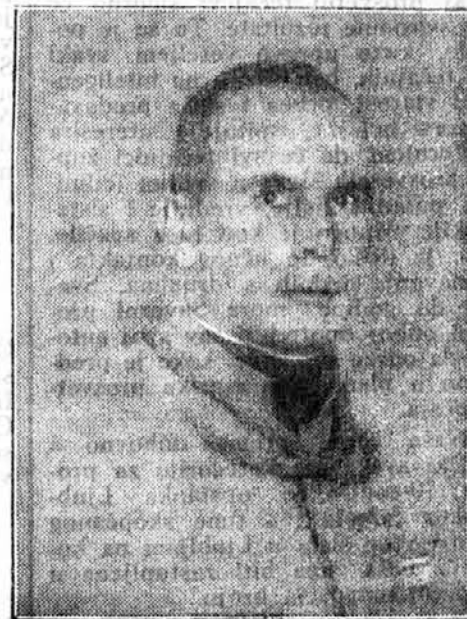
Izjava brata prosvetara

Sokolski prosvetni rad počeo je da se razvija u našem Sokolstvu po određenom sistemu i planu istom kako je osnovan Soko kraljevine Jugoslavije. To je naročito uočljivo ove godine, kad smo stupili u prvu godinu četirigodišnjeg plana za prosvetni rad. Taj plan nije ni prevelik, ni pretežak. Provediv je i dobro smišljen. Ako i neće biti proveden po svima župama u potpunosti, ipak će doneti vidljive koristi našem Sokolstvu koje, iako već prilično jako kolikoćom, u kakvoći još uvek ne zadovoljava. Ni zagrebačka ga župa neće provesti u celosti. Ima tome više razloga. Jedan je važan razlog, što je naša župa preogrromna. Imamo 141 jedinicu. Jedan bi razlog bio i taj, što naša župa u nepune tri godine ima sada četvrtog župskog prosvetara. Ako se pogleda broj 3 »Sokolske prosvete« iz ove godine videće se, da je od 10 statističkih tablica u Saveznom prosvetnom izveštaju kod Zagreba 7 tablica bez podataka. I to je jedan razlog. Mogao bih nabrojati još dalje redom, ali to ostavljam.

Kad bih hteo da govorim posebno samo o našoj zagrebačkoj župi obzirom na prosvetni rad, morao bih ući i suviše u pojedinosti, koje bi mogle tu i tamo da budu i neugodne. Rade sam se stoga odlučio da govorim općenitije, jer verujem, da iznajući pojedinosti ne bih koristio samoj stvari. U pojedinosti ću ući kod svog godišnjeg izveštaja.

Sigurno je jedan od najvažnijih i najglavnijih potreba za razvitak sokolskog prosvetnog rada duševni odgoj sokolskog članstva. Taj će se postići istom onda, kad budu sve jedinice imale svoje prosvetne odbore po-

punjene članovima, koji su i delom potpuni Sokoli. Ne koriste saveti, molbe i naredjenja saveznih i župskih prosvetnih odbora, ako društveni i četni prosvetari i prosvetni odbori niti ne pokušaju da bar jedan deo svega onoga izvedu. Glavna krivnja neuspeha prosvetnog rada pada na leđa društvenih i četnih prosvetara. Većina

Brat Adolf Stefan, prosvetar Sokolske župe Zagreb

prosvetara misli da udovoljava svojim prosvetarskim dužnostima, ako par puta na godinu održi koji govor pred članstvom. Dužnost je prosvetara da bude u dnevnom kontaktu s vežbačkim kategorijama, da ih dnevno upućuje i upozna sa sokolskim načelima. Najbolje je, ako je prosvetar i sam vežbač ili u najmanju ruku bio vežbač. Načelnik i prosvetar, prednjački zbor i prosvetni odbor morao bi biti jedna duša, jedno srce, koji zajedno i uporedo rade na telesnom i duševnom odgoju članstva, naraštaja i dece. Jednostranost u sokolskom radu je greška, svestranost je potreba. Općenito nam nedostaje prosvetara tehnički odgojenih i tehničara odgojenih idejno. Kad to postignemo, moći će uporedo da napreduje tehnički i prosvetni sokolski rad. To je problem kojega treba rešiti.

Najbolje i najzdravije sredstvo za rešenje toga problema jesu prednjačke i prosvetne škole i tečajevi. Trebalo bi samo u prednjačke škole i tečajeve staviti više idejnih, a u prosvetne škole i tečajeve više tehničkih predmeta. Najidealnije bi bilo, kad bi bila samo jedna vrsta društvenih, župskih i saveznih sokolskih škola i tečajeva, iz kojih bi izlazili prednjaci odnosno prosvetari već prema tome, kakvom bi se ispitu podvrgli. Obavezno bi bilo slušati sve predmete one prednjačkog i one prosvetnog karaktera. Ispit bi se delio u dvoje: prednjački i prosvetni. Pojedinač bi mogao da pravi i oba ispita. Možda i ne bi bilo to neprovedivo. Šta više verujem, da bi taj način održavanja škola i tečajeva manje stajao, jer ne bi bilo toliko potrebno. Smanjio bi se njihov broj u polovicu. Na taj bi se način moglo sve i temeljitije proučavati, jer bi se škole i tečajevi, radi manjeg broja, mogle održavati više dana nego li dosad. Osim toga svaki prednjak, koji bi svršio takav tečaj, bio bi sposoban da bolje vrši onu odgovornu stranu sokolskog rada, a svaki bi prosvetar bolje razumio potrebu tehničkog rada. Kad bi se uz to još zahtevalo od članova uprava društvenih i četnih, te župskih i saveznih odbora da i oni produ neku stanovitu sokolsku školu, sigurno je, da bi naše Sokolstvo krenulo brzim koracima napred. To bi sigurno dovelo do onog potrebnog sklada i suradnje između prosvetnih, tehničkih i upravnih sokolskih organa. Na taj bi način naša sokolska organizacija, valjda najjača organizacija u državi, došla i do jačeg izražaja, veće vrednosti i silnijeg ugleda.

Da se još osvrnem na prilog »Sokolskog glasnika« »Sokolsku prosvetu«. »Sokolska prosveta« je vrlo dobro redigirana i pokazuje zbilja svestrani i lep rad našeg Saveznog prosvetnog odbora. »Sokolska prosveta« ipak ne postizava onu pravu i potpunu svrhu, koju bi u puno većoj meri postizavala, kad bi bio drugi način izlaza. U prvom redu ne bi smela izlaziti u formi knjige, nego u formi novina. Osim toga ne bi smela, bar za sad još ne, izlaziti kao mesečni prilog, nego kao nedeljni prilog. No još najbolje bi bilo, kad bi sve ono što izlazi u »Sokolskoj prosveti« izlazilo u »Sokolskom glasniku«. Kod toga ne bi smelo biti označeno, ono što bi izašlo, nikako pod nekom naročitom prosvetnom rubrikom, jer se ne bi opet čitalo. Upravo sam se uvelike propitkivao kod raznog članstva, koje čita »Sokolski glasnik«, da li čita i »Sokolsku prosvetu«. Može se reći, da sam upravo od sviiju dobio negativan odgovor. Ova forma, u kojoj izlazi »Sokolska prosveta«, koliko je i praktičnija od »Sokolskog glasnika«, može se lakše spremati, čini ipak utisak nekog skroz službenog lista, za koji se misli, da ga moraju čitati samo šefovi. S te formalne strane ne zadovoljava »Sokolska prosveta«. Ta opet for-

malna strana deluje da njezin uticaj nije dovoljan. Najbolji je dokaz tome, da ono što se naredi preko »Sokolskog glasnika« bude puno bolje i općenitije provedeno nego li ono što prođe »Sokolskom prosvetom«.

Ne može se reći, da ipak i uz sve ove primedbe, nije prosvetni sokolski rad u velikom napredovanju. Na pr. župski prosvetni tečajevi sigurno će imati ogromne rezultate. Tu se je pokazalo, kako upravo veseljem svaki onaj tečajnik, bez obzira na inteligenciju i starost, prima i sluša predavača, pravi beleške, ispituje i interesira se. Verujem, da će svi tečajnici župskih prosvetnih škola u svojim jedinicama poradići življe, vrednije i sistematskije. Mnogo je kod toga značilo, da se je došlo do ličnog kontakta i upoznavanja jednih s drugima. Svakako do godine mora Savezni prosvetni odbor upotrebiti sav svoj autoritet da održe sve župe, kako je predviđeno u planu, dva župska prosvetna tečaja.

Naša župa sprema duhovno i tehnički sve svoje kategorije za proslavu 70-godišnjice opstanka Ljubljanskog Sokola i s time skopčanog Pokrajinskog sleta u Ljubljani na kojem će naša župa biti zastupljena u najvećem mogućem broju.

Adolf Štefan,
župski prosvetar.

Ispravak

U našem izveštaju o otvorenju Sokolske izložbe, objavljenom u 46 broju našega lista od 18 o. m. na str. 3 u prvom stupcu pri opisu obilaska župskih odeljenja izložbe od Nj. Vel. Kralja objavljeno je, da je Nj. Vel. Kralja u ime župe Bjelovar dočekao i pozdravio br. dr. Sondić, što u stvari ne stoji, već je Nj. Vel. Kralja dočekao i pozdravio II zam. župskog starešine br. Franjo Pušić iz Vitrovice, što ovime rado ispravljamo. — Ur.

Iz telovežbačkog sveta

NOVA UPRAVA SAVEZA BUGARSKIH JUNAKA

Kako smo već javili, savez bugarskih Junaka održao je svoju ovogodišnju glavnu skupštinu u Gornjoj Orehovići u avgustu, gde je birana nova savezna uprava i na kojoj je zaključeno, da će se naredna skupština održati u Čustendilu u bugarskoj Makedoniji. Pretstavnikom je biran D. Lazov, koji je već pre nekoliko godina bio predsednik organizacije Junaka, ali je na gl. skupštini u Vidinu morao da odstupa zbog svojeg slovenskog mišljenja. Za njegovog zamenika biran je G. Vasiljev i dr. N. Stojanov, za tajnika Nikola Gladniški, za blagajnika G. Stoimenov, za članove uprave dr. Minev, V. Kocov, za urednika lista »Zdrave i sila« dr. Stojan Čakov. Skupština je dalje izabrala za načelnika I. Bureša, a za članove starešinstva još P. Jakimova, Ivana Bejkova, Gavrila Stojeva i inž. Nikolu Nikolajevića.

Posle glavne skupštine opet je izdan prvi broj saveznog glasila »Zdrave i sila«, u kome je oko 10 strana posvećeno uspomeni nedavno umrlog prvog starešine saveza Junaka Stojana Zajimova. O umrlom piše i redakcija lista, dalje starešina Lazov, Ljuben Danajlov i t. d.

ZANIMLJIV SLUČAJ NA OLIMPIJADI U LOS ANĐELESU

»Lidove Novine« iz Brna pišu: Poznati švicarski takmičar na spravama Mic (Miez) objavljuje u »Sport. novinama« koje izlaze u Cirihu, veoma zanimljive stvari koje su se odigrale za kulisama prilikom gimnastičkih natjecanja na Olimpijadi u Los Anđelesu i isto tako razjašnjuje praksu pri sudenju na međunarodnim utakmicama uopće. Mic napustio je daljnje takmičenje na Olimpijadi baš s razloga, što je uvideo pristranost suda, koji je bio sastavljen od jednog Američana, Italijana i Mađara. Kod prostih vežbi dobio je Mađar, takmičar Pele, od tri suca, kojima je predsedao mađarski sudija, svega 28.6 bodova, a Mic samo 28.3 boda. Kako se se pristrano sudilo dokazuje i sudenje pojedinih sudaca: američki sudija dosudio je Micu 9.7 bodova, Italijan 9.6 bodova a isti pak sudije dosudili su Mađaru Pele 9.2, odnosno 9.4 bodova — obojica dakle više Micu nego Pelemu. Odlučio je međutim treći glas mađarskog suca, koji je ocenio svojega zemljaka s punim brojem bodova, dakle sa 10, a Mica samo s 9 bodova. S tog razloga Mic je zahtevao reviziju presude, što mu je mađarski sudija kao

predsednik žirija prosto odbio. Radi toga Mic je ostupio od daljnjeg takmičenja, da time — žrtvujući i svoju pobjedu — pokaže, kako je stanje sudenja na međunarodnim utakmicama neodrživo. List švicarskih gimnasta potpuno se slaže s člankom svog gimnaste Mica te dodaje još i ovo, da treba veoma žaliti što oficijelni organi Olimpijade nisu nastojali sa svom energijom da se prestane s ovakvom nečuvnom i opće poznatom nepravdom. — Sokolski glasnik već je pre nekoliko meseci u jednom svom članku od br. Macanovića upozorio, kako je dosadašnja sudska praksa na međunarodnim utakmicama potpuno neispravna i veoma štetna i za same utakmice.

FINANCIJSKI USPEH III BALKANSKE OLIMPIJADE U ATENI

Dok su sve dosadašnje balkanske Olimpijade, prva i druga u financijskom pogledu završene sa znatnim deficitom od preko 100.000 drahma, treća Olimpijada, koja je održana ove jeseni, pokazuje u financijskom pogledu višak od nekih 400 tisuća drahma.

IZ SAVEZA ŠVICARSKIH GIMNASTA

Kako je na poslednjoj skupštini Međunarodne gimnastičke federacije, koja je održana za vreme sleta u Pragu, njenim načelnikom biran bivši načelnik Igenen (Huguenin) to se je definitivno zahvalio na mestu načelnika švicarske saveza. Savez već sada radi na osnovu novih pravila. Prezidij saveza održao je već nekoliko sednica, na kojima je među drugim donešena i odluka da se stvori jedan savez gimnastičara-smučara te da se sve smućanje, što se tiče metoda i sprovanja, postavi na jedinstvenu bazu. Isto tako odlučeno je da se mora za katoličke gimnaste u njihovim krajevima preduzeti način javnih nastupa, da ne bi prečio spunjavanje njihovih verskih dužnosti.

OLIMPIJSKI STADION U BERLINU

Kako je već donešena odluka Međunarodnog olimpijskog odbora da se naredne olimpijske igre održe u Berlinu 1936. godine, nemački otekar spomenutog odbora pristupio je već pripremanju za ovu veliku svetsku priredbu. U prvom redu bilo je potrebno da se reši pitanje odgovarajućeg stadiona, gde bi se mogle obaviti utakmice u svim granama Olimpijade. Arhitekta Marh izradio je u tom pogledu veoma pedesne nacerte za oko 83.000 mesta, i to za 30.000 sedišta i oko 53.000 mesta za stajanje. U stadionu biće 1500 mesta i za informativnu novinarsku službu, i sve što je za tu svrhu potrebno, kao telefoni, brzjavi, radio i t. d.

GRADSKI UREDI ZA TELESNI UZGOJ U NEMAČKIM GRADOVIMA

U svim većim gradovima Nemačke postoje posebni uredi za telesni uzgoj naroda, a koji u životu njihova naroda igraju važnu ulogu. Oni su naime nekakva veza između školskog uzgoja i telesnog uzgoja, koji vrše pojedina gimnastička i sportska društva. Glavna je njihova briga da se omladina, koja svrši škole, svrsta u razna odgovarajuća društva, te da se time ne prekine njezin telesni uzgoj i da ostane ta omladina telesno i duševno jaka. Pored toga ovi uredi čine predloge za podizanje letnjih vežbalista, plivačkih bazena i vežbaonica, vrše nadzor nad stanjem u tim vežbaonicama i t. d. Iz navedenog možemo videti koliko važnosti polaze inostranstvo na telesni uzgoj svojih građana, pa je zato opravdano da i mi Jugoslaveni na ovom polju ne zaostajemo za velikim narodima.

NEMAČKI TURNERI U POLJSKOJ

I ovo je jedan dokaz slovenske trpeljivosti prema Nemcima u slovenskim državama. U Poljskoj naime postoji poseban nemački telovežbački savez pod nazivom »Dojčce Turneršaft in Polen«, koji se deli u dve župe sa 47 društava i 6031 pripadnikom. U prvom župi udružena su sva društva, koja rade u poznatijoj i pomoranjskoj pokrajini, a u drugoj udružena su telovežbačka društva u Poljskoj Sleskoj. Vlastitu vežbaonicu imaju dva društva, a vlastito letnje vežbaliste jedno društvo. Savez izdaje svoj list jedanput mesečno za oko 2000 pretplatnika. Među pripadnicima ima 686 dece do 14 godina i 983 članica i devojaka.

KO JE PRVAK TURNERA NA SPRAVAMA?

Kako javlja »Dojčce Turncajtung«, održane su u Berlinu 12 i 13 novembra savezne utakmice na spravama za državno prvenstvo, koje su bile četvrte

po redu u ovoj struci. Najpre su održane utakmice po svim župama, nakon toga takmičili su se najbolji župski prvaci u pojedinih pokrajinama za prvenstvo dotične pokrajine, dok je konačna utakmica za prvenstvo saveza održana u Berlinu uz učešće 22 prvaka a pred više od 7000 gledalaca. Natjecanje vršilo se je u vežbama na vratilu, razboju, konju te u prostim vežbama, dok na karikama nije održano. Prvak postao je turner Traj (Trey) iz društva Krajcnah.

100 godišnjica gimnazije u Kragujevcu. U Kragujevcu vrše se velike pripreme za jednu retku i značajnu svečanost — za proslavu 100 godišnjice kragujevačke gimnazije, koja je prva srpska gimnazija na teritoriji bivše kraljevine Srbije, onda još u pola zavisne kneževine.

40 godišnjica splitskog Narodnog kazališta. Gordi naš Split na Jadranu ove godine slavi i još jedan drugi značajni jubilej pored onog, kada je pred 50 godina istrigao iz italijanskih ruku općinsku upravu. Nakon ove nacionalne pobjede i nakon porasta broja narodne inteligencije u Splitu pokročilo se još za jedan korak dalje, pa je pre 40 godina osnovano i Narodno kazalište, i time se je naš tamošnji narod osamostalio i u umetnosti.

Ovogodišnji dobitnici Nobelove nagrade za literaturu. Ove je godine podeljena Nobelova nagrada za najbolje literarno delo slavnog engleskom piscu John Galsworthy-u za delo »Forsytesag«. Čim je objavljen njegov izbor, izbio je u Švedskoj protest mladih švedskih pisaca, koji su se zauzimali da se ova nagrada podeli ruskom piscu Maksimu Gorkome, koji je ove godine proslavio 40 godišnjicu svog literarnog rada.

Jugosloven član američke geodetske ekspedicije na Bahamskim otocima. Američki list »The Eveleth Clarion« donasa iscrpan izveštaj o geodetskoj ekspediciji na Bahamskim otocima, koja je svojim proučavanjem došla do rezultata, da su ovi otoci vrhovi velikog gorskog sistema koji je propao u more. Među najviđenijim članovima ove ekspedicije ubraja pomenuti list i američki Jugosloven naučnjak Josipa Lušina, sina iseljenika Antona Lušina.

Kongres nacionalnog radništva. U Beogradu dne 20 i 21 nov. održan je kongres nacional. radničkih sindikata, na kojem je iznešena potreba za stvaranjem jake fronte nacionalnog radništva, nadalje zahtev da se pre svega zaposli naše radništvo a da se otpuste nepotrebni stranci. Posebice pak su donešeni važni zaključci glede fondova za podupiranje besposlenih članova.

† Dr. Karel Viškovsky. 20. novembra umro je u Pragu odlični češki političar i narodni borac brat dr. Karel Viškovsky, dugogodišnji ministar i ministar vojske u poslednjoj Udrzalovoj vladi. Pokojnik rodio se godine 1868 u Sušicama. Velike su njegove zasluge već pre rata za podizanje seljačkog staleža, pa je prešavši u politiku igrao važnu ulogu u agrarnoj stranci. Za vreme prevrata bio je prvi potpredsednik revolucionarnog saveta. Bio je i oduševljeni Soko. Godine 1930 zastupao je češkoslovačku vladu na sletu u Beogradu.

Osamdesetogodišnjica rođenja Frana Maslja Podlimbarskog. Na dan 22 novembra bio bi dočekao svoju osamdesetogodišnjicu prerano umrli pisac Franjo Maselj Podlimbarski. Iako aktivni austrijski oficir ipak je bio vatrene nacionalista. Živio je u Bosni, gde je video, kako pati tamošnji narod. Sve ovo trpljenje bosanske raje opisao je u krasnoj knjizi »Gospodin Franjo«, koju je cenzura zaplenila, a njega su vlasti poslale u internaciju kao veleizdajnika u Oberholabrun, gde je za vreme rata i umro.

DR. FRANC DERGANČ: BORBA ZAPADA IN VHŽODA

Ob stoletnici Tirševoga rojstva, Ljubljana 1932. Tisak i naklada Učiteljske Tiskare.

Izašlo je upravo iz štampe (na slovenačkom) ovo krasno delo uglednog ljubljanskog lekara i poznatog filozofskog pisca i pesnika, br. dr. Franca Derganca. Ovo delo, koje je autor po-

svetio »idealnome prvoborcu Sokolstva i Slovenstva, bratu Engelbertu Ganglu«, u našoj literaturi uopće, pogotovo znanstvenoj, a u sokolskoj naročito, predstavlja jedan nov prilog retke vrednosti. Mi ćemo se nešto potanje naknadno osvrnuti na ovo krasno delo, a samo ćemo ovde toliko pripomenuti, da je ono, sa sokolskog gledišta, jedan od najlepših priloga, literarnih uopće, kojim je počašćen spomen stogodišnjice Tirševog rođenja.

Delo je razdeljeno u tri dela: na predgovor, koji obuhvata poglavlja: Subjektivna i objektivna psihologija; Razvoj čovečje duše; Germanska plemenska filozofija; Slovenska duša i

Tirš. — Drugi deo, pod naslovom: Zapadno-evropska i sokolska eugenika, obuhvata poglavlja: Uzroci svetske socijalno-ekonomске krize; Eugenika u Engleskoj i Americi; Francuska rasna filozofija i nemačka eugenika; Češki filozof i organizator dr. Miroslav Tirš; Tirševa psihogeneza. Osnovni principi Tirševe filozofije i eugenike. — Treći deo, pogovor, obuhvata poglavlja: Subjektivna filozofija Zapada; Propast zapadnog skepticizma i materijalizma, Objektivna filozofija Slovena; Pobjeda objektivne filozofije bratstva.

Najtoplije preporučamo. — Cena Din 12.—

Župa Beograd

SOKOLSKO DRUŠTVO ARANĐELOVAC

Prvi prednjački tečaj.

Naše društvo, koje je osnovano 1923 godine, radilo je do sada pod raznim nepovoljnim okolnostima pošto nije imalo svojih krova. Celokupan rad uprave sa starešinom br. Androm Milovanovićem na čelu, kretao se oko prikupljanja materijalnih sredstava da bi se sazidao Sokolski dom i time omogućio uspešan i pravilan tehnički i prosvetni rad.

Posle velikih napora pristupilo se prošle godine zidanju doma. Sa sredstvima, kojima je društvo raspolagalo i izvesnom sumom kojom se društvo zadužilo, uz garanciju pojedinih članova uprave, dovršena je unutrašnjost vežbaonice sa pozornicom i svlačionicama i time je omogućen neprekidan i uspešan rad.

Dosada je celokupan tehnički rad i vodstvo svih odeljenja vodio sam načelnik društva br. Josip Grušovnik. Kako je s prevelikim radom bio preopterećen to se već u više mahova pripremalo osnivanje prednjačkog zbora, ali to je bilo vrlo teško privesti u delo, pošto u ovom mestu nije bilo dovoljno sposobnog članstva, a ranije nije bilo ni prostoriya. Sada, posle više napora, društvo je odlučilo da održi svoj prvi prednjački tečaj, kako bi se izvesnom broju članstva dala osnovna uputstva za tehnički rad u društvu.

Prvi društveni prednjački tečaj održan je od 11 oktobra do 10 novembra o. g. u našem Sokolskom domu. Predavanja su se držala svakoga dana od 8 do 11 časova u več. Voda tečaja bio je župski putujući prednjač br. Feodor Gopurenko, a pored njega predavači su bili još i načelnik društva br. Grušovnik i prosvetar društva br. dr. Milan Budimirović.

Tečaj je redovno posećivalo i završilo 8 članova i 4 članice, koji su s najvećom voljom pokazali istrajnost u radu. Po završenom tečaju obrazovan je prednjački zbor, kako bi se u njemu i dalje usavršavali i praktično upućivali u društvenom tehničkom radu.

Nadamo se, da će ova naša braća i sestre dalje raditi s punom voljom i odazvati se dužnostima, koje od njih očekuje Sokolstvo.

B. Gr.

Župa Ljubljana

SOKOLSKA ČETA V NOVIH SELIH

Dne 13. novembra t. l. je priredila novoustanovljena Sokolska četa v Novih Selih v državnih narodnih šoli v Banjaloki pri Kočevju zelo dobro uspelo prvo sokolsko predavanje. Predaval je br. šolski upravitelj Eržen France o »Tyrševem Sokolstvu«, v katerem je jasno orisal kaj je Sokolstvo, kaj hoče ter njega cilji. Domači in okoličani so napolnih šolsko sobo do zadnjega kotička ter z zanimanjem sledili izvajanjem br. predavatelja. Po predavanju pa je sledilo vpisovanje novih članov. Želeti bi bilo, da se vpišejo v Sokola tudi dekleta!

Župa Maribor

SOKOLSKO DRUŠTVO BELTINCI

Dne 13. XI. in 20. XI. 1932. je vporizorilo naše društvo v prostorih brata Zemljiča štiridejanko »Srenja«.

Igra sama je vzgojnega pomena, duševni nivo za našo publiko dokaj visok, vendar je dosegla željeni uspeh, kar je predvsem zasluga igralcev, ki so

se poglobili v svoje precej težke vloge.

Publika, ki je častno zasedla dvorano je čutila, da diha z odra pravo življenje — zato tudi ni štedila z aplavzom in dala s tem priznanje marljivim igralcem.

Posebno je treba omeniti Dano (S. Kosović), ki je podala svojo vlogo naravno — nepriljeno. Enako pohvalno je nastopal Lovro (br. Šilovinc), ki je s svojim nastopom frapiral gledalce. Tudi vsi ostali igralci so rešili častno svoje vloge — in jih podali takorekoč brezhibno, dasi je bilo treba premostiti tudi dokaj težke periode.

Pokazali so, kako važno kulturno nalogo vrši dramatični odsek med narodom, in tako utira pota Sokolu, ki vedno bolj smelo razgrinja krila nad najsevernejšim delom naše domovine. Treba bo se premagati sicer nekaj tehničnih ovir, vendar z resnim delom bodo tudi te težkoče premagane.

Moralni uspeh je dosežen, zato vztrajno naprej! Zdravo!

Župa Novi Sad

TRODNEVNI TEČAJ ZA PROSVETARE ŽUPE

(Utisci)

Uprava našeg Sokolskog društva izrazila je bila želju, da i ja kao slušačica posetim trodnevni tečaj za prosvetare, koji je održan u Novom Sadu 6, 7 i 8 novembra o. g.

S jedne strane mnogo sam se radovala što mi se ukazuje prilika, da u centru naše župe i iz usta naših sokolskih prvaka saberem sva uputstva koja su neophodno potrebna za uzvišenu prosvetarsku dužnost. Ali, kada sam pogledala raspored i obim predavanja na tečaju, zahvatilo me je strah. Nesvesno sam zauzimala stav kritičara, procenjujući količinu i vrednost svoga znanja, odnosno neznanja, predviđenog za pomenuti tečaj. Pa kada sam još uzela u obzir i svoje doba starosti i svoj spol, moje raspoloženje i strah uzimali su veće razmere. Obuzeta takim raspoloženjem moje oduševljenje za odlazak na tečaj počelo je da koleba. Priznajem, da je kroz ovo kolebanje probijala i svest o dužnosti prema sebi samoj, prema svome spolu, koja je kulminirala kada sam pomislila na ono poverenje, koje je polagala u mene uprava našeg društva, šaljući me na ovaj tečaj. Ova svest je pobedila i ja se reših da tečaj posetim.

S takim duševnim raspoloženjem stupila sam 6 novembra u sokolanu Sokolskog društva Novi Sad, gde se imao održati prosvetni tečaj.

»Zdravo sestoro! Iz kog si mesta?« — Ovaj pozdrav i interes za moju ličnost, a koji je sletao u usana braće i sestara, uliše mi neku sigurnost i poverenje. Tog trenutka osetih neku prijatnu domaću okolinu. Kroz telo mi je prostrujala neka milina, jer sam bila svesna, da se nalazim među svojim, među svojom braćom i sestrama, koji su uvek spremni da me pomognu, zaštite i upute, ako bi se za to ukazala potreba.

S napregnutom pažnjom pratila sam svaki pokret i svaku izjavu braće predavača i braće i sestara slušalaca ovog tečaja. Na horizontu moje svesti odbijali su se samo svetli i topli zraci oduševljenja za sve ono što me je opkoljavalo, što vidih i čuh. Moja duša plivala je u radosti i sreći što prisustvujem ovom tečaju.

Suvišno je mislim da iznosim ono o čemu se sve predavalo na ovom tečaju. To su bile ideje, čiji srž poznaje svaki Soko i Sokolica. Samo moram da istaknem, da su se te iznošene ideje i misli redale kao niz uglačanih bisera. U tom nizu svaka je reč svetlela dijamantskim sjajem, a odjekivala u našoj duši kao najdragoceniji duhovni metal.

Sokolske zastave

izradjuje najjeftinije ili poledine delove

JOSIP HAFNER

UMETNO VEZENJE • KOVINSKA INDUSTRIJA LJUBLJANA, PRISOJNA ULICA 5 TABOR

Metalni proizvodi: lusteri, armature itd. po vlastitim ili pripislatim nacrtima. — Srebrjenje jedaceg pribora i ostalih metalnih proizvoda, pozlate itd. najsavesnije i najjeftinije.

Braća predavci sa svojim predavanjima uzneli su nas u više nematicke sfere, sfere najšireg i najpotpunijeg altruizma, gde su sokolske ideje živele u punom sjaju i lepoti nacionalne i opšte čovečanske pravičnosti.

Bura aplauza, kojim se odavalo priznanje bratu predavaču, za trenutak nas je spustila na zemaljsko materijalno tlo, s koga nas je drugi predavač na lakim sokolskim krilima odneo u taj divni svet snova sokolske budućnosti.

Ovom tečaju prisustvovalo je 30 braće i 8 sestara. Priredila ga je župa Novi Sad o svome trošku. Treba ovde priznati i to, da je hrana bila snažna i u dovoljnoj količini, a stan u higijenskom pogledu odličan.

Duša ovoga tečaja bio je župski prosvetar brat Marić, koji je svaki trenutak iskoristio, samo da što više i duže bude s nama. Pored njega, i ostala braća predavači i priređivači ovoga tečaja zaslužuje našu bezgraničnu zahvalnost.

Mi smo se vratili svojim kućama bogatim znanjem, tačnim i jasnim radnim programom i oduševljenjem za širenje dobrovoljnog sokolskog pokreta.

U znak priznanja zavetujemo se, da ćemo nastojati da Sokoli i Sokolice naših jedinica svoj život i rad podese tako, kako bi i u sokolani i van iste bio u skladu s nacionalnim potrebama, a u duhu Tirševog svoslovenskog i opštečovečanskog evanđelja. Zdravo!

Vukosava J. Stajić, Srbobran

Župa Osijek

ODLAZAK BRATA DRAGUTINA DEPRATA

Tajnik i jedan od osnivača Sokolskog društva u Durdenovcu, brat Deprato, premešten je po potrebi službe u Novi. Uz brata B. Sandorova, o čijem odlasku govorimo na drugom mestu, odlazi i brat Deprato iz ove župe, ostavljajući tim i svoje društvo, u kom je bio među prvima nosilac sokolske misli, i župski prosvetni odbor, s kojim je bio u stalnoj vezi. Sokolsko društvo Durdenovac održalo je uoči bratova odlaska svečanu sednicu, na kojoj je starišina društva, brat D. Radanović, predložio da se bratu Depratu iskaže

najtoplija blagodarnost i priznanje zapisnički, što je odbor jednoglasno prihvatio. Na oproštajnoj večeri, posle sednice, s bratom su se oprostili načelnik Sokolskog okružja brat Mogo-rovčić i okružni prosvetar brat Veček pa durdenovački načelnik opštine, što pokazuje koliko je brat Deprato bio od vrednosti i u svom društvu i u svom mestu. Mi verujemo, da će brat Deprato i u Novom, i pokraj premeštaja, ostati agilan Soko. U to ime kličemo mu: Zdravo!

SOKOLSKO DRUŠTVO OSIJEK

Da bi svoje članstvo i naraštaj što bolje pripremila za proslavu 1 decembra, Sokolsko društvo Osijek g. g. priredilo je niz predavanja iz raznih oblasti Sokolstva. Prvo takvo predavanje održao je brat dr. Ilija Mamuzić o temi: Idejni osnovi Sokolstva, 29 oktobra; drugo brat Viktor Ladenhauzer o temi: Važnost telovežbe u Sokolstvu, 5 novembra; treće brat Ivo Maričić o temi: Historija jugoslovenskog Sokolstva, 12 novembra; četvrto brat Aleksandar F. Staneti o temi: Prosvetni rad u Sokolstvu, 19 novembra. Predavanja su se držala svake subote od 17 do 7 sati uveče, odnosno od 18 do 8, ali nisu bila posećivana u meri u kojoj bi trebalo da se posećuju. Obično je bilo slušalaca 80 do 100, što je malo prema broju članova i naraštaja Sok. društva Osijek.

SOKOLSKO DRUŠTVO PETROVCI

U nameri da dođe do svog doma, Sokolsko društvo u Petrovcima obratilo se molbom na svoje općinsko poglavarstvo za jedan deo zemljišta u općinskom dvorištu, na kom bi se sagradio Sokolski dom. U nedavnoj svojoj sednici općinsko poglavarstvo je odobrilo molbu, i tako ovo Sokolsko društvo treba sad da sakupi još materijal za gradnju doma.

SOKOLSKO DRUŠTVO TENJA

Na poziv Sok. društva Tenja organizovao je ZPO u nedelju 30 oktobra predavanje o trezvenosti u Tenji. Predavanje je, zaslugom brata V. Miterka, bilo vrlo dobro posećeno. Sastanak je otvorio predsednik ZPO, brat A. F. Staneti, pozdravivši prisutne, posle čega su govorili o trezvenjstvu g.

dr. L. Kravs i brat M. Vakanjac, izvestilac ZPO za trezvenost. Po svršenim predavanjima osnovan je otesek za trezvenost, u koji su ušli: Gojko Dočić kao čelnik, Boško Kulović kao zamjenik, Vas. Miterko kao tajnik, Milan Kovačević kao domaćin i još 4 brata i 1 sestra kao članovi oteška.

SOKOLSKO DRUŠTVO SLAV. POZEGA

Dana 13 oktobra odigrala su Sokolska društva Osijek g. g. i Slav. Požega međudruštvenu utakmicu u odbojci u Požegi. Osječani su nastupili sa 1 postavom naraštajaca i 2 postavne članova. Požesani sa 1 postavom članova Prvu utakmicu održali su članovi društava sa rezultatom 1 : 1; drugu članovi

iz Požege sa naraštajcima iz Osijeka sa rezultatom 1 : 1. Odlučna, treća igra nije odigrana ni u jednom slučaju, nego se uzela u obzir diferencija bodova. U finalnoj utakmici pobedili su Požesani sa rezultatom 2 : 0. Ova pobjeda je bila zaslužena. Publike, koja se u Požegi mnogo više interesuje za odbojku nego u Osijeku, bilo je oko 200. Disciplinarni i red bili su na visini, kako i dolikuje sokolskim utakmicama. Kiša, koja je ceo dan padala, mnogo je smetala i igri i poseti.

SOKOLSKO DRUŠTVO SLAV. BROD

Sokolsko društvo Slavonki Brod, nemajući u svom mestu narodnog univerziteta, drži popularna predavanja iz različitih oblasti u svojoj sokolani.

Da bi gradanstvo, kao i članstvo, bilo što bolje informirano o namerama Sokolskog društva, kao i o ulozi i zadacima Sokolstva u našem narodu, brat T. Ž. Ilić napisao je u broskoj Jugoslavenskoj slozi« lep članak pod naslovom »Brodski Sokoli na poslu« sa motom dra. Miroslava Tirša: »Učimo se služiti svome narodu, jer je to najveća i najlepša naša zadaća«. Prvo predavanje održao je br. dr. J. Šilović, ban u miru; druga će slediti, i ta predavanja treba da upoznaju sve sokolske pripadnike, kao i one slušaoce sa sokolskom mišlju, sa našim nacionalnim, zdravstvenim, ekonomskim, kulturnim, vaspitnim i drugim pitanjima. Predavanja se drže svake nedelje od 6 do 7 u sokolani. Želimo Sokolskom društvu u Brodu najlepši uspeh!

Okviri — Slike — Okvirjenje slik

Najnoviji vzorci okvirov! Velika izbira!

Knjigoveznica

izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela

Solidno delo! Cene zmerne!

Maško Pogačnik — Ljubljana

KONGRESNI TRG 12 • POLEG LEKARNE BAHOVEC

TRGOVAČKA TISKARA

V. G. KRALJETA

SUŠAK, STROSSMAYEROVA BR. 7

UTEMELJENA G. 1890.

IZVADJA SVAKOVRSNE

TISKARSKE RADNJE

BRZO, ČISTO I SOLIDNO

Smučarski loden

v modri in rjavi barvi po 60, 90, 110, 135, 190 in 220 Din

n u d i t v r d k a

Franjo Majer • Maribor

Mestni trg št. 9

PINTER i LENARD

MARIBOR

veletrgovina z železnino in zimsko-sportnimi potrebščinami

TELEFON 2262

SOKOLSKE STRUNJAČE ZA GOMBANJE OD KOKOSA

jesu najbolje, trajne, elastične i nesklizli!

KOKOSOVİ ČILIMI za hodnik i druge prostorije. **OTIRAČI** za noge od kokosa trajni, praktični i jeftini.

Proizvada:

TKAONICA KOKOSA — SARAJEVO

Dobije se u svakoj boljoj radnji!

Trgovina sokolskih potrepština i krojačka dvorana

Grga Horvatek

Dobavljač Saveza Sokola kralj. Jugoslavije

ZAGREB

FRANKOPANSKA ULICA 9

izradjujem sve vrste propisanih sokolskih svečanih i vježbačkih odijela, za sve kategorije muško i žensko članstvo. Prodaja svih sokolskih potrepština uz vrlo umjerene cijene. — Robu razšiljem pouzecom. — Vanjskim društvima obavljam brzu otpremu.

Najpovoljnije nabavljate kupujući izravno kod proizvođača!

Zatražite stoga najhitnije naš novi zimsko-sportski cijenik!

Potpune opreme za skijače uz najniže cijene!

PRVA JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJA ŠPORTSKIH PROIZVODA

M. DRUCKER • ZAGREB, ILICA 39

»Spomen - kline«

Eksera za osvećenje sokolske zastave najbolje i jeftino izradjuje **MIRKO ŠMAT, graver Beograd, Terazije 1**

GRAVIRANJE ŠTAMPILJE ETIKETE

izraduje solidno i tačno GRAVERSKI ZAVOD **SITAR & SVETEK**

LJUBLJANA SV. PETRA ČESTA ŠT. 18

KLIZETE svih vrst po fotografijah ali i rucnih. Izvode se najsolidnije. **KLIZARNA ŠT. DEU LJUBLJANA-DALMATINOVAC**

Suhe jedilne gobe kupuje **SEVER & KOMP. LJUBLJANA**
Rukotvornica **TAMBURA I. VARDIAN SISAK 6** preporuča kao stara radnja svoje najbolje tambure. Cenic na zahtjev badava!

Dse ČESAR SI ŽELITE

iz strokovne literature

V POGLEDU NAJNOVEJŠIH ZNANSTVENIH PRIDOBITEV IN DOGNANJ

iz leposlovja, znanosti

in umetnosti vsej panog

DOMACEGA IN VSEGA INOZEMSKEGA KULTURNEGA SVETA

d o b i t e

TAKOJ PO ZAHTEVI CENIKOV IN PROSPEKTOV IN PO NAROČILU

v Učiteljski knjigarni

TELEFON 33-97 **Ljubljana** TELEFON 33-97

Francišškanska ulica 6

Mestna hranilnica v Novem mestu

Pupilarno varen denaren zavod. Ustanovljen l. 1894. Pod trajnim državnim nadzorstvom. Sprejema hranilne vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po naugodnejši obrestni meri. Za hranilne vloge jamči mestna občina Novo mesto z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

ИНДУСТРИЈА СОКОЛСКИХ ПОТРЕПШТИНА БРАНКО ПАЛЧИЋ • ЗАГРЕБ

Добављач Савеза Сокола краљевине Југославије Краљице Марије 6
Бројофни наслов: „Трикотажа“ Загреб • Телефон интерурбан 26-77

Израђујем све врсте соколских потрепштина за јавни и излетни наступ свих категорија нашег чланства и то тајно према пропису Савеза Сокола краљевине Југославије. Слике у оригиналним бојама прописних одела налазе се у књизи „Организација Савеза СКЈ“. — Захтевајте ценике и прописне. — Цене врло умерене, а за точну и солидну изработку јамчим.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА ДУШАН Ђ. САВЧИЋ

БЕОГРАД, КРАЉА АЛЕКСАНДРА БР. 100

Има леп избор све гвожђарске и фарбарске робе, окова за грађевине, ексера, гвожђа, плеха црног и поцинкованог, плавог посуђа, кровне хартије, теро смоле, фирнајза, фарбе, лака и четка. Врата за керамику и све сорте сијалица

Preporuča Vam se

SLAVIJA

jugoslavenska osiguravajuća banka d. d. da Vas osigura proti štetama na Vašem imanju (zgradama, kućnom nameštaju, automobilima itd.) i na životu (usled nesreća, smrti itd.). Osigura Vam i pogrebne troškove.

Podružnice:

Centrala: **LJUBLJANA** Gosposka ulica 12 Tel. 2176 i 2276

BEOGRAD, Prestolonaslednikov trg
ZAGREB, Zrinjski trg
SARAJEVO, Vojvode Stepe obala
OSIJEK, Radićeva ulica
NOVI SAD, Šafarikova ulica
SPLIT, Tartaglija ulica

Jugoslavensko poduzeće sa slavenskim poslovnim vezama (u Č. S. R.)

Milan A. Bačić - Sušak

Masarykovo šetalište 1 — Telefon br. 10

Veleprodaja vina, rakije, likera i voćnih sokova

TRGOVINA SIJENA, SLAME, ZOB I MJEŠOVITE ROBE

SKLADIŠTE BRAŠNA

JOSIP NEGOVETIĆ - SUŠAK

TRGOVINA DELIKATESA

JOSIP SMERDEL, SUŠAKTELEFON INT. 85. — PRŽIONA KAVE
OTPREMA POŠTANSKIH OMOTA**Cvjetarna J. Smokvina**

Sušak, Korso

Prima narudžbe za svakovrsnu
izradbu kita, vijenaca itd. itd.Manufaktura i kratka roba k
„Paunu“
V. Dakić, Sisak, Trumbićev trg 2

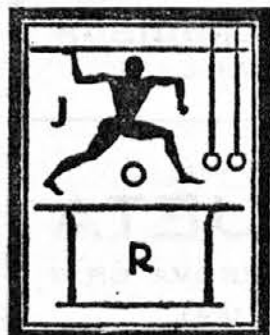
Veliki izbor - Solidna i brza podvorbna - Umjerene cijene

IZ STAROGA ODIJELA NOVO!

Kemička čistiona, bojadisaona i praonica bijelog rublja

S. WINTERSTEIGER

SUŠAK, Tomislavova ulica broj 4

FRANC REBERNIKstavbeni in pohištvni pleskar in ličar
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 22izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela
ter se najtopleje priporoča c. naročnikomCene zmerne! * TELEFON 37-77 * Postrežba točna!
Sokolskim društvom znaten popust!TVORNICA TELOVEŽBENIH
I SPORTSKIH SPRAVA**J. ORAŽEM
RIBNICA**NA DOLENJSKEM
DRAVSKA BANOVINA

Dobavljač Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, Ministarstva vojske i mornarice, svih škola te ostalih prosvetnih ustanova u kraljevini Jugoslaviji. Izradujemo sve telovežbene sprave, kao američke solonske preče, ruče raznih veličina, telovežbene konje, kozličke, stole, garniture za skakanje, strunjače, garniture solonskih korika, mehanične garniture američkih korika s voljom na posove, švedske sprave ribstole, švedske bome, sedla za bome, prutne maslice na peraz, maslice za jurit te druge manje sprave, kao diskoše, koplja, čunjeve, kugle, bučice, i sportska kladiva, stalke i mreže za odbojku, lopte sa zamkom, medicinske lopte i sportske lukove, kao i kompl. smuči (Sky), palice za smuči i sve potporučne. — Gornje sprave možemo dobiti odmah sa skladišta po primitku narudžbe. Stabile sprave, konstrukcije lestava, sprave za penjanje, kolotke, te armature za pohranu manjih sprava, kao i konstrukcije za letnje vešbalisti najmodernijih sistema i sprave prema posebnim željama dobavljamo u najkraće vreme po primitku potrebnih podataka za izvedbu tih sprava. Obnavljamo stare sprave. Izvedba najmodernija. Izrada solidna. Cene umerene. Ilustrovani katalog besplatno. Najbolja priznanja mnogih državnih zavoda. I Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije prilikom opreme sokolskog stadiona za Svesokolski slet u Beogradu — Osnovano godine 1881

KRATKA I PLETENA ROBA

GOTOVA ODJELA

MANUFAKTURA

B. JOVANOVIĆ

SUŠAK

KORSO I TRUMBIČEV TRG 2

Iv. Brunčičpleskar in ličar
se toplo priporoča vsem
cenj. naročnikom. — Delo
solidno! — Cene zmerne!

TELEFON št. 3476

Ljubljana
Kolodvorska ulica 23**Glavna hranilnica**

r. z. z. n. z.

pri Sv. Lenartu v Slov. goricah

se priporoča slavnemu občinstvu za
vse v njeno stroko spadajoče posle**PRVA JUGOSLOVENSKA TVORNICA**

VAGONA, STROJEVA I MOSTOVA D. D.

U Brodu n./S.

Tvornica u Brodu n./S. — Telefon br. 81 i 63 — Brzjavni:
Lokomotiva.
Direkcija Beograd, Dobrinjska 10/II. — Telefon br. 22-785 —
Brzjavni: Lokomotiva.
Čekovni račun kod Kr. pošt. št. filijala Zagreb br. 35.125**PROIZVADJA DOBAVLJA I POPRAVLJA:**Lokomotive: parne i motorne za normalni i
uzani kolosek.Vagone: svake vrsti kao i specijalne za normalni
i uzani kolosek.

Tramvajska kola: motorna i prikolice.

Vagonete: svake vrsti za industrijske potrebe.

Kotlove i rezervoare: za sve svrhe.

Željezne konstrukcije: kao mostove,
krovne konstrukcije, stubove za rasvetne
mreže itd.Ljevano predmete: iz običnog i specijalnog
ljeva sa tvrdom korom sirovo i obrađeno.

Izolatorske podupirače: vijke i zakovice.

Izrade i popravke: pojedinih dijelova strojeva
ili strojnog uređaja.Turbine, žične željeznice, u zajednici sa
specijalnim vodećim svjetskim tvrtkama,
tako isto i

Uređaje za hladjenje.

Sokoli!

Sokolice!

Zdravo telo zahtevaprimernu čistoću i negu.

Ovo ćete postići upotrebom

proizvoda

naše poznate fabrike

MERIMA

A. D. KRUŠEVAC

90 godina uspešnog

rada dovoljna je garancija da su:

MERIMA-toaletni sapuni

MERIMA-sapun za pranje

MERIMA-kozmetika

najpogodniji

Posojilnica

v Mariboru r. z. z. o. p. Narodni dom

Ustanovljena 1882.

Telefon št. 108

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu
in na knjižice in jih obrestuje po 5%, proti
odpovedi na 3 mesece po 6 1/2%. Daje po-
sojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%.
Stanje hranilnih vlog nad Din 75,000.000,—,
rezervnih zakladov nad Din 7,500.000,—**Erika**

PISAČI STROJ ZA SVAKOGA!

Tražite sliku i opis!

THE REX & Co.
LJUBLJANA

Gradišče 10 — Telefon 2268

Mariborska tiskarna d. d.

Maribor, Jurčičeva ulica št. 4

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Založništvo
Plakaterski zavod

Telefon Interurban št. 20-24, 21-75, 26-70

MEDIĆ-ZANKLTVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z. O. Z.
CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ
TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE

PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR, NOVI SAD IN BEOGRAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI:

Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oljnatih barv.
Kemično čiste in kemično olesane kakor tudi navadne prstene barve vseh
vrst in barvnih tonov, čopičev, steklarskega kleja itd. znamke „MERAKL“
za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo

CENE UMERJENE — TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA

Širite sokolsku štampu!
Svako sokolsko društvo, svaki član i svaka članica
treba da nabavi**Sokolsku knjižnicu**

I. sveska:	E. Gangl: O sokolski ideji.
II. "	Ing. Lado Bevc: Sokolsko prosvetno delo.
III. "	Dr. Miroslav Tyrš: Naš zadatak, smer i cilj.
IV. "	Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen.
V. "	Dr. Miroslav Tyrš: Sokolska gesla.
VI. "	Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš.
VII. "	Jan Křen: Cilj sokolskih težanj.
VIII. "	E. Gangl: Tyršev Sokolstvo. (Sloven. tekst.)
VIII. a "	Isto. (Srpsko-hrvatski tekst.)
IX. "	Dr. Niko Mrvoš: Pogledi i misli dr. Miroslava Tyrša.

Svaka sveska stoji 3 Din

PUTEVI I CILJEVI

U tvrdom povezu 8 Din

Franjo Mačus:

ODBOJKA (VOLLEY BALL)

U kartonu 12 Din

Franjo Malin:

Praktički udžbenik češkog jezika.

U kartonu 15 Din

Dr. Viktor Novak:

SVESLOVENSKA MISAO

U kartonu 9 Din

Miroslav Ambrožič:

METODIKA SOKOLSKJE VZGOJE

U tvrdom povezu 36 Din

Franjo Malin:

ČEHOSLOVAČKI I ČEHOSLOVAČKA

U kartonu 15 Din

Jugoslovenska Sokolska Matica

Ljubljana, Narodni dom

Telefon 25-43 / Račun poštanske štedionice Ljubljana 13.831